

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
kunstide ja tehnoloogia õpetaja õppekava

Katri Kuusk

**3.-4. KLASSI ÕPILASTE VANEMATE KUNSTI JA
TEHNOLOOGIA ÕPPEAINETE TEGEVUSTE OHUTUSE
ALASED HOIAKUD JA PRAKTIKAD**

Magistritöö

Juhendaja: Liina Adov,
MA psühholoogia,
nooremteadur

Tartu Ülikooli õpetaja ja kõrghariduse keskus

Kaitsmisele lubatud

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2020

Resümee

3.-4. klassi õpilaste vanemate kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohutuse alased hoiakud ja praktikad

Eestis on märkimisväärselt kõrge laste vigastuste arv ning tervis ja ohutus on põhikooli riikliku õppekava üheks läbivaks teemaks. Kuigi nii riikliku õppekava kui ka mitmete uurimuste järgi peaks õpilaste teadmiste ja oskuste arendamine toimuma kooli ja kodu koostöös, pole uuritud lapsevanemate ohutuse alaseid hoiakuid ja praktikaid. Uurimuse eesmärgiks oli kaardistada, millised on lapsevanemate kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohutuse alased hoiakud ja praktikad. Selleks viidi veebis läbi 3.-4. klassis käivate õpilaste vanematele suunatud ankeetküsitlus. Valimisse kuulusid 73 lapsevanemat üle Eesti. Andmete analüüsimisel kasutati kirjeldavat statistikat, korrelatsioonianalüüsi, sõltumatute gruppide T-testi ja standardiseeritud kontentanalüüsi. Lapsevanemate vastustest järelevalve ja õpetamise määra kohta võib järeldada, et nad peavad oma laste ohutust oluliseks. Kuigi lapsevanemad peavad mitmeid kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi oma lastele ohtlikuks, peavad nad nende oskamist ka kasulikuks ning seepärast võimaldavad neil nende tegevuste õppimist ja harjutamist. Samuti tajuvad nad, et neil on peamine roll oma lapsele ohutute töövõtete õpetamisel. Laste sugu, lapsevanemate kogemus ega elukoht ei ole seotud lapsevanemate ohutuse alaste hoiakute ja praktikatega.

Märksõnad: ohutus, ohutuse alased hoiakud, kunsti ja tehnoloogia õppeained, ohutute töövõtete õpetamine, järelevalve

Abstract

Attitudes and Practices of Parents of 3rd and 4th Graders Regarding Safety of Activities in Art and Technology Subjects

The prevalence of children injuries in Estonia is significant and the health and safety of children is one of the central concerns in the national basic school curriculum. Although it is recommended by both the national curriculum as well as by a number of studies that the development of students' skills and knowledge should take place in cooperation between home and school, the safety-related attitudes and practices of parents have not been studied. The thesis at hand aims to map the attitudes and practices of parents regarding the safety of activities in art and technology subjects of their children. For that purpose, an online survey was conducted among the parents of 3rd and 4th graders. The total number of respondents who were screened for the study was 73 parents from different parts of Estonia. Data was analysed by using the methods of descriptive statistics, correlation analysis, independent samples t-test and standardised content analysis. From the response of parents regarding the preferable amount of supervision and amount of teaching, it can be concluded that they realise the importance of their children's safety. Although parents regard several activities in art and technology subjects as dangerous, they also deem it necessary and useful that their children learn and master such activities, so they give their permission for practicing such activities. The parents also perceive that they have the main role in teaching their children safe working methods. No relation could be found between the sex of the children, the parents' experience or place of residence and the parents' safety-related attitudes and practices.

Keywords: safety, attitudes regarding safety, art and technology subjects, teaching of safe working methods, supervision

SISUKORD

Resümee	1
Abstract	2
SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	6
1. TEOORIA	7
1.1 Vigastused ja ohutegurid	7
1.1.1 Ohutus	8
1.1.2 Ohutuse taustategurid	8
1.2 Ohutuse ja riskide alased hoiakud	10
1.2.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse ja nendega toimetuleku oskustesse	11
1.2.2 Riskidega kokku puutumise saadav kasu	12
1.2.3 Hinnang lapse võimetele ohtudega toime tulla	13
1.3 Strateegiad ohutuse tagamiseks ja ohutuse õpetamiseks	14
1.3.1 Keskkonna kohandamine	14
1.3.2 Järelevalve	15
1.3.3 Õpetamise strateegiad	15
1.3.3.1 Ohutuse alased reeglid	16
1.3.3.2 Lapsevanema eeskuju	17
1.3.3.3 Ohutuse õpe läbi praktilise tegevuse	18
1.4 Rollid ja vastutus ohutuse tagamisel ja ohutute töövõtete õpetamisel	19
1.5 Laste ja lapsevanemate taustaandmete seosed ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega	21
1.5.1 Lapsevanemate hoiakute ja praktikate erinevused tulenevalt lapse soost	21
1.5.3 Lapsevanema elukohast tulenevad hoiakute ja praktikate erinevused	23
1.6 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	24
2. METOODIKA	25
2.1 Valim	25

2.2 Mõõtevahendid	26
2.2.1 Mõõtevahendi piloot	28
2.3 Protseduur	30
2.4 Andmeanalüüs	31
3. TULEMUSED	32
3.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse	32
3.1.1 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohtlikkus lapsele	32
3.1.2 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste õppimise kasulikkus lapsele	34
3.1.3 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste kodus tegemise sagedus	35
3.1.4 Hinnang lapse oskustele ja teadmistele	36
3.2 Lapsevanemate strateegiaid laste ohutuse tagamiseks ja ohutute töövõtete õpetamiseks	37
3.2.1 Erinevate ennetusstrateegiate kasutamise sagedus	37
3.2.2 Lapsevanemate hinnang järelevalve vajadusele	37
3.2.3 Erinevate õpetamisstrateegiate kasutamise sagedus	38
3.2.4 Lapsevanema poolne õpetamise määr	39
3.2.5 Lapsevanema kodune eeskuju	39
3.3 Lapsevanema hinnang enda rollile ja vastutusele ohutuse tagamisel	40
3.3.1 Kunsti ja tehnoloogia õppeaineteks vajalike oskuste ja teadmiste allikad	40
3.3.2 Käeliste oskuste ja ohutute töövõtete omandamise eest vastutajad	41
3.4 Lapsevanemate ja õpilaste taustaandmete seos ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega	41
3.4.1 Hinnang tegevuse ohtlikkusele ja lapse sugu	41
3.4.2 Hinnang tegevuse ohtlikkusele ja lapsevanema kogemus	42
3.4.3 Ohutuse alased hoiakud ja praktikad ning lapsevanema elukoht	42
4. ARUTELU	44

4.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse kunsti, tehnoloogia, käsitöö ja kodunduse tundides. Lapsevanemate hinnang ohtudega toimetuleku oskuse olulisusele ning oma lapse võimetele	44
4.2 Lapsevanemate strateegiaid oma laste ohutuse tagamiseks ja ohutute töövõtete õpetamiseks	46
4.3 Lapsevanema hinnang enda rollile ja vastutusele ohutuse tagamisel ning ohutute töövõtete õpetamisel	48
4.4 Lapsevanemate ja õpilaste taustaandmete seos ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega	49
4.5 Järeldused	50
4.6 Töö piirangud	50
4.7 Kokkuvõte	51
KASUTATUD KIRJANDUS	52

SISSEJUHATUS

Vigastuste hulk Eestis on märkimisväärne, igal aastal vajab Eestis vigastuste tõttu ravi iga kuues laps (Panov 2018). Lapsed saavad pooltel juhtudel viga kodus ning kooliealiste lastega juhtub koolis ja spordiväljakutel sama palju õnnetusi kui kodus (Panov 2018, Vigastuste tõttu... 2019). Laste ohutuse tagamine ja seeläbi ka noorte ja täiskasvanute turvalisuse tõstmine on ühiskonnas tähtsustatud teema, mida rõhutavad nii Sotsiaalministeerium, kes on andnud välja lasteaia- ja algkooliealistele ohutuse õpetamise infokogumiku (Läti Riigi hariduskeskus 2011) kui ka Haridusministeerium läbi põhikooli riikliku õppekava (edaspidi PRÕK 2011) ühe läbiva teema „Tervis ja ohutus“. Varasemalt on välja toodud, et turvalisuse teemat käsitletakse eelkõige just tööõpetuse ja kunsti tunnis, kuna antud õppeainete kontekstis tuleb ette olukordi, mis võimaldavad seda teemat käsitleda (Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis II 2010). Ka käesolevas õppekavas on kunsti ja tehnoloogia õppeainete aine sisus oluline osa ohutuse alasel õppel (PRÕK lisa 6 ja 7 2014), seda eriti esimeses kooliastmes. Vaatamata eelnevale ei ole laste ohutuse tagamist Eestis eriti uuritud ning puudub ülevaade murekohtadest.

Põhikooli riikliku õppekava järgi peaks toimuma õpilase oskuste ja teadmiste arendamine kodu ja kooli koostöös (PRÕK 2011). Erinevad uurimused näitavad, et ohutuse õpe on efektiivsem, kui sellesse on kaasatud erinevad osapooled ja kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, mille hulka kuulub ka isiklik eeskuju (Andersson, Gunnarsson, Rosen & Moström Åberg 2014; Grytnes, Grill, Pousette, Törner & Nielsen 2018). Samuti on selgunud, et põhikooli lõpetajad hindavad kõige olulisema ohutuse alase teabeallikana oma vanemaid (Läbivad teemad ... 2010; Šarin 2013). Eelnevast tulenevalt on oluline uurida, millised on lapsevanemate hoiakud ohutusse ja milliseid praktikaid nad oma lapse ohutuse tagamiseks kasutavad.

1. TEOORIA

1.1 Vigastused ja ohutegurid

Vigastust defineeritakse kui väliste tegurite mõjul tekkinud kehalist kahjustust, sealhulgas kuuluvad vigastuste hulka mürgistused ja muud välispõhjuste toime tagajärjed. Vigastuste põhjuste hulka kuuluvad näiteks kukkumine, enese äralöömine või millegagi pihta saamine, ülepingutus, põletus, kokkupuude mürgiste putukatega, mürgistus, lämbumine jm (Panov 2018). Lapsed saavad 40% juhtudel viga kodus, kusjuures viie kuni 14-aastaste lastega juhtub koolis ja spordiväljakul õnnetusi sama sageli kui kodus (Panov 2018). Kooli ja lasteaia medõdede hinnangul saavad lapsed koolis enamasti vigastusi vahetunnis (Orasmaa 2007).

Kõige levinum laste vigastuste põhjus Eestis on kukkumine (45% juhtudest), mis on ka nende peamine haiglaravi saamise põhjus (Panov 2018, Vigastuste tõttu... 2019). Erinevalt täiskasvanutest kukuvad lapsed rohkem samal tasapinnal, maapinnast kõrgemalt kukkumine leiab enamasti aset mänguväljakutel. Kukkumine lõppes lastel kolmandikul kordadest luumurruga (Panov 2018). Ka koolide ja lasteaedade medõdede sõnul on aastatel 2002-2006 kõige enam tõsisemaid vigastusi saanud kõrgelt kukkudes (28%) või komistades/libastudes/tõugatuna (26%) (Orasmaa 2007). Kukkumisele järgnevad sageduselt enese ära löömine või millegagi pihta saamine ja inimese või looma tekitatud vigastus (Panov 2018; Vigastuste tõttu... 2019). Koolide ja lasteaedade medõdede kogemuse põhjal saadakse tõsisemaid vigastusi ka võõrkeha sattumisel silma – (26%) ja lõigates/torgates (24%). Need õnnetused on kõik toimunud erinevates tundides, eriti sellistes tundides, kus puututakse kokku erinevate töövahenditega (Orasmaa 2007). Põhikooli esimeses astmes on sellisteks tundideks kunsti ja tööõpetuse tunnid, millele lisanduvad teisest kooliastmest tehnoloogia ning käsitöö ja kodundus.

Kunsti, tööõpetuse, tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse õppeainetes puutuvad lapsed kokku erinevate tööriistade, elektriliste seadmete, materjalide ja kemikaalidega. Sagedaseimad töövahendid tööõpetuse tunnis on käärid, nuga, nõel, naaskel, vasar, saag, lõiketangid (PRÕK lisa 7 2014). Paljud neist tööriistadest võivad põhjustada lõike-, torke- või muljumishaavu. Kunstiõpetuses kasutatakse erinevaid liime ja värve (PRÕK lisa 6 2014), mis võivad põhjustada mürgistusi. Käsitöö ja kodunduse tundides lisanduvad toiduainete ja tekstiilide külm- ja kuumtöötlemise võtted ning koristustööd,

mille käigus on võimalik saada lisaks löike ja torkehaavadele ka põletushaavu ning mürgistusi. Tehnoloogiaõpetuses kasutatakse erinevaid elektrilisi tööriistu nagu näiteks puur- ja treipink (PRÕK lisa 7 2014). Kõigis neis õppeainetes on lisaks tööriistade ohutule käsitlemisele oluline roll ka ergonoomikal ja töökoha korrashoiul, et vältida lihaspingeid, takerdumist, komistamist, libastumist, kuulmise ja nägemise kahjustumist. Samuti õpitakse, kuidas töötamise juures ohutult käituda.

1.1.1 Ohutus

Selleks, et lapsed kodus vigastada ei saaks, peaks nad õppima ruumide, nõude- ja pesupesemistööd, ohutult tule ja küttekehade ringi käima, teadma, kuidas ja milleks kodukeemiat ja tööriistu kasutatakse, tundma märke, mis viitavad elektriseadmest tulenevale põlenguohule (Läti Riigi hariduskeskus 2011). Kuigi lastele õpetatakse nii kodus kui ka õppeasutustes erinevaid ohutuse teemasid, ei lähe teemade rõhuasetused alati kokku vigastuste statistikaga. Hoolimata sellest, et kõige enam saavad lapsed ja täiskasvanud vigastusi kukkudes (Panov 2018, Vigastuste tõttu... 2019) hindavad väikelaste emad löikehaavadega seotud olukordi olulisemaks ohutuse teemaks kui kõiki teisi vigastuste riske kokku ning kukkumisega seotud olukordi teistest kordades vähem olulisteks (Morrongiello *et al.* 2006). Ka Ühendkuningriigi laste ohutuse alaste koolitajate tegevus näitab sama tendentsi – kõige vähem käsitletakse ohutuse alases õppes mürgistusi ja kukkumisi ning kõige enam liiklusõnnetusi, uppumisi ja põletusi (Mulvaney, Watson & Walsh 2012). Eesti kooli- ja lasteaiaõdede sõnul käsitletakse neile suunatud ohutuse alastel koolitustel eelkõige tuleohutust ja põletusi, sellele järgnevad kukkumised ning teistest vähem puudutatakse turvavahendite kasutamise teemat (Orasmaa 2007).

1.1.2 Ohutuse taustategurid

Lisaks eelnevalt kirjeldatud otsestele füüsilistele ohuteguritele mõjutavad vigastuste riski ka teised lapsed ja nende vahelised suhted. Vinni-Pajusti Gümnaasiumi lapsevanemad peavad lastele koolis ohtlikuks nende omavahelisi nägelemisi, rüselemist, jooksmist treppidel ja kaasõpilaste ettevaatamatut käitumist (Alert 2011). Samuti toovad

Rootsi kutseõppeasutuste õpilased välja, et peavad peamiseks ohutuse alaseks probleemiks kaaslaste kiusamist, ajapuudust ülesannete täitmiseks ning klientidest tulenevaid ohte (Andersson *et al.* 2014).

Samuti mõjutavad laste vigastuste riski lapse isikuomadused ning lapse sugu. Erinevad uurimused näitavad, et poisid kogevad tüdrukutest oluliselt rohkem vigastusi (Morrongiello, Midgett & Shields 2001; Morrongiello, Walpole & McArthur 2009; Wells *et al.* 2012), eriti suured erinevused on väikelapseas, mil poisid kogevad tüdrukutest rohkem kergeid vigastusi (Walpole & McArthur 2009). Ka Eesti vigastuste statistika näitab, et mehed saavad Eestis märksa enam viga kui naised, sooline lõhe on eriti suur vigastussurmade osas (Panov 2018). Uuringud näitavad, et mehed ja naised erinevad nii riski määra tajumiselt kui ka plaanitavalt riskikäitumiselt. Mehed tajuvad riski määra kõigis tegevustes peale hasartmängude ja sotsiaalsete riskide oluliselt väiksemana kui naised ning osalevad tõenäolisemalt kõigis riske sisaldavates tegevustes välja arvatud sotsiaalsete riskidega seotutes, milles naised võtavad meestest oluliselt rohkem riske (Weber, Blais & Betz 2002). Teistest suuremaid riske võtavad algklassi lapsed, kellel on kehvad emotsioonide reguleerimise oskused ning kelle käitumine eesmärgipärase tegevuse juures on aktiivsem ja intensiivsem (Morrongiello, Kane, McArthur & Bell 2012). Samuti näitavad uuringud, et on vaja teha rohkem ennetustööd lastega, kellel on tihti vigastusi, kuna on selgunud, et ei lapsed ega nende vanemad ei õpi oma füüsiliste võimete ülehindamise kogemustest (Schwebel & Bounds 2003).

Vigastuste oht on seotud lapse ja vanema käitumise vastastikmõjuga. Lapse omadus, mis muidu võiks tõsta vigastuste riski, võib lapsevanema käitumisega olla maandatud või vastupidi – tõsta arstiabi vajavate vigastuste riski (Wells, Morrongiello & Kane 2012). Vähene reeglite ja suur selgituste kasutamine ennustab arstiabi vajavaid vigastusi 2,7 korda rohkem kui teised tegurid (Morrongiello, Corbett, Lasenby, Johnston & McCourt 2006). Kuna lapsed alles õpivad oma füüsilisi võimeid tundma, ei suuda nad neid alati adekvaatselt hinnata ning oluline roll on lapsevanema hinnangul oma lapse võimetele ja käitumisele. Näiteks lapsevanematel, kes ülehindavad oma lapse riskide võtmist, on vähemate vigastustega lapsed, kuna nad usuvad, et nende lapsed võtavad palju riske ja käituvad sellest tuleneval kaitsvalt. Eriti oluliselt määrab lapsevanema hinnang oma lapse käitumisele koolilaste vigastuste riski, kuna nad saavad üha iseseisvamaks ega ole enam pidevalt oma vanemate järelevalve all (Wells *et al.* 2012).

Seega võib öelda, et kuigi laste vigastusi põhjustavad erinevad füüsilised ohutegurid, on oma mõju ka kaaslaste käitumisel, lapse enda füüsilistel võimetusel ja isikuomadustel, samuti on suur roll lapsevanemate ohutuse alastel hoiakutel ja praktikatel.

1.2 Ohutuse ja riskide alased hoiakud

Teoreetilises kirjanduses käsitletakse ohutuse kontekstis eelkõige riski ja riskide alaseid hoiakuid. Riski võib määratleda kui ohust teatud aja jooksul saadava füüsilise ja / või sotsiaalse ja / või majandusliku kahju / kahju võimalikkusest (Rohrmann 2008; Rohrmann 2011). Kuigi riskide alased hoiakud iseloomustavad indiviidi üldist mõtteviisi ja suundumust ebakindlate tulemustega olukordades käitumisotsuste tegemisel riske võtta või neid vältida (Rohrmann 2011), pole inimeste riskide alased hoiakud alati stabiilsed ega valdkondade lõikes ühtlased (Rohrmann 2008). Riskide alased hoiakud on mitmetahulised ja indiviidi riskide võtmise motiivid ning riskivalmiduse või riskikartlikkuse väljendumise tugevus sõltuvad tugevalt ohu valdkonnast, millega kokku puututakse (Rohrmann 2011; Weber *et al.* 2002).

On märkimisväärne, et enamikul inimestel on seisukoht iga riski kohta, sõltumata sellest, kas nad sellega kokku puutuvad või mitte, (Rohrmann 2008) siiski ei tohiks riskide tajumist ega riskide alaseid hoiakuid pidada samaväärseks inimese tegeliku käitumisega (Rohrmann 2008). Eelnevat on arvestatud ka valdkonnapõhise riskide alaste hoiakute DOSPERT küsimustiku ülesehitusel, kus palutakse vastajatel hinnata, kuidas nad tajuvad riski suurust, sellest saadavat kasu ning milline on nende tavapärane käitumine kuues valdkonnas – eetiliste, finants, tervise, vaba aja tegevuste ja sotsiaalsete riskide osas (Weber *et al.* 2002). DOSPERT instrumendi kasutamise tulemused näitavad, et inimene, kes on ühes valdkonnas väga suure riskivalmidusega võib olla teises valdkonnas väga riskikartlik. Riskide võtmise individuaalsed ja valdkondlikud erinevused on eelkõige seotud sellega, kuidas erinevad inimesed konkreetsete riskide võtmisega kaasnevaid ohte ja neist saadavaid kasusid tajuvad, mitte nende üldiste riskide alaste hoiakute erinevustega (Weber *et al.* 2002). Riskide suuruse hindamine ja inimese valmidus riske võtta sõltub ohu tüübist, isiklikest kogemustest, uskumustest ja hoiakutest ning erinevatest ühiskondlikest teguritest (Rohrmann 2008).

Kuigi teoreetilises kirjanduses kasutatakse peamiselt mõisteid risk ja riskide alased hoiakud, tegeletakse käesolevas töös tegeletakse kitsamalt füüsiliste riskidega ja kasutatakse riskide alaste hoiakute asemel mõistet ohutuse alased hoiakud, kuna ka põhikooli riiklik õppekava tegeleb ohutuse õpetamisega.

1.2.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse ja nendega toimetuleku oskustesse

Nii lasteasutuste töötajad kui ka lapsevanemad peavad oluliseks, et lastel oleks võimalik mängida vabas õhus riskiga seotud mängu, kuna see arendab nii mootorikat, kognitiivseid võimeid kui ka enda juhtimise oskust (McFarland & Gull Laird 2017; Little 2010), samal põhjusel peavad talupidajatest lapsevanemad oluliseks oma laste talutöösse kaasamist (Neufeld, Wright & Gaut 2002). Erinevalt haridusasutuste töötajatest tunnevad lapsevanemad oma laste riskidega kokkupuutel rohkem emotsioone ja närvilistust (McFarland & Gull Laird 2017; Little, 2010). Kuigi lapsevanemad usuvad, et tegevuse käigus õpivad lapsed vigastusi vältima ning arvavad, et väiksemad vigastused kuuluvad õppimise juurde (Little 2010), on lapsevanemate jaoks keeruline leida tasakaalu oma lapse ohutuse tagamise ja iseseisvuse arendamise vahel (McFarland & Gull Laird 2017). Kui koolieelsete lasteasutuste õpetajad ja talupidajatest lapsevanemad arvavad, et lapsed peaks saama osa eakohastest riskide võtmiste kogemustest hoolimata oma vanusest, siis mõned lapsevanemad arvavad, et selleks on teatud vanusepiirangud (Neufeld *et al.* 2002; McFarland & Gull Laird 2017).

Lapsevanemad on teadlikud paljudest kodustest ohtudest, mis võivad nende lapsele vigastusi tekitada, kuid nende hinnangud ohu määra kohta erinevad suuresti vigastuste tüüpide kaupa (kukkumine, põletused, löikehaavad, mürgistused, lämbumine) (Morrongiello *et al.* 2006). Samuti on vanemate hinnangul risk subjektiivne ja kontekstist olenev ning nende vastus oma lapse käitumisele sõltub konkreetsest olukorrast. Uute tegevuste ja enese proovile paneku juures julgustavad ja toetavad vanemad riski võtmist, kuid sekkuvad olukordadesse, kus on suur võimalus vigastuseks või laps käitub ebasobivalt (Little 2010). Uuringutest on selgunud, et lapsevanemad seavad laste ohutule käitumisele kõrgemad ootused, kui ise nende teemade arutamiseks aega kulutavad. Lapsevanemad eeldavad, et nende lapsed teavad ka ilma pikemate

selgitusteta, miks on oluline ohutuid käitumisviise järgida, kuigi nende enda käitumine ja reaktsioonid ei pruugi lapsele üheseid signaale anda (Morrongiello, Corbett & Bellissimo 2008).

Lapsevanemate uskumused oma lapse riskikäitumise põhjuste kohta võivad olla väga erinevad. Mõned lapsevanemad usuvad, et suudavad oma lapse käitumist mõjutada, teised arvavad, et riskikäitumine tuleneb lapsest endast. Lapsest tulenevate põhjuste hulka kuuluvad lapse kogenematus ja teadmatus ohtudest, tema isikuomadused ning olukorra eripära, sealhulgas teiste laste matkimine (Little 2010; Morrongiello, Zdzieborski & Normand 2010). Kuid need uskumused ei mõjuta tingimata lapsevanema vastuseid lapse riskivale käitumisele, seega võib järeldada, et lapsevanemad siiski usuvad, et neil on suur roll oma lapse käitumise mõjutamisel (Little 2010).

Seega on lapsevanemad teadlikud oma rollist lapse ohutuse tagamisel ja eakohaste riskidega kokkupuutumise olulisusest laste arengule ning proovivad leida tasakaalu lapse arendamise ja ohutuse tagamise vahel. Kuigi lapsevanemad on teadlikud paljudest ohuteguritest, ei peegeldu see arusaam alati nende käitumises.

1.2.2 Riskidega kokku puutumisest saadav kasu

Kuna lapsed saavad kasvades iseseisvamaks, võtavad nad ka erinevates keskkondades järkjärgult rohkem vastutust ja teevad iseseisvalt otsuseid. Riskiolukordade äratundmine ja neile sobivalt reageerimine on selle protsessi oluline osa, kuna lapsed õpivad erinevates keskkondades ohutult käituma (Little 2010). Suur osa lapsevanematest ja koolieelsete lasteasutuste õpetajatest usuvad, et lastele riskide võtmise võimaluse loomisel ja nende kogemuste saamisel on positiivsed tagajärjed ning selles on suur õppimise potentsiaal (Little 2010; McFarland & Gull Laird 2017). Ohte sisaldavate mängude võimaldamine ja lapse valmisolek riske võtta aitab kaasa nii mootorsete oskuste (Little 2010; McFarland & Gull Laird 2017) ja probleemilahendusoskuste arengule kui ka enesekindluse ja enesehinnangu kujunemisele (Little 2010; Neufeld *et al.* 2002). Õpetajate ja lapsevanemate arvates toetavad ohte sisaldavad mängud keskkonna avastamist ja riskide hindamise oskust, aitavad arendada lapse mõtlemisprotsesse, mootorikat ja meeli (McFarland & Gull Laird 2017). Talupidajatest

lapsevanemad toovad veel välja, et talutööde tegemisel areneb lastel tööeetika ja kohusetunne, nad õpivad olulisi oskuseid ja teadmisi eluringi kohta ning koostööd tegema, talutööde tegemine “hoiab neid pahandustest eemal” ning laste talutöödesse kaasamine lähendab perekonda (Neufeld *et al.* 2002). Lapsevanemad usuvad, et lapsed õpivad füüsilisi riske võttes vigastusi vältima ning nõustuvad, et väiksemad vigastused on vältimatu osa õppeprotsessist (Little 2010). Kuigi talupidajatest lapsevanemad teadvustavad, et talupidamisel on oma ohud, usuvad nad ka, et neid ohte saab ettevaatusabinõude ja õige käitumisega vältida ning talutööde kasulikkus lastele kaalub ohud üles (Neufeld *et al.* 2002).

1.2.3 Hinnang lapse võimetele ohtudega toime tulla

Lapsevanemate hinnangu täpsus oma lapse võimetele ohtudega toime tulla, aitab ette ennustada nende laste vigastuste riski (Schwebel & Bounds 2003). Talupidajatest lapsevanemad arvavad, et tunnevad oma lapse võimeid kõige paremini, kuna neil on olnud võimalus oma last mängimas ja talutööd tegemas vaadelda (Neufeld *et al.* 2002) uuringud aga näitavad, et nii lapsed kui ka vanemad kipuvad laste võimeid ülehindama, üsna täpselt hindavad mõlemad ülesandeid, mis jäid alla nende laste võimete või vastasid täpselt nende laste võimetele. Üsna harvad on juhud, mil lapsevanemad oma lapse võimeid alahindavad (Schwebel & Bounds 2003).

Lapse võimete hindamise täpsust mõjutavad peamiselt lapsevanema kohalolu ja lapse temperament. Hinnangud on täpsemad ja võimeid hinnatakse vähem üle, kui lapsevanem viibib lapse kõrval või samas ruumis. Eriti ilmne on see muster temperamendilt impulsiivsemate ja madalama enesekontrolliga laste puhul, kes muutuvad lapsevanema juuresolekul ettevaatlikumaks. Vähese kontrolliga laste vanemad eeldavad, et nende lapsed suudavad sooritada ülesandeid, mida nad tegelikult ei suuda (Schwebel & Bounds 2003). Seega on oluline, et madalama enesekontrolliga laste vanemad teeks laste vigastuste vältimiseks rohkem järelevalvet.

1.3 Strateegiad ohutuse tagamiseks ja ohutuse õpetamiseks

Vigastuste ennetamise strateegiad jagunevad keskkonnale ja isikutele keskendunuks. Keskkonna ohutuks muutmisega tegelevad strateegiad on suunatud kõigi isikute vigastuste ennetamisel, olenemata sellest, kas neil on kõrge vigastuste risk või mitte. Isikutele keskendunud strateegiad tegelevad indiviidide käitumise muutmisega läbi hariduse, käitumise mõjutamise või muude vahenditega (Schwebel & Bounds 2003). Klassikalisi ennetustöömeetmeid nimetatakse kokkuvõtvalt 3E strateegiaks: *educational* – hariduslik, *enforcement* – sund ja *engineering* – inseneriteaduslane, neile lisandub uuemal ajal ka neljas E ehk *economic* – majanduslikud meetmed (Šarin 2013). Ükski meede üksinda ei ole piisav ja parim tulemus saavutatakse nende kombineerimisel (Šarin 2013).

Käesolevas töös vaadeldakse lähemalt kolme vanemate poolt kasutatavat vigastuste ennetamise strateegiat – keskkonna kohandamine, järelevalve ja õpetamine. Uurimusest väikelaste emade koduste riskide juhtimise strateegiate kohta selgus, et kõige rohkem kasutatakse muudatuste tegemist keskkonnas, sellele järgneb sageduselt õpetamine ning kõige vähem kasutatakse järelevalvet. Erandiks olid kukkumistega seotud ohud, mille puhul olid peamisteks strateegiateks õpetamine ja järelevalve (Morrongiello *et al.* 2006). Little on lapsevanemate spontaansete strateegiatena laste käitumise juhtimiseks välja toonud ka mudeldamise, füüsilise abi pakkumise, juhendamise ja selgitamise, mis kõik aitavad neil õppida ohutult tegutsema (Little 2010).

1.3.1 Keskkonna kohandamine

Üheks oluliseks vigastuste ennetamise strateegiaks on keskkonna kohandamine ehk ruumi ja vahendite selline korraldus, mis tagab kõigi isikute vigastuste ennetamise. Keskkonna kohandamise strateegia alla kuuluvad ka erinevate isikukaitsevahendite kasutamine ning ohtlike kemikaalide ja tööriistade turvaline hoiustamine (Morrongiello *et al.* 2006). Koolide jaoks on need nõuded sätestatud erinevates õigusaktides nagu Tervisekaitsenõuded koolidele (2013) ja Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele (2015). Lapsevanematele on Sotsiaalministeeriumi poolt välja antud infomaterjal „Tervelt ja ohutult“, milles on erinevaid soovitusi lastele turvalise

keskkonna tagamiseks (Läti Riigi hariduskeskus 2011), kuid puudub süstemaatiline lapsevanematele ohutuse alase info edastamine ning uuringud, kuidas nad ohutuse alaseid soovitusi rakendavad.

1.3.2 Järelevalve

Tulemused kinnitavad, et lapsevanemate poolne järelevalve mõjutab laste vigastuste sagedust – lapsed, kelle vanemad rohkem järelevalvega tegelevad, kogevad vähem vigastusi (Morrongiello *et al.* 2001; Morrongiello *et al.* 2009). Lapsevanema poolne järelevalve mõjub laste vigastusi ennetavalt kahel viisil: a) vanemad hindavad lapse füüsilisi võimeid täpsemalt ning sekkuvad tõenäolisemalt ohtlikesse tegevustesse; b) lapsed tegutsevad vanemate juuresolekul ettevaatlikumalt ja see efekt kestab ka lapsevanema lahkumisel (Schwebel & Bounds 2003). Lasteaiaaalist laste õuemängude juures kasutavad nii õpetajad kui ka lapsevanemad pidevat järelevalvet – lasevad lastel ise otsuseid teha ja end füüsiliselt proovile panna, kuid jälgivad tegevust eemalt (McFarland & Gull Laird 2017). Samuti toovad järelevalvet ühe strateegiana välja talupidajatest lapsevanemad, kuid otsest järelevalvet kasutavad nad vaid talutööde õpetamise ajal. Vähest järelevalvet põhjendavad nad usaldusega oma laste vastu ning uskumusega, et nende lapsed teevad tööd ohutult ning peavadki mingil määral õppima ise hakkama saama (Neufeld *et al.* 2002).

Kuigi järelevalvet vajavad rohkem väiksemad lapsed ning järelevalve vajadus oleneb konkreetse keskkonna ohutusest, tuleb lähtuda ka lapse individuaalsetest erinevustest – rohkem vajavad järelevalvet temperamendilt impulsiivsemad ja madalama enesekontrolliga lapsed (Schwebel & Bounds 2003).

1.3.3 Õpetamise strateegiad

Lapsevanemad kasutavad riskide juhtimise strateegiana ohutuse õpetamist kõigi vigastuste vältimise puhul, eriti kukkumisega seotud teemadel (Morrongiello *et al.* 2006). Õpetamisstrateegiate hulka kuuluvad selgitamine, reeglite kehtestamine,

käitumise kujundamine läbi preemiate ja karistuste (Morrongiello *et al.* 2006; Morrongiello *et al.* 2010). Emade hulgas enam levinud õpetamisstrateegia ohutuse tagamisel on selgitamine, veidi vähem kasutatakse reegleid ja teistest märgatavalt vähem käitumise kohandamist läbi preemiate ja karistuse (Morrongiello *et al.* 2006). Nooremate laste puhul ennustab suurem selgituste ja väiksem reeglite kasutamine lastel arstiabi vajavaid vigastusi. Laps võib tänu rohketele vanemapoolsetele selgitustele aru saada ja hiljem mäletada ohu olemusest, kuid tal võib olla keeruline tuletada, kuidas ta selles ohtlikus olukorras käituma peaks (Morrongiello *et al.* 2006).

Nagu riskide juhtimise strateegiate juures, on õpetamisstrateegiad tulemuslikumad, kui neid omavahel kombineeritakse. Mulvaney, Watson & Walsh viitavad oma uuringus tulemusliku ohutuse alase õppe kümnele põhimõtetele, mille hulka kuuluvad: kogukonna kaasamine, aktiivseid õppemeetodid, noorte kaasamine turvalisuse alaste otsuste tegemisse, laste ja noorte õppimisvajaduste hindamine, ohutuse õppekavasse lõimimine, realistliku keskkonnad, koostöö, levinud ohu- ja kaitsefaktoritele tähelepanu pööramine, ohutuse psühhosotsiaalsete aspektide käsitlemine ja ohutu käitumise positiivne mudeldamine (Mulvaney *et al.* 2012, originaal allikas: McWhirter, J. A Review of Safety Education: Principles for Effective Practice. Birmingham: RoSPA and the PSHE Association 2008). Paljud Ühendkuningriigi organisatsioonid on need põhimõtted omaks võtnud ja rakendanud (Mulvaney *et al.* 2012). Ka Rootsi kutseõppeasutuste õpilased toovad välja, et eelistavad õppida ohutust praktika käigus ning erinevate õppemeetodite kombineerimist. Neile meeldib, kui õpetajad toovad näiteid oma kogemustest ja toovad välja töös ette tulevaid praktilisi probleeme (Andersson *et al.* 2014).

Järgnevalt vaatleme lähemalt mõningaid levinumaid ohutuse alaseid õpetamisstrateegiaid nagu reeglite kehtestamine, lapsevanema eeskuju ja õpe läbi praktilise tegevuse.

1.3.3.1 Ohutuse alased reeglid

Üheks ohutuse õpetamise strateegiaks on reeglite kehtestamine ja lapse riskikäitumisel nende järgimise nõudmine (Morrongiello *et al.* 2010). Lapsevanematel on olemas

kodused ohutuse alaste reeglid peaaegu kõigil ohutuse teemadel (Alert 2011; Morrongiello *et al.* 2001). Ohutuse alase reegli puudumist põhjendavad vanemad oma lapse isikuomaduste, pideva järelevalve või keskkonna kohandamisega, mis juba tagab lapse turvalisuse (Morrongiello *et al.* 2001). Hoolimata paljude koduste ohutuse alaste reeglite olemasolust mäletavad lapsed neist ainult pooli, abistamisel ja vihjete andmisel suudavad nad meenutada veel 40% reeglitest (Morrongiello *et al.* 2001). Kuid ohtlikus olukorras käitub laps vastavalt reeglitele, mis talle koheselt meenuvad ja talle pole kasu reeglitest, mida ta suudaks meenutada peale vihjete saamist. Samuti ei taga reeglite tundmine seda, et laps ka reeglitele vastavalt käitub. Uuringud näitavad, et lapsed, kes järgivad rohkem koduseid ohutusreegleid, kogevad vähem vigastusi. Seega ennustab lapsevanema poolt ohutusreeglite kehtestamisest ja lapse reeglite tundmisest vigastuste sagedust paremini vanemliku järelevalve määr ja laste reeglitest kinni pidamise määr (Morrongiello *et al.* 2001).

1.3.3.2 Lapsevanema eeskuju

Riski olukordades sobiva käitumise õppimine ei käi ainult läbi lapse isikliku kogemuse vaid ka läbi ümbritsevate inimeste juhendamise (Little 2010). Kuigi laste praegust käitumist ennustab kõige enam vanemate poolt õpetatu, ennustab seda, kuidas lapsed täiskasvanuna käituda kavatsevad, see millist käitumist nad on oma vanemate pealt näinud (Morrongiello *et al.* 2008). Üldiselt lähtuvad lapsevanemad põhimõttest „tee minu sõnade, mitte minu tegude järgi“ (Morrongiello *et al.* 2008; Neufeld *et al.* 2002). Lapsed on teadlikud vanemate nõudmistest ja tegeliku käitumise vastuolust ning põhjendavad lapsevanemate harvemat ohutusreeglite järgimist uskumusega, et täiskasvanud ei peagi ohutuid käitumisviise rakendama. Teisena usuvad lapsed, et nende vanematel on mingid erilised võimed, mille tõttu nad ei pea ohutult käituma (Morrongiello *et al.* 2008). Kuigi vanemad saavad aru ohutuse vajalikkusest ning oma eeskujut mõjust, põhjendavad nad oma käitumist lapsepõlves välja kujunenud halbade harjumustega, mida on raske muuta ning majanduslike kaalutlustega, mille tõttu peavad reegleid rikkuma ja õgvendusi tegema (Neufeld *et al.* 2002). Eelnevalt välja toodud laste uskumused seletavad, miks noorukid on eriti haavatav vanusegrupp vigastuste osas. Püüeldes saavutada täiskasvanu staatust võivad nad väärtalt oletada, et nad ei pea enam järgima neid ohutuid käitumisviise, mis lapsena (Morrongiello *et al.* 2008).

1.3.3.3 Ohutuse õpe läbi praktilise tegevuse

Talupidajatest lapsevanemate hulgas läbi viidud uurimusest selgus, et vanemad võtsid lapsi endaga talutööde juurde kaasa juba väga väiksesena, kuna uskusid, et nii õpivad nad nende tööde ja ohutuse kohta kõige paremini ning lastekasvatamine talus on kui eluaegne õpe. Otsese õpetamisega tegelevad taludes peamiselt isad ja selle hulka kuulub mingil määral ka ohutuse alane õpe. Paljud vanemad on kursis talupidamisega seotud ohuteguritega ning õpetavad oma lapsi, kuidas ohtudest hoiduda ning manitsevad neid ettevaatusele. Ohutult töötamine tundub vanematele nii ilmselge, et nad räägivad ohutusest hoopis kui “talupojamõistusest” (Neufeld *et al.* 2002). Lapsevanemad jälgivad oma lapsi talutööde tegemise õpetamise käigus, mille ajal nad ka hindavad, kas laps on valmis vastavat tööd tegema. Alla kaheksa aastastele lastele peetakse sobilikuks remondi ja parandustöödel tööriistade toomist ja andmist, ruumide koristamisel aitamist ning loomade käsitsi toitmist. Paljud 10 ja 11 aastased on kaasatud talutöödesse, kus pole vaja masinaid kasutada, nagu kivide korjamine, rohimine ja heina tampimine. Üldiselt ei oodata, et lapsed alustaks talutööde tegemisel masinate kasutamist enne 12 eluaastat (Neufeld *et al.* 2002).

1.4 Rollid ja vastutus ohutuse tagamisel ja ohutute töövõtete õpetamisel

Erinevate osapoolte kohustused õpilaste ohutuse tagamisel ja ohutuse alase õppe läbiviimisel on sätestatud erinevate õigusaktides. Kõigile lastele on kohalike omavalitsuste poolt tagatud üldharidus eakohases, turvalises ja arendavas õppekeskkonnas, mis toetab õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, sealhulgas on tagatud ka meditsiiniabi õppetöö ajal (Eesti Vabariigi haridusseadus 2019; Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010).

Kool peab tagama õpilase koolis viibimise ajal tema vaimse ja füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse läbi pideva järelevalve, ruumide tervisekaitsenõuetele vastavuse ning nende kasutuse planeerimise (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010; Tervisekaitsenõuded koolidele 2013). Tervisekaitsenõuded sätestavad ruumide suuruse, sisustuse ja hügieeninõuded. Sealhulgas peavad koolipinkide ja -laudade asetus ning õpperuumi seadmete paigutus võimaldama õpilastel ja õpetajal vabalt liikuda, ohutult läbi viia õppekavakohast tegevust ning neid puhastada. Erinõuded on keemiakabinetile, tehnoloogiaraumile ja õppeköögile, neis ruumide peavad olema nähtavad ohutusjuhendid ja ohutute töövõtete teave ning kättesaadavad esmaabivahendid. Tervisekaitsenõuete täitmise koolis tagavad kooli pidaja ja kooli direktor (Tervisekaitsenõuded koolidele 2013). Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010).

Kuigi õigusaktide järgi lasub peamine roll õpilase ohutuse eest vastutamisel koolil, on ka vanematel selles oma osa. Põhikooli Riikliku õppekava järgi toimub õpilase teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena (PRÕK 2011). Lapsevanem on kohustatud võimaldama ja soodustama koolikohustuse täitmist, sealhulgas looma oma lapsele kodus õppimist soodustavad tingimused ja õppes osalemise eeldused ning tegema koostööd kooliga (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010). Ka erinevad uuringud rõhutavad lapsevanema olulisust. 90% kooli ja koolieelsete lasteasutuste õdede arvates peaks laste vigastuste ennetamisega tegelema lapsevanemad, neile järgnevad lasteaia/kooliõde (86%), pereõde (66%), õpetaja (50%) ja perearst (42%) (Orasmaa 2007). 9. ja 12. klassi

õpilaste hinnangul saavad nad kõige rohkem ohutusega seotud informatsiooni lastevanemate käest, infoallikatena järgnesid internet, televisioon, päästetöötajad, autokool ja oma kogemused. Kõige vähem saavad õpilased enda hinnangul ohutusalast informatsiooni meediast, sõpradelt, kooli õppematerjalidest ja õpetajatelt (Šarin 2013). Vanemad ise peavad samuti vastutajaks peamiselt ennast ja last. Väiksemate vigastuste puhul peavad väikelaste vanemad vastutavaks eelkõige last, seejärel vanemat ja halba õnne. Suuremate vigastuste puhul peetakse vastutavaks eelkõige vanemat. Seega kuigi laps käitub olukorras täpselt sama moodi, liigub vanemate meelest raskemate vigastuste korral vastutus lapselt vanemale (Morrongiello *et al.* 2010).

Ka laps ise vastutab oma ohutuse ja ohutuse alase õppe eest. Rootsi kutsekoolide õpilastest 51% leidsid, et nad ise on vastutavad selle eest, et neil oleks oma töö ohutuks tegemiseks vajalikud oskused (Andersson *et al.* 2014). Kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni on õpilane koolikohustuslik ehk tal on õigus ja kohustus osaleda kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, täita õpiülesandeid ning omandada teadmisi ja oskusi oma võimete kohaselt (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010). Esimese kooliastme lõpuks peaks õpilane oskama ohtlikke olukordi vältida. Teise kooliastme lõpuks oskab õpilane oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida. Põhikooli lõpuks suudab õpilane tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada (PRÕK 2011).

1.5 Laste ja lapsevanemate taustaandmete seosed ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega

Vigastuste oht on seotud lapse ja vanema käitumise vastastikmõjuga. Lapse omadus, mis muidu võiks tõsta vigastuste riski, võib lapsevanema käitumisega olla maandatud. Mitmed lapsevanemate omadused on seotud nende laste kõrgema vigastuste riskiga. Näiteks kasutavad rohkem vigastusi kogevate laste vanemad tõenäolisemalt ebaefektiivseid õpetamisstrateegiaid, vaatavad ebapiisavalt oma laste järgi, jõustavad vähem ohutuse reegleid ja põhjendavad vigastusi halva õnne või muu välise põhjusega, mitte oma lapse käitumisega (Wells *et al.* 2012). Samuti mõjutavad laste vigastuste riski lapsevanemate isikuomadused. Lastel, kes osalevad keskmiselt riskantsetes tegevustes, on kõrge ATR (*Attitudes Towards Risks* küsimustik) skooriga vanemad. Seost võivad põhjustada geneetiline temperament, lapsevanemate eeskuju riskide võtmisel ning lapsevanemate riskide alaste uskumustega kooskõlas olev keskkonna valik (Little 2010).

Laste ohutuse alane käitumine on otseses seoses nende vanemate poolt õpetatuga ning laste plaanid ohutute käitumisviiside rakendamisest tulevikus sõltuvad nende vanemate ohutuse alase käitumisest. Seega lastevanemate mõju on väga suur nii lapsepõlves kui ka hiljem, täiskasvanuna. Kuigi laste praegust käitumist ennustab kõige enam vanemate poolt õpetatu, ennustab seda, kuidas lapsed täiskasvanuna käituda kavatsevad, see millist käitumist nad on oma vanemate pealt näinud. Lapsevanemad, kes mudeldavad ohtlikku käitumist, mõjutavad negatiivselt ka oma lapse käitumist, kui mitte kohe, siis pikas perspektiivis. Uuringud näitavad, et lapsevanema poolt mudeldatud käitumine mõjutab tema lapse uskumusi ohutuse tähtsuse kohta ja lubab neil oletada, et ohutud käitumisviisid on olulisemad lastele kui täiskasvanutele (Morrongiello, Corbett & Bellissimo 2008).

1.5.1 Lapsevanemate hoiakute ja praktikate erinevused tulenevalt lapse soost

Uurimused näitavad, et poisid kogevad tüdrukutest oluliselt rohkem vigastusi (Morrongiello *et al.* 2001; Morrongiello *et al.* 2009; Wells *et al.* 2012), eriti suured erinevused on väikelapseas, mil poisid kogevad tüdrukutest rohkem kergeid vigastusi

(Walpole & McArthur 2009). Ka Eesti vigastuste statistika näitab, et mehed saavad Eestis märksa enam viga kui naised, sooline lõhe on eriti suur vigastussurmade osas (Panov 2018). Erinevatest uuringutest joonistub välja, et lapsevanemate ohutuse alased hoiakud ja praktikad erinevad olenevalt nende lapse soost. Erinevused on nii laste tegevustesse kaasamisel, lapsevanema poolsele järelevalvel kui ka lapse käitumise põhjendamisel.

Kuigi talupidajatest lapsevanemad väitsid, et laste talutöösse kaasamise puhul peavad nad lapse soost ja vanusest olulisemaks füüsilisi võimeid ja huvi, peeti tegelikkuses huvi tüdrukute puhul rohkem oluliseks kui poiste puhul ehk poisse oodatakse rohkem töödes kaasa lööma, isegi kui neil selleks huvi puudub (Neufeld *et al.* 2002). Riske sisaldavates õuemängudes on poegade vanemad oma lapse mängu rohkem aktiivselt kaasatud ja veedavad vähem aega passiivselt lapse tegevuse jälgimisel. Ka ennetavaid meetmeid (hoiatused, käsk lõpetada, füüsiline sekkumine) nähakse ainult vastusena poiste käitumisele (Little 2010). Kuigi poisid käituvad riskialtimalt, vaatavad lapsevanemad tüdrukute järgi oluliselt rohkem. Nii isad kui emad usuvad, et peavad tüdrukute järgi rohkem vaatama, kui sama vanade poiste järele. Samuti on seotud lapse sugu ja tema iga esmakordsel järelevalveta jätmisel – poiste vanemad plaanivad oma last järelevalveta jätta tunduvalt varasemas eas (Morrongiello *et al.* 2009). Lapsevanemad kipuvad oma poegade võimeid ülehindama ja tütarde võimeid alahindama (Schwebel & Bounds 2003). Kuna järelevalve määrad erinevad tugevalt, seletab see ka poiste rohkemaid vigastusi (Morrongiello *et al.* 2009).

Lastevanemate reaktsioonid tütarde ja poegade riskivale käitumisele erinevad. Tütarde riskivale käitumisele reageerivad lapsevanemad rohkem ohutust rõhutades ja poegade puhul rohkem distsipliini nõudes. Eriti erinevad emade emotsioonid – poegade käitumisele reageerivad emad vihaga ning tütarde käitumisele pettumuse ja üllatusega (Morrongiello *et al.* 2010). Lapsevanemate uskumused õnnetuste vältimise ja põhjendused oma laste käitumise kohta olenevad soost. Poegade puhul peetakse peamiseks riskikäitumise põhjuseks iseloomu ja kaasasündinud omadusi, tütarde puhul olukorra eripära ning hetkega kaasa minekut. Poegade puhul usuvad vanemad, et lapse käitumise mõjutamiseks ja õnnetuse vältimiseks poleks midagi saanud ära teha. Tütarde puhul usuvad nad, et kui nad oleks paremini sõna kuulanud ja reegleid järginud, poleks õnnetust juhtunud. Seega lapsevanemad tunnevad, et tütarde käitumist on rohkem

võimalik muuta ja neil vigastusi ennetada, kui poegade puhul ja arvavad, et tütardele tuleks rohkem ohutusnõudeid õpetada kui poegadele. Poegade riskantset käitumist peavad vanemad juhitamatumaks ja muutumatumaks (Morrongiello *et al.* 2010).

Kuigi lapsed on teadlikud, millist käitumist vanemad neilt ootavad, ei käitu nad alati sellele vastavalt. Tüdrukud peavad paremini kinni vanemate poolt kehtestatud normidest ning valivad tavaliselt sellise riskimäära, mis nende vanematele vastuvõetav oleks. Seevastu poisid, kes on sarnaselt tüdrukutele teadlikud oma vanemate ootustest, ei lase sel teadmisel oma otsuseid mõjutada ning valivad ohtlikuma raja, kui arvavad, et nende vanemad eelistaks. Seega on poisid teadlikud, et nende vanemad ei taha, et nad sel määral riske võtaks, kuid see vanemate eelistuste tajumine ei mõjuta poiste riskide võtmist. Poisid ei taha tihti ka oma vigastustest vanematele rääkida, kuna teavad, et nad on võtnud suuremaid riske, kui nende vanemad heaks kiidaks ning nad saavad tõenäolisemalt vanematelt negatiivsemat tagasisidet kui tüdrukud (Morrongiello & Dawber 2004).

1.5.3 Lapsevanema elukohast tulenevad hoiakute ja praktikate erinevused

Ameerika Ühendriikides taluperede hulgas läbiviidud uuringus osalenud lapsevanemad on kindlad, et kuna nende lapsed on üles kasvanud talutöid kõrvalt nähes ja neis jõudumööda kaasa löönud, on nad väljaspool talu kasvanud lastest varem valmis mingeid ülesandeid sooritama. Samuti pidasid nad oma lapsi palgatööjõust palju kompetentsemaks, motiveeritumaks ja produktiivsemaks ning arvasid, et nende oma lapsed oskavad ohutumalt töötada ning vajavad vähem järelevalvet. (Neufeld *et al.* 2002). Põhikooli riikliku õppekava 2002 läbivate teemade rakendamise aruandest selgub samuti, et maakoolide õpilaste turvalisuse alased teadmised on paremad (Riikliku... 2010).

1.6 Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva magistritöö eesmärk on selgitada välja 3. ja 4. klassi õpilaste lapsevanemate hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse kunsti ja tehnoloogia õppeainetes.

Eesmärgi saavutamiseks sõnastati järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on lapsevanemate hoiakud ohtudesse kunsti, tehnoloogia, käsitöö ja kodunduse tundides kolmes kategoorias: tehtavate tegevuste ohtlikkus, nende oskuste õppimise kasulikkus ning oma lapse oskused ja teadmised?
2. Milliseid strateegiaid kasutavad vanemad oma laste ohutuse tagamiseks ja ohutute töövõtete õpetamiseks?
3. Millisena tajuvad lapsevanemad enda rolli ja vastutust ohutuse tagamisel ja ohutute töövõtete õpetamisel?
4. Kuidas on seotud laste ja lapsevanemate taustaandmed ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega?

2. METOODIKA

Uurimisküsimustele otsiti vastuseid läbi kvantitatiivse uurimuse ja viidi lapsevanemate hulgas 23. oktoober 2019 – 30. jaanuar 2020.a Lime Survey keskkonnas läbi küsitlus nende ohutuse alaste hoiakute ja praktikate kohta. Küsimustiku koostamisel lähtuti uurimisküsimustest ja teemakohasest kirjandusest. Küsitlus on hea vahend numbrilisele kujule teisendatavate andmete kogumiseks suhteliselt paljudelt inimestelt (Beilmann 2020). Kuna küsitlus koosnes peamiselt kinnistest küsimustest, analüüsiti andmeid kasutades kvantitatiivset andmeanalüüsi, mis võimaldab uurida suurt hulka numbrilisi andmeid. Küsitlusele täienduseks lisatud avatud küsimusi analüüsiti teistest eraldi kvalitatiivseid uurimismeetodeid kasutades. Küsimustiku kohta saab lähemalt lugeda peatükist 2.2 ning analüüsimeetodite kohta peatükist 2.4.

2.1 Valim

Valimisse kuulusid erinevate Eesti koolide 3. ja 4. klassides käivate laste vanemad, Esmalt moodustati kihtvalim ja sealt edasi juhuvalim. Kihtvalimi puhul jagatakse uuritav populatsioon erinevate segmentide alusel homogeensetesse rühmadesse ning iga rühma seest valitakse liikmed edasi juhuvaliku abil, pidades silmas, et valitud rühmad saavad populatsiooni jaotusele vastava proportsionaalse esindatuse (Rämmer 2014). Eelnevale toetudes arvutati 10% iga maakonna ja suurema linna kõikidest koolitüüpidest, mille alusel saadud arvud ümardati täisarvudeks. Kui tulemus jäi alla 0,2, jäi selles piirkonnas vastav koolitüüp valimist välja. Tulemused alates 0,3 ümardati 1-ks ja üle 1,5 ümardati kaheks. Ümardamise tulemusena jäi valimisse kokku 65 kooli. Seejärel märgiti kokku kogutud koolide nimekirjas (EHIS 2019; Koolikaart 2019) iga viies kool, kuni sai täis vastava kvoodi jaoks vajalik koolide arv. Näiteks võeti ette Tallinna koolide nimekiri, kõigepealt valiti filtriga põhikooli osaga keskkoolid ning seejärel märgiti tabelis iga viies kool valimisse, kuni valimis oli 9 kooli. Seejärel valiti filtriga põhikoolid ning korrati protsessi. Valimi moodustamine lisas 2, tabelid 1 ja 2. Kuna paljud koolid ei vastanud üleskutsele küsitluses osaleda ega ka korduskirjale, siis saadeti kirjad järgmisele 65 koolile samadel põhimõtetel, kokku neljas voorus. Erandiks maakonnad, kust vastuseid oluliselt vähem laekus, seal loobuti valimi moodustamise põhimõtetest (Järvamaa, Põlvamaa, Võrumaa, Läänemaa).

2019/2020 õppeaastal on Eestis 15231 4. klassi õpilast ja 15403 3. klassi õpilast, kokku 30 632 õpilast (HaridusSilm 2020), eesmärk oli saada vastuseid 1% õpilaste vanematelt, ehk 306 lapsevanemalt. Küsitlusele vastas 102 lapsevanemat ja neist täitis küsitluse lõpuni 73. Seega planeeritud valimist 23,86%. Koolide ja õpilaste arv valimis lisas 2, tabel 3.

Vastanud lapsevanemate keskmine vanus oli 41 aastat ($\min=27$; $\max=61$; $M=40,32$; $SD=6,75$). Kõige noorem vastanu oli 27 ja kõige vanem 61. Üle poole vastanutest olid kõrgharidusega (61,64%), kesk- ja kutsekeskharidusega vastanuid oli kokku 21,51%. 90,4% vastanutest olid naised ($SD=0,36$). Elukoha järgi jaotusid vastajad üsna ühtlaselt – 32,88% elas linnas, 23,29% alevis või alevikus ja 43,83% külas, suurem osa vastajatest elasid oma majas (eramus 49,32%, talus 19,18%) ja neil oli oma aed (83,56%). 87,67% kasvasid last koos teise täiskasvanuga, üksikvanemaid oli 8,22%. Vastanute peres oli keskmiselt kolm last ($\min=1$, $\max=5$, mood= 1; $M=2,66$; $SD=1,04$), ning 3.-4. klassis käiv laps oli enamasti pere esiklaps (47,95%), teine või hilisem 52,05%. Vastanute laste sooline jaotus oli võrdne (47,94% tüdrukuid ja 50,68% poisse; $SD=0,53$), samuti olid üsna võrdselt esindatud 3. ja 4. klassis käivate õpilaste vanemad (3. klassis – 56,16%, 4. klassis 43,84%; $SD=0,5$). 61,64% vastanute lastest käis maakoolis ja 38,36% linnakoolis. Vastanute lapsed käisid erinevate suurustega koolides, neist kõige enam väikestes 51-100 õpilasega koolides (28,77%), sellele järgnesid võrdselt 101-300 ja 301-700 õpilasega koolides käivate laste vanemad (mõlemad 21,92%). Valimisse kuulunud lapsevanemate ja nende laste taustaandmed lisas 3, tabelid 4.-6.

2.2 Mõõtevahendid

Kvantitatiivse uurimuse andmete kogumismeetodina kasutati veebipõhist ankeeti. Kuna varasemalt pole uuritud kunsti ja tehnoloogiaainete tegevuste ohutust ja lapsevanemate hoiakuid neisse ohtudesse, polnud võimalik kasutada varasemate uurimuste instrumente ning instrument loodi ise loetud teooriale tuginedes. Algses küsimustikus oli 50 küsimust. Lõplikku küsimustikku jäi 46 küsimust (vt lisa 8). Küsimustik jaotub uurimisküsimuste järgi nelja plokki.

Hoiakud ohutusse

Esimeses plokis uuriti lapsevanemate hoiakuid ohutusse ja paluti lapsevanematel hinnata kunsti ja tehnoloogia tundide ja õppeainetes tehtavate tegevuste ohtlikkust, nende oskuste õppimise kasulikkust ning oma lapse oskusi ja teadmisi. Ohutuse alaste hoiakute uurimiseks kasutati peamiseks eeskujuks DOSPERT küsimustikku (Weber *et al.* 2002), et selgitada välja lapsevanemate ja nende laste riskide võtmise sagedust, riskide tajumist ja riskide võtmisest oodatavat kasu. Selleks paluti neil anda 5-punktilisel skaalal hinnanguid kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohtlikkusele ja kasulikkusele. Tegevuste tabeli aluseks olid Põhikooli Riikliku Õppekava kunsti, tööõpetuse, tehnoloogia, käsitöö-kodunduse õppeainete õpioskused ja tegevused, millega kaasneb vigastuste risk (PRÕK lisa 6 ja 7 2014). Tabelis oli 23 tegevust, nende hulgas kolm kunsti ja kolm tööõpetuse tunnis tehtavat tegevust, viis tehnoloogia ja viis käsitöö-kodunduse tunnis tehtavat tegevust ning kuus üldist tööohutusega seotud tegevust.

Ohtlikkuse ja kasulikkuse hinnangute küsimuste toetamiseks olid esimeses plokis ka avatud vastustega küsimused suurimate ohtude kohta koolis ning kodus kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi tehes, lapse ohutusele mõtlemise sageduse ning lapse oskuste ja teadmiste kohta (vt lisa 8).

Küsimustiku esimeses osas on kokku kümme küsimust, nende hulgas seitse hinnangu skaalaga küsimust, üks valikvastustega küsimus ja kaks avatud küsimust. Hinnangu skaalaks kasutati väiteid 5-punktilisel skaalal.

Ohutuse tagamise ja ohutute töövõtete õpetamise strateegiad

Küsimustiku teises osas uuritakse, milliseid ohutuse tagamise strateegiaid ja ohutuse õpetamise viise lapsevanemad kasutavad, mil määral kasutavad nad järelevalvet ja isiklikku eeskuju. Riskijuhtimise strateegiate ja ohutuse õpetamise viiside küsimustes võeti eeskuju Morrongiello, Corbett, Lasenby, Johnston & McCourt uurimusest emade riskijuhtimisstrateegiate ja ohutusteemade alasete õpetamistegevuste kohta (Morrongiello *et al.* 2006). Küsimustes järelevalve kohta lähtuti Morrongiello, Midgett & Shields uurimusest, milles uuriti laste kodust vigastuste riski ennustavaid tegureid (Morrongiello *et al.* 2001). Küsimustiku teises osas on kokku 12 küsimust, nende hulgas kuus hinnangu skaalaga küsimust, viis valikvastustega küsimus ja üks avatud küsimus. Hinnangu skaalaks kasutati väiteid 5-punktilisel skaalal. Küsimustes järelevalve määra,

õpetamise määra, lapse poolt tehtavate tegevuste sageduse ning lapsele vajalike oskuste ja teadmiste kohta kasutati sama kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste tabelit nagu küsimustiku esimeses plokis.

Rollid ja vastutus

Kolmandas osas on küsimused ohutuse tagamise ja ohutute töövõtete õpetamise eest vastutajate kohta. Küsimuste eeskujuks oli lapsevanemate intervjuu Morrongiello, Zdzieborski & Normandi uurimuses emade ja isade reaktsioonide erinevuse kohta nende tütarde ja poegade vigastuskäitumisele (Morrongiello *et al.* 2010). Kolmandas osas on kokku kolm küsimust, neist üks 5-punktilise hinnangu skaalaga kunsti ja tehnoloogiaainete tegevuste kohta, üks avatud küsimus ja üks valikvastustega küsimus.

Taustaandmed

Neljandas osas olid küsimused lapsevanemate ja nende laste taustaandmete kohta, samuti tehnoloogiaainete vahel valimise kohta. Taustaandmete hulka kuulusid lisaks vanusele, soole ja haridustasemele ka andmed elukoha ja eluruumi kohta, et oleks võimalik võrrelda maal taludes ja linnakorterites elavate lapsevanemate ohutuse alaseid hoiakuid. Kokku oli neljandas osas 20 küsimust, neist 15 valikvastustega ja viis avatud küsimust.

2.2.1 Mõõtevahendi piloot

Kognitiivsed intervjuud

4.-6. oktoobril 2019. a toimusid kognitiivsed intervjuud esialgse küsimustiku (lisa 4) testimiseks ja parandamiseks. Kognitiivsetes intervjuudes osales kolm testijat (taustaandmed lisa 5, tabel 7). Kognitiivsete intervjuude tulemusena lihtsustati ja parandati küsimustiku sõnastust. Sõnastust parandati enne iga järgmist testijat, et neid mitte vigadega koormata.

Küsimustiku pealkiri tehti lihtsamaks ja lühemaks. Sissejuhatav tekst liigendati teemade kaupa, et oleks lihtsam lugeda ja teemat mõista. Ühtlustati mõisteid, jäeti ära üleliigsed laused ning parandati sõnastust. Lisati ka selgitus, mis on kunsti ja tehnoloogia õppeained. Küsimustes ühtlustati mõisteid, ühtlustati ja lihtsustati küsimuste all olevat

tegevuste loetelu ja parandati sõnastust selgemaks. Küsimusi tekitasid tegevused: “lima tegemine”, “näpitsatega traadi painutamine”, “möödulindi kasutamine“. Tegevuste loetelust jäeti küsimustiku lühendamiseks ja erinevate õppeainete tegevuste proportsioonide säilitamiseks välja järgmised tegevused, mis polnud intervjuudes osalenute arvates eriti ohtlikud: “paberi liimimine”, “kipsist kujukeste või seebi valamine”, “plastiliinist voolimine”, “akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine”, “möödulindi kasutamine”.

Kognitiivsete intervjuude käigus parandati ja täiendati peaaegu kõigi küsimuste sõnastust (erandiks küsimused nr. 6, 9, 32, 34-45 ja 50). Samuti parandati ja täiendati paljude küsimuste valikvastuste sõnastusi. Lisati küsimustele nr. 9 ja 12 selgitavad tekstid. Jäeti ära küsimuse nr. 23 ees olnud vahetext ning taustaandmete küsimuste nr. 34 ja 35. vahel ja küsimuste nr. 38 ja 39. vahel olnud abitekstid. Lisati lõppu küsimus nr. 51 “Mõtted ja ettepanekud seoses kunsti ja tehnoloogia ainete ning ohutusega”

Konsultatsioon aineõpetajatega (12.-14.10.2019)

Peale kognitiivsete intervjuude läbi viimist saadeti parandatud küsimustik kahele aineõpetajale üle vaatamiseks - Tartu Variku kooli kunsti ja tehnoloogia õpetajale Üllar Sillaotsale ja Valga Kutseõppekeskuse kunstiainete ning Maarja Küla õpetaja Maarika Kiluskile. Mõlemad aineõpetajad hindasid magistritöö teema vajalikuks ning küsimustiku sobivaks ning soovitasid lisada esimese tegevuste loetelu juurde selgitava teksti, et kuna uuritakse lapsevanemate hoiakuid ja praktikaid, siis hakkavad need samad tegevused järgnevates küsimustes korduma. Sõnastuse parandamise ettepanekuid aineõpetajad ei teinud.

Küsimustiku testimine (15.-16.10.2019)

Peale küsimustiku sõnastuse parandamist sisestati küsimustik Lime Survey veebiküsitluste keskkonda ja saadeti küsimustik täitmise testimiseks kolmele testijale (Küsimustik vt lisa 6, taustaandmed lisas 5, tabel 8). Testimise eesmärk oli teada saada ligikaudne küsitlusele vastamiseks kuluv aeg ja selgitada välja, kas küsimused ja valikvastused on arusaadavad.

Peale testimist tehti testijate tagasiside põhjal küsimustikus mõningad muudatused, sealhulgas tõsteti sissejuhatavas tekstist mõistete selgitused allapoole. Küsimuses nr. 3,

4, 5, 6 ja 7 parandati testijate soovitusel hinnanguskaala väiteid täpsemaks. Tegevuste loetelus parandati tegevuste nr. 18-20. (töölaua ääres istumine või seismine, töökoha ja selle ümbruse korrashoid, ohutu käitumine töötamise ajal) sõnastust ning jäeti need tegevused ainult küsimustesse 3., 8., 19., 20. ja 23. Tegevuste loetelust võeti välja tegevused “Sirkli kasutamine” ja “Lima tegemine ja sellega mängimine”, kuna lima tegemisest polnud testijad kuulnud ning sirkli kasutamist ei peetud ohtlikuks. Kuna küsimuse nr. 12 valikvastus “preemiad ja karistused” tekitas testijates küsimusi ja emotsioone, täiendati seda valikvastust järgnevalt “premeerimine ja/või karistamine (nn piitsa ja prääniku meetod)”. Küsimuselt nr. 23 eemaldati abitekst “Märkige iga tegevuse kohta kõik sobivad variandid.” kuna Lime Survey küsimustike loomise keskkonnas puudus selline funktsioon. Küsimuse järgi lisati küsimus nr. 24 “Juhul kui soovite eelmisele küsimusele antud vastuseid kommenteerida või midagi lisada, siis saate seda teha siin”. Kuna testijate hinnangul ei saa küsimustele nr. 25 “Kes vastutab kui teie laps saab kodus vigastada? (meisterdades, kunsti tehes, majapidamistöid tehes)” ja 26 “Kes vastutab kui teie laps saab koolis vigastada? (tehnoloogia, kunsti, käsitöö ja kodunduse tundide tegevuste käigus)” erinevaid vastuseid anda ja küsimustik oli liiga pikk, eemaldati need küsimused küsimustikust.

Lõplikud parandused

Peale kognitiivseid intervjuusid ja küsimustiku testimist tehti küsimustikku lühemaks. Küsimustikust jäeti välja küsimused nr. 9, 12, 25, 26, 28, 30 ja 31 (numeratsioon lisa 4 järgi). Kuna välja jäi küsimus nr. 12 siis muudeti küsimuse nr. 14 sisu. Algse sõnastuse asemel võeti kasutusele sõnastus “Kui tihti kasutate oma lapsele ohutuse õpetamiseks järgmisi ohutuse õpetamise viise?”. Algsed valikvastused asendati küsimuse sisuga sobilike valikvastustega .

2.3 Protseduur

Veebiküsitluse link saadeti lapsevanematele kooli kaudu. Selleks võeti e-kirja teel ühendust valimisse kuuluva kooliga ja paluti edastada lapsevanematele küsitluse info ja veebilink (kaaskiri lisas 7. Küsitlus viidi läbi perioodil 23. oktoober 2019 – 30. jaanuar 2020. Algselt oli planeeritud lühem periood ja väiksem koolide valim, kuna vastuseid laekus vähe, pikendati vastamise aega ja saadeti kutse küsitluses osalemiseks ka

teistesse koolidesse, kokku 237 kooli üle Eesti (lisa 2, tabel 3). Koolidesse, kes esimesele kutse kirjale ei vastanud, saadeti meeldetuletav kiri. Vastuseid ei laekunud 164 koolilt. Koolide täpsema ülevaate saab küsida autorilt. Küsitlusele vastamine oli anonüümne ja vabatahtlik, küsimustikku sai täitmise jooksul salvestada ja hiljem vastamist jätkata.

2.4 Andmeanalüüs

Kinniste küsimuste vastused kodeeriti ning neid andmeid analüüsiti kasutades kirjeldavat statistikat programmi Microsoft Excel 2016 abil. Lisaks viidi kvantitatiivsete andmetega läbi korrelatsioonianalüüs ja gruppide võrdlus programmi IBM SPSS Statistics abil. Küsitlusele täienduseks lisatud avatud küsimuste vastuseid analüüsiti programmiga QCAMap kasutades standardiseeritud kontentanalüüsi, mille tulemusel määrati huvipakkuvate teksti omaduste absoluutne ja suhteline esinemissagedus. Tekstid kodeeriti kasutades induktiivset meetodit. Käesoleva töö analüüsist jäeti töö fookuse hoidmiseks välja küsimuste nr 9 ja 40-46 vastused.

Korrelatsioonanalüüsiks moodustati küsimuse nr. 6 „Kui ohtlikuks peate neid tegevusi oma lapsele?“ väidetele antud hinnangute aritmeetiliste keskmiste alusel kolm ühesuurust gruppi (vt. lisa 9, tabel 9), samad väited võeti aluseks ka teiste gruppide loomiseks. Arvutati iga grupi keskmine skoor ja loodi uued tunnused. Kuna väidete vastused olid ordinaalskaalal, valiti analüüsimeetodiks Spearmani astakkorrelatsioon. Eraldi uuriti ka kasulikkuse hinnangute korrelatsioone ning moodustati selleks küsimuse nr. 7 „Kui kasulikuks peate nende tegevuste õppimist ja oskamist lapsele?“ väidetele antud hinnangute aritmeetiliste keskmiste alusel kolm ühesuurust gruppi (vt. lisa 9, tabel 10).

Küsitlusele vastajate gruppide võrdluseks kasutati sõltumatute gruppide T-testi, kuna muutujad vastasid normaaljaotusele. Erinevate taustaandmete põhjal loodi lapsevanemate grupid ning võrreldi gruppide hinnanguid tegevuste ohtlikkusele, tegevuste tegemise sagedusele ning oskuste õpetamise määrale. Gruppide loomise aluseks olid andmed nende lapse soo kohta, laste arv peres ja 3.-4. klassis käiva lapse järjekord lastest, elukoht - asula ja eluruumi tüüp.

3. TULEMUSED

3.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse

Ohutusega seotud hoiakute ja hinnangute uurimiseks keskenduti järgmistele teemadele: suurimad ohud lapsele kunsti ja tehnoloogia õppeainetes ja kodus, kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavate tegevuste ohtlikkus ning nende tegevuste oskamise kasulikkus, kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste kodus tegemise sagedus ning vanema hinnang lapse oskustele ja teadmistele.

3.1.1 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohtlikkus lapsele

Suurimad ohud lapsele kunsti ja tehnoloogia tundides

Esmalt küsiti lapsevanematelt, millised on nende arvates viis suurimat ohtu koolis kunsti ja tehnoloogia tundides. Lapsevanemate vastustest joonistusi kvalitatiivse sisuanalüüsi käigus kategooriatena välja kolm suuremat ohutegurite gruppi – erinevad füüsilised ohutegurid (n=194), millest kõige enam nimetati erinevaid terariistu (n=108), neile järgnesid elektrilised masinad (n=23) ja kuumad seadmed ning pinnad (n=25); inimestest tulenevad ohud (n=85), mille hulgast enam nimetati kohatut käitumist (n=25) ja puudulikke oskusi (n=19); ruumist tulenevad ohud (n=5) nagu ruumipuudus ja halb valgustatus. Lisaks ohuteguritele tulid eraldi kategooriana välja erinevad traumad (n=28) ning viiendasse kategooriasse jäid muud üldised hinnangud ohutuse ja ohtlikkuse kohta (n=23), vaata lisa 10, tabel 11.

Suurimad ohud lapsele kodus majapidamistööd tehes, meisterdades ja kunsti tehes

Lapsevanemate vastused ohtude kohta kodus jaotusid samasse viide kategooriatesse nagu eelnevalt kooli kohta välja toodi – füüsilised ohutegurid (n=211), inimestest tulenevad ohud (n=45), erinevad traumad (n=24) ning muud üldised hinnangud ohutuse ja ohtlikkuse kohta (n=10). Kuigi üldiselt on füüsiliste ohutegurite pingerida sama, peetakse kodus kuumi seadmeid ja pindu (n=53) ning kemikaale (n=27) ohtlikumaks kui koolis (vaata lisa 10, tabel 16). Samuti tuuakse eraldi kategooriatena välja tuli (n=6) ja elekter (katkised pistikud jms, n=9). Inimestest tulenevate ohtude osakaalu hinnatakse kodus väiksemaks (koolis n=85, kodus n=45) ning kõige sagedamini mainitakse lapsevanemate tegemata tööd (n=13).

Lapse ohutusele mõtlemise sagedus

Lapsevanemate vastustest küsimusele, kui sageli nad mõtlevad ohutusele erinevate kunsti ja tehnoloogiaõpetuse tegevuste juures oma laste ohutusele, selgus, et nad mõtlevad ohutusele mõnikord ($M=3,12$, $SD=1,43$). Kõige tihedamini mõtlevad nad ohutusele erinevate tehnoloogia ja käsitöö-kodunduse tundides kasutatavate elektriliste ($M=4,12$, $SD=1,06$) ja teravate tööriistadega liikumise ($M=4,1$, $SD=1,14$) ja nende kasutamise juures (naaskli kasutamine $M=3,71$, $SD=1,16$). Kõige harvem mõtlevad nad ohutusele paberist voltimisel ($M=1,38$, $SD=0,78$), värvidega värvimisel ($M=1,62$, $SD=0,84$) ja nõude käsitsi pesemisel ($M=1,86$, $SD=0,93$). Vaata lähemalt lisa 10, tabel 12.

Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohtlikkus

Oma lastele peavad lapsevanemad kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi keskmiselt ohtlikuks ($M=2,93$, $SD=1,24$), samu tegevusi peavad nad täiskasvanutele mingil määral ohtlikuks ($M=2,39$, $SD=1,12$) (lisa 10, tabel 13). Kõige ohtlikumaks peavad vanemad oma lastele teravate tööriistadega ringi liikumist ($M=3,94$, $SD=1,08$), elektriliste seadmete kasutamist ($M=3,68$, $SD=1,08$) ja käsisaega saagimist ($M=3,62$, $SD=1,15$). Täiskasvanutele peavad nad samu tegevusi kõige ohtlikumaks, kuid skoorid jäävad madalamaks ($M=3,32-2,98$, $SD=1,17-1,15$).

Kõige vähem ohtlikumaks peavad lapsevanemad oma lastele paberist voltimist ($M=1,37$, $SD=0,57$), värvidega värvimist ($M=1,49$, $SD=0,73$) ja nõude käsitsi pesemist ($M=1,93$, $SD=0,87$). Ka täiskasvanutele kõige vähem ohtlike tegevuste esikolmik jääb samaks ning skoorid samuti madalamad ($M=1,28-1,51$, $SD=0,52-0,68$). Seega on lapsevanemate hinnangud erinevate tegevuste ohtlikkusele üsna sarnased olenemata sellest, kas tegevust teeb laps või täiskasvanu, kuid lastele hinnatakse neid mingil määral ohtlikumateks ($t=-10,02$, $p=0,000$).

Kokkuvõtteks võib öelda, et lapsevanemad peavad ohtlikumaks terariistade ja elektriliste seadmetega tehtavaid tegevusi.

3.1.2 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste õppimise kasulikkus lapsele

Lapsevanemad peavad oma lapsele kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavate tegevuste õppimist ja oskamist keskmiselt pigem kasulikuks ($M=4,3$, $SD=0,85$), samuti hindavad nad neid oskusi kasulikuks ka täiskasvanutele ($M=4,22$, $SD=0,93$) (vaata lisa 10, tabel 14). Eriti kasulikuks peavad vanemad oma lastele käsitöö ja kodunduse tunnis omandatavaid oskuseid nagu toiduainete noaga hakkimist ($M=4,8$, $SD=0,4$), muna või makaronide keetmist ($M=4,77$, $SD=0,43$) ja niidi ja nõelaga õmblemist ($M=4,62$, $SD=0,61$). Täiskasvanutele endile pidasid nad samu tegevusi kõige kasulikumaks ($M=4,86-4,68$, $SD=0,35-0,59$). Kõige vähem oma lapsele kasulikeks oskusteks pidasid lapsevanemad naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemist ($M=3,8$, $SD=0,95$), noaga kartulitempli lõikamist ($M=3,8$, $SD=1,02$) ja kuuma liimipüstoli abil kleepimist ($M=3,86$, $SD=0,91$). Vaid üksikud lapsevanemad arvasid, et kõigi nende tegevuste õppimisest ja oskamisest pole mingit kasu ($n=9$). Kõige vähem kasulikuks peavad lapsevanemad täiskasvanutele samu kunsti ja käsitöö tunnis tehtavaid tegevusi, kuid skoorid on veidi madalamad ($M=3,39-3,74$, $SD=1,11-0,96$). Mitte ühegi tegevuse kohta neist ei vastanud vanemad, et sellest oskustest pole täiskasvanuna mitte mingit kasu.

Lapsevanemate hinnangul võiks 4. klassi õpilasel olla kõik tegevuste nimekirjas olevad oskused ja teadmised ($M=1,17$, $SD=0,38$). Kõige enam toodi välja paberist voltimist (100%), paberist kaunistuste lõikamist (98,72%), värvidega värvimist (98,72%), ohutut käitumist töötamise ajal (97,44%) ning töökoha ja selle ümbruse korrashoidu (96,15%). Vähem oluliseks peeti 4. klassi õpilastele triikimise (50%) oskamist, akutrelli kasutamise (57,69%) ja lõiketangidega traadi lõikamise (57,69%) oskust. Vaata lisa 10, tabel 15.

Seega hindavad lapsevanemad erinevaid kunsti ja tehnoloogia õppeainetes omandatavaid käelisi oskusi kasulikuks nii lastele kui ka täiskasvanutele, eriti kui neil on igapäevaelus otsene praktiline väärtus.

Seos tegevuse lapsele ohtlikuks ja oskuse kasulikuks hindamise vahel

Tegevuste ohtlikuks pidamise määra ja nende tegevuste oskamise kasulikkuse määra vahel ei esine statistiliselt olulist seost ($p = -0,113$ kuni $-0,013$, $p = 0,904 - 0,277$).

3.1.3 Kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste kodus tegemise sagedus

Lapsed teevad vanemate hinnangul kodus aeg-ajalt ($M=2,5$, $SD=1,04$) kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi (vaata lisa 10, tabel 16). Kõige sagedamini tehakse kunsti ja kodunduse tegevusi: värvidega värvimine ($M=3,51$, $SD=0,82$), toiduainete noaga hakkimine ($M=3,32$, $SD=0,81$) ja paberist kaunistuste lõikamine ($M=3,18$, $SD=0,77$). Kõige vähem teevad lapsed noaga kartulitempli lõikamist ($M=1,62$, $SD=0,69$), triikimist ($M=1,63$, $SD=0,76$) ja lõiketangidega traadi lõikamist ($M=1,78$, $SD=0,82$). Juhul kui laps mõnda tegevustest kunagi teinud ei ole, siis tõid vanemad nende kohta välja ka põhjendused (kategooriad ja nende esinemissagedus lisas 10, tabel 17). Välja toodud põhjendused jagunesid nelja suuremasse peakategooriasse – koduga seotud põhjused ($n=36$), lapsega seotud põhjused ($n=18$), lapse sooga seotud põhjused ($n=10$) ja muud põhjused ($n=29$). Kõige sagedamini toodi välja, et pole olnud vajadust seda tegevust teha ($n=29$). Sellele järgnesid põhjused, et kodus tegeleb selle tegevusega lapsevanem ($n=12$) või kuna kodus tehakse tegevust väga harva, siis pole lapsel vajadust seda teha ($n=10$) või puudub lapsel tegevuse tegemise vastu huvi ($n=10$). Tegevuse ohtlikkust toodi põhjusena välja vaid seitsmel juhul.

Seos tegevuse lapsele ohtlikuks pidamise ja tegevuse kodus tegemise sagedusega

Lapsevanemad hindasid tegevuste ohtlikkust ja seda, kui sageli neid tegevusi tehakse. Nende kahe seos aitab meil paremini mõista, kas vanemad hoiavad oma lapsi ohtlikest tegevustest eemal. Vähe ohtlikeks peetavate tegevuste ja harva tehtavate tegevuste vahel ei esinenud statistiliselt olulist korrelatsiooni ($\rho = -0,02$, $p = 0,861$), samuti puudus statistiliselt oluline korrelatsioon keskmiselt ohtlikuks peetavate ja aeg-ajalt tehtavate tegevuste vahel ($\rho = -0,17$, $p = 0,129$). Tegevusi, mida lapsevanemad kõige ohtlikumaks peavad, tehakse kodus laste poolt ka harvem ($\rho = -0,38$, $p = 0,001$), ohtlikuks hinnatud tegevuste ja harva tehtavate tegevuste vahel on statistiliselt oluline korrelatsioon.

Tegevuse oskamise lapsele kasulikuks pidamise seos tegevuse kodus tegemise sagedusega

Uurides lapsevanemate hinnanguid tegevuste oskamise kasulikkusele ja oma lapse koduse tegevuse sagedusele, selgus, et esineb nõrk positiivne korrelatsioon oskuste kasulikuks hindamise ja tegevuste kodus tegemise sageduse vahel ($\rho = 0,25$, $p = 0,029$).

Kuid keskmiselt ($p = 0,34$, $p = 0,002$) ja väga kasulikuks peetavad tegevused ($p = 0,35$, $p = 0,002$) on mõõdukalt seotud lapse koduse tegevuse sagedusega. Seega paistab, et laste poolt sagemini kodus tehtavaid tegevusi hindavad lapsevanemad ka kasulikumaks.

3.1.4 Hinnang lapse oskustele ja teadmistele

Lapsevanemad hindasid oma laste kunsti ja tehnoloogiaainete tegevuste alaseid oskuseid ja teadmisi heaks ($M=3,77$, $SD=1,35$) ehk arvasid valdavalt, et nende lapsed oskavad tegevusi järelevalve all või iseseisvalt teha (lisa 10, tabel 18). Kõige paremaks hinnati laste oskust värvidega värvida ($M=4,91$, $SD=0,41$), paberist voltida ($M=4,84$, $SD=0,49$) ning paberist kaunistusi lõigata ($M=4,81$, $SD=0,51$). Kõige nõrgemaks hinnati tehnoloogia ja käsitöö-kodunduse õppeainete alaseid oskusi nagu triikimine ($M=2,71$, $SD=1,44$), akutrelli kasutamine ($M=2,89$, $SD=1,46$) ja lõiketangidega traadi lõikamine ($M=2,98$, $SD=1,64$).

Tegevuse lapsele ohtlikuks pidamise seos hinnanguga lapse oskustele ja teadmistele

Uurides, kuidas on seotud lapsevanema hinnangud tegevuste ohtlikkusele ning oma lapse oskustele ja teadmistele, selgus, et tegevuste vähe ohtlikuks pidamine pole seotud hinnanguga oma lapse oskustele ($p = -0,13$, $p = 0,213$), kuid ilmnes negatiivne seos keskmiselt ohtlikuks ($p = -0,33$, $p = 0,001$) ja ohtlikuks peetavate tegevuse ($p = -0,33$, $p = 0,001$) puhul hinnanguga oma lapse oskustele ja teadmistele. Mida ohtlikumaks vastavat tegevust peetakse, seda madalamaks hinnati ka oma lapse oskusi.

Tegevuse oskamise lapsele kasulikuks pidamise seos hinnanguga lapse oskustele ja teadmistele

Lapsevanemad hindasid tegevuste oskamise kasulikkust ja oma lapse oskuseid ja teadmisi. Selgus, et oskuste ja teadmiste vähe ja keskmiselt kasulikuks pidamine on nõrgalt seotud hinnanguga oma laste oskustele ja teadmistele ($p = 0,29$, $p = 0,004$ ja $p = 0,27$, $p = 0,008$), kuid tegevuste väga kasulikuks pidamine pole seotud hinnanguga laste oskustele ja teadmistele ($p = 0,19$, $p = 0,069$). Seega ei ole lapsevanemate hinnangul nende laste oskused ja teadmised seotud tegevuse kasulikuks pidamise määraga.

3.2 Lapsevanemate strateegiaid laste ohutuse tagamiseks ja ohutute tövõtete õpetamiseks

3.2.1 Erinevate ennetusstrateegiate kasutamise sagedus

Kõige enam kasutavad lapsevanemad oma lapse ohutuse tagamiseks ohutusnõuete ja ohutute tövõtete õpetamist ($M=4,42$, $SD=0,66$), sellele järgneb ennetustegevusena keskkonna kohandamine ($M=3,38$, $SD=1,12$) ning kõige vähem kasutatakse pidevat täiskasvanu poolset järelevalvet ($M=3,36$, $SD=0,87$).

Lapsevanema tavapärase käitumine, kui tema laps teeb mingit tegevust esimest korda

Mitte ükski vanem ei vastanud, et kui tema laps teeb mingit tegevust esimest korda, siis laseb tal järelevalveta katsetada või et keelab oma lapsel seda tegevust teha. Üle poolte vanematest (58,97%) vastas, et selgitab ja näitab lapsele eelnevalt, kuidas seda tegevust teha. 20,51% lapsevanematest arvas, et lasevad lapsel ise katsetada, kuid jälgivad eemalt ja sekkuvad ohu tekkimisel. Oli ka vanemaid, kes oma last julgustaks (11,54%) või kogu tegevuse jooksul aitaks (6,41%). Üksikud vanemad arvasid, et teeks oma lapse eest ära keerulisemad ja ohtlikumad osad (2,56%). Muudest vastustest toodi välja ka kombinatsioone neist väidetest, näiteks: „...selgitan eelnevalt, kuidas teha ja näitan ette ja jälgin kogu tegevuse ajal.“ ja „Esmalt selgitan ja juhendan, siis lasen ise katsetada ja vajadusel julgustan, aitan, kui ta seda palub.“

3.2.2 Lapsevanemate hinnang järelevalve vajadusele

Lapsevanemate arvates vajavad nende lapsed kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste juures keskmiselt järelevalvet ($M=2,86$, $SD=1,35$), vaata lisa 11, tabel 24. Kõige enam järelevalvet on nende hinnangul vaja elektriliste seadmete kasutamisel ($M=3,79$, $SD=1,23$), akutrelli kasutamisel ($M=3,72$, $SD=1,25$) ning käsisaega saagimisel ($M=3,56$, $SD=1,1$). Kõige vähem on järelevalvet vaja paberist voltimisel ($M=1,21$, $SD=0,59$), värvidega värvimisel ($M=1,41$, $SD=0,73$) ja paberist kaunistuste lõikamisel ($M=1,67$, $SD=0,83$).

Järelevalve vajalikkuse seos tegevuse lapsele ohtlikuks pidamisega

Lastevanemate hinnangud näitasid, et vähe ohtlikuks peetavate tegevuste korral hinnatakse ka järelevalve vajadust madalamaks ($p = 0,61$, $p = 0,000$). Keskmiselt ohtlike ja ohtlike tegevuste korral suureneb samamoodi ka järelevalve vajadus (vastavalt $p = 0,72$ ja $0,77$, $p = 0,000$). Seega on lapsevanemate hinnangul tegevuse ohtlikkuse kasvul vaja ka selle võrra rohkem vanema poolset järelevalvet.

Järelevalve vajalikkuse määra seos hinnanguga lapse oskustele ja teadmistele

Seos järelevalve vajalikkuse ja lapse võimete taseme vahel näitab, kas lapsevanema hinnangust lapse võimetele oleneb lapsevanema poolne järelevalve määr. Mida kõrgemaks vanemad oma lapse oskuseid ja teadmisi hindavad, seda vähem peavad nad vajalikuks oma lapse järele valvata ning mida kehvemaks nad oma lapse oskusi peavad, seda suuremal määral peavad nad vajalikuks järelevalvet ($p = -0,538$ kuni $-0,552$, $p = 0,000$).

3.2.3 Erinevate õpetamisstrateegiate kasutamise sagedus

Erinevatest ohutuse õpetamise strateegiatest kasutavad vastanud lapsevanemad kõige rohkem isiklikku eeskujut ($M=4,58$, $SD=0,61$), sellele järgnevad selgitamine ($M=4,54$, $SD=0,6$) ja reeglite sõnastamine ($M=3,77$, $SD=0,88$). Teistest harvem kasutatakse abimaterjale ($M=2,4$, $SD=1,04$) ja käitumise kohendamist läbi premeerimise ja karistamise ($M=1,88$, $SD=1,03$).

Lapsevanemate hinnangul 3. ja 4. klassi õpilastele sobivad ohutute töövõtete õpetamise viisid

Lapsevanemate hinnangul peaks 3.-4. klassi õpilastele ohtuid töövõtteid õpetama eelkõige praktilise töö demonstreerimisel (88,46% vastanutest), veidi vähem oluliseks õpetamismeetodiks peeti iseseisvat praktilist tööd (73,08%), kõige vähem tõhusaks peeti teoreetilist loengut (35,9%) ning toodi välja ka muud õpetamisviisid (6,41%) nagu õpetaja jälgimine, praktiline töö koos vanemaga ja ettevõtete külastused, mille käigus kohtuda ka vigastada saanud inimesega. Üks vanem pakkus ka välja, et tuleks näitlikustada kõige olulisemat riski, et inforohkus tähelepanu ei hajutaks.

3.2.4 Lapsevanema poolne õpetamise määr

Lapsevanemad toovad välja, et on õpetanud oma lastele paljusid kunsti- ja tehnoloogia õppeainetes vajaminevaid oskuseid, sealhulgas ohutuid töövõtteid ($M=3,31$, $SD=0,99$), vaata lisa 11, tabel 20. Kõige enam on lapsevanemad oma lapsele õpetanud, kuidas ohutult noaga toiduaineid hakkida ($M=3,86$, $SD=0,42$), teravate tööriistadega ringi liikuda ($M=3,67$, $SD=0,66$) ning töötamise ajal ohutult käituda ($M=3,6$, $SD=0,99$). Kõige vähem on vanemad õpetanud noaga kartulitempli lõikamist ($M=2,62$, $SD=1,14$), lõiketangidega traadi lõikamist ($M=2,64$, $SD=1,21$) ja näpitsatega traadi painutamist ($M=2,67$, $SD=1,19$).

Vanema poolt lapsele oskuse õpetamise määra seos tegevuse ohtlikuks pidamisega

Ohtlikkuse ja õpetamise määra hinnangute korrelatsioone uurides selgus, et nende kahe tunnuse vahel seos puudub ($\rho = -0,06$ kuni $0,08$, $p = 0,472-0,704$). Seega pole lapsevanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele seotud sellega, millisel määral nad oma lastele neid tegevusi õpetanud on.

Vanema poolt lapsele oskuse õpetamise määra seos tegevuse oskamise ja õppimise kasulikuks pidamisega

Seevastu on omavahel seotud tegevuse oskamise kasulikuks pidamine ja selle tegevuse oma lapsele õpetamise määr. Lapsevanemad õpetavad oma lastele vähem neid oskusi, mida vähem kasulikuks peavad ($\rho = 0,31$, $p = 0,006$), keskmiselt kasulikuks peetavaid oskusi keskmiselt ($\rho = 0,36$, $p = 0,001$) ja kõige rohkem õpetavad vanemad oma lastele neid oskusi, mille oskamist oma lapsele kasulikuks peavad ($\rho = 0,41$, $p = 0,000$).

3.2.5 Lapsevanema kodune eeskuju

Vanemate hinnangul näevad nende lapsed kodus paljude majapidamistööde tegemist ja saavad neis ka ise kaasa lüüa ($M=4,14$, $SD=1,09$). Kõige enam tegeletakse ühistelt koristustöödega ($M=4,79$, $SD=0,41$), samuti meisterdatakse ($M=4,64$, $SD=0,97$) ning tehakse koos aia-, põllu- või metsatöid ($M=4,63$, $SD=0,88$). Oluliselt vähem tehakse puidu- ($M=3,49$, $SD=1,37$) ja elektritöid ($M=2,92$, $SD=1,08$). Vaata lähemalt lisa 11, tabel 21.

Lapsevanemad ise järgivad enamasti majapidamistööde tegemisel ohutusreegleid (80,77%). Mõned vanemad tunnistavad, et peavad ohutust oluliseks, kuid enamasti ei järgi ohutusreegleid (12,82%). 6,41% on toonud oma tegevuse iseloomustamiseks muid väiteid, mis kõik väljendavad lapsevanema seisukohta, et ohutus on oluline, kuid ei mõtle sellele pidevalt ja igakord lapsele reegleid üle ei korda. Mitte ükski vanem ei olnud nõus väitega, et nad ei pea ohutust eriti oluliseks.

Laste kaasamine kodustesse majapidamistöödesse

Küsimuses koduste majapidamistööde kohta selgub, et paljud vanemad (48,72%) kaasavad aeg-ajalt oma lapse majapidamistöödesse ning paljudes peredes (47,44%) on lapsel ka oma kindlad jõukohased ülesanded. Üksikud vanemad (3,85%) tunnistavad, et soovivad oma last majapidamistöödesse kaasata, kuid laps on sellest keeldunud.

3.3 Lapsevanema hinnang enda rollile ja vastutusele ohutuse tagamisel

3.3.1 Kunsti ja tehnoloogia õppeaineteks vajalike oskuste ja teadmiste allikad

Lapsevanemad arvavad, et kunsti ja tehnoloogia õppeaineteks vajalikud teadmised ja oskused võiks tulla peamiselt kodust ($M=4,62$, $SD=0,82$). Tähtsuselt järgmine teadmiste allikas on kool ja mõned vastajad peavad oluliseks ka iseseisvat katsetamist.

Ülekaalukalt peetakse peamiseks teadmiste ja oskuste allikaks kodu järgmiste tegevuste puhul: muna või makaronide keetmine ($M=4,93$, $SD=0,48$), toiduainete noaga hakkimine ($M=4,92$, $SD=0,49$) ja asjade kõrgelt võtmine ($M=4,86$, $SD=0,67$). Kodu osakaal on väiksem ja ise katsetamise roll veidi suurem paberist voltimisel ($M=3,97$, $SD=1,4$), paberist kaunistuste lõikamisel ($M=3,99$, $SD=1,32$) ja värvidega värvimisel ($M=4,11$, $SD=1,33$). Vaata lähemalt lisa 12, tabel 22.

Lapsevanemate kommentaarid ja põhjendused ohutuse alaste oskuste ja teadmiste peamise allika kohta jagunesid nelja peakategooriasse – peamine roll kodul ($n=17$), teadmised peaks tulema erinevatest allikatest ($n=14$), peamine roll on koolil ja lasteaial ($n=6$) ning üks vastanu tõi välja, et teadmiste allikat mõjutab ka lapse sugu. Kategooriad ja nende esinemissagedus lisas 12, tabel 23.

Kodu rolli põhjendatakse teadmiste algallikana (n=9) ja eeskujuga (n=8).

„Oskused ja ohutus saavad alguse kodust ja vanemate eeskujust.“

Kooli tähtsust põhjendati sellega, et kodus ei pruugi kõiki seadmeid olla (n=4).

„...paljudel pole kodus endil akutrelli näiteks ja sel juhul jääksid lapsel need oskused omandamata.“

3.3.2 Käeliste oskuste ja ohutute töövõtete omandamise eest vastutajad

Lapsevanemad peavad iseennast peamiseks vastutajaks (69,86%) selle eest, et nende laps omandaks põhikooli lõpuks piisavad käelised oskused ja ohutud töövõtted. Teisena tuuakse välja muud vastutajad (13,7%) ja aineõpetajad (10,96%) ning mõned lapsevanemad mainivad peamise vastutajana hoopis last ennast (5,48%). Muude vastuste all toodi välja, et lapsevanemad ja aineõpetajad vastutavad ühiselt.

3.4 Lapsevanemate ja õpilaste taustaandmete seos ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega

Erinevate taustaandmete põhjal loodi lapsevanemate grupid ning võrreldi gruppide hinnanguid tegevuste ohtlikkusele, tegevuste tegemise sagedusele ning oskuste õpetamise määrale. Gruppide loomise aluseks olid andmed nende lapse soo kohta, laste arv peres ja 3.-4. klassis käiva lapse järjekord lastest, elukoht – asula ja eluruumi tüüp.

3.4.1 Hinnang tegevuse ohtlikkusele ja lapse sugu

Poiste (n=36) ja tüdrukute (n=35) vanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele ei erinenud ($t=-0,492$, $p = 0,624$). Seega ei olene küsitluses osalenud lapsevanemate arvates tegevuse ohtlikkus nende lapse soost.

3.4.2 Hinnang tegevuse ohtlikkusele ja lapsevanema kogemus

Lapsevanemad jagati kogemuse järgi gruppidesse arvestades nende laste arvu ning seda, kas nende 3.-4. klassis käiv laps on pere esimene laps. Esimeses grupis olid 1-2 lapse vanemad, kelle 3.-4. klassis käiv laps on pere esimene ($n=22$). Teises grupis olid 3-6 lapse vanemad, kellel on 3.-4. klassis käivast lapsest ka vanemaid lapsi ($n=25$). Ülejäänud vastajad jäeti sellest gruppide võrdlusest välja.

Erineva kogemusega lapsevanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele ei erinenud ($p = 0,998$). Seega ei ole küsitluses osalenud lapsevanemate varasem kogemus või selle puudumine seotud tegevuste ohtlikuks või ohutuks pidamisega. 67 vastanul oli enne praegu 3.-4. klassis käiva lapse ka vanemaid lapsi. Pooled neist (49,25%) vastasid, et eelmiste lastega oli nende arvamus ohutusest sama. Kolmandik (31,34%) tõid välja, et eelmiste lastega kartsid nad rohkem, mis võib juhtuda ning 10,45% vastas, et varem mõtlesid nad võimalike õnnetuste peale vähem.

3.4.3 Ohutuse alased hoiakud ja praktikad ning lapsevanema elukoht

Lapsevanemad jagati elukoha järgi gruppidesse. Ühes grupis olid lapsevanemad, kes olid oma elukohaks märkinud linna ja eluruumiks keskküttega või ahjuga korteri, kõigi selliste lapsevanemate lapsed käisid linnakoolis ($n=11$). Mõnedel neist oli ka suvila, aed, põld või mets. Teise gruppi said vanemad, kes märkisid oma elukohaks küla ja eluruumiks talu ($n=13$). Kõigil sellesse gruppi jäänud lapsevanemate lapsed käisid maakoolis ja kõigil oli olemas oma aed.

Erineva elukohaga vanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele ei erinenud oluliselt ($p = 0,540$). Seega ei ole seotud küsitluses osalenud lapsevanemate elukoht ja nende hinnangud tegevuste ohtlikkusele.

Erinev elukoht ja kodus tehtavate tegevuste sagedus

Erineva elukohaga laste poolt kodus tehtavate tegevuste sagedus ei erinenud oluliselt (p

= 0,686). Nii linnas kui ka maal, keskküttega korteris kui ka talus elavad lapsed teevad kodus kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi sama tihti.

Erinev elukoht ja lapsevanemate poolt lastele oskuste õpetamise määr

Erineva elukohaga lapsevanemate poolt lastele oskuste õpetamise määr ei erinenud oluliselt ($p = 0,346$). Seega raporteerivad nii maal kui linnas elavad küsitluses osalenud lapsevanemad, et õpetavad oma lastele sama palju erinevaid oskuseid.

Tegevuste lõikes oli mingil määral erinevusi ja maal elavad lapsevanemad olid oma lapsi veidi rohkem õpetanud, kuid keskmised skoorid olid üsna sarnased – linnas elavate lapsevanemate õpetamise määr $M=3,29$, $SD\ 0,49$, maal elavate lapsevanemate õpetamise määr $M=3,50$, $SD=0,57$. Statistiliselt olulised erinevused tulid välja üksikute tegevuste juures nagu teravate tööriistadega ringi liikumine (linn $M=3,36$, $SD=0,81$; maa $M=4,0$, $SD=0,41$, $p = 0,033$), elektriliste seadmete kasutamine (linn $M=3,18$, $SD=0,87$; maa $M=4,15$, $SD=0,38$, $p = 0,001$) ja asjade kõrgelt võtmine (linn $M=3,09$, $SD=0,83$; maa $M=3,85$, $SD=0,90$, $p=0,045$).

4. ARUTELU

4.1 Lapsevanemate hoiakud ohtudesse kunsti, tehnoloogia, käsitöö ja kodunduse tundides. Lapsevanemate hinnang ohtudega toimetuleku oskuse olulisusele ning oma lapse võimetele

Eestis on märkimisväärne laste vigastuste arv ning tervis ja ohutus on põhikooli riikliku õppekava üheks läbivaks teemaks. Kuigi nii riikliku õppekava kui ka mitmete uurimuste järgi peaks õpilaste teadmiste ja oskuste arendamine toimuma kooli ja kodu koostöös, pole uuritud lapsevanemate ohutuse alaseid hoiakuid ja praktikaid. Uurimuse eesmärgiks oli kaardistada, millised on lapsevanemate kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohutuse alased hoiakuid ja praktikad.

Kuigi statistika järgi saavad lapsed kõige rohkem vigastusi kukkudes ja sellele järgneb enese millegi vastu ära löömine või millegagi pihta saamine (Panov 2018; Vigastuste tõttu... 2019) peavad küsitluses osalenud lapsevanemad nii koolis kui ka kodus kõige suuremaks ohuks hoopis terariistu ning kukkumist mainitakse harva. Need tulemused lähevad kokku ka varasemate uuringutega, mille järgi löikehaavadega seotud olukorrad on vanemate arvates kõige olulisemad ohutuse teemad ja kukkumine teistest kordades vähem oluline (Morrongiello *et al.* 2006). Võimalik, et lapsevanemad ei oska kukkumisohtu kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusetega seostada, kuna see on liiga üldine ohutuse teema, mis tuleb rohkem pähe seoses kehalise kasvatus tundide ja vahetundidega. Nagu ka varasemates uurimustes on välja toodud (Alert 2011; Andersson *et al.* 2014) toovad uuringus osalenud lapsevanemad välja, et paljud ohtlikud olukorrad on seotud nii vanemate ja õpetajate tegevuse kui ka laste enda kohatu käitumisega ja isikuomadustega.

Lapsevanemad peavad kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavaid tegevusi mingil määral ohtlikuks ning mõtlevad nende tegevuste juures sageli ohutusele. Ohutumaks peetakse neid tegevusi, millega lapsed rohkem kokku on puutunud, nagu juba lasteaias tehtud erinevad kunstitegevused. Ning ohtlikumaks peetakse erinevate seadmete ja tööriistade kasutamise seotud tegevusi, millega hakatakse alles teises kooliastmes tutvuma. Kuigi vanemad peavad kõiki tegevusi oma lastele ohtlikumaks kui täiskasvanutele, ei ole ohtlikkuse pingereas olulisi erinevusi. Hoolimata tegevuste ohtlikkusest peetakse kõik neid oskusi valdavalt kasulikuks. Kasulikumaks peetakse

igapäevaelus praktilist rakendust leidvaid oskusi nagu toidu valmistamise või rõivaste valmistamise ja parandamisega seotud oskused ning erinevate elektriliste seadmete kasutamise oskus. Samuti ilmnes, et laste poolt kodus sagedamini tehtavad tegevused on kõrgema kasulikkuse hinnanguga. Vähem kasulikumaks pidasid lapsevanemad kunsti tegevustega seotud oskusi, kuigi need käelised oskused on aluseks teiste tegevuste sooritamiseks.

Kuigi valdkondlike riskide alaste hoiakute teooria põhjal (Weber *et al.* 2002) peaks ohutuse alased hoiakud olema valdkonnaspetsiifilised ning riski võtmise otsuse tegemisel mõjutab seda nii tajutava riski määr kui ka riski võtmisest saadava kasu määr, ei tulnud need seosed käesoleva küsitluse vastustest välja. Tegevuste ohtlikuks ja kasulikuks hindamise vahel puudus seos. Tegevuste ohtlikuks pidamise ja nende tegevuste tegemise sageduse vahelisi korrelatsioone uurides selgus, et ohtlikuks peetavate tegevuste ja harva tehtavate tegevuste vahel oli mõõdukas negatiivne seos - tegevusi, mida lapsevanemad ohtlikumaks peavad, tehakse kodus laste poolt ka harvem. Oleks vaja edasi uurida, kas vanemad hoiavad oma lapsi ohtlikest tegevustest eemal või peetaksegi neid tegevusi ohtlikumaks selle pärast, et lapsed nendega vähem kokku puutuvad. Samuti ei joonistunud valdkondadele antud hinnangute erinevused sel moel välja nagu DOSPERT instrumendis, milles võrreldi indiviidi sotsiaalseid, tervise, finants, eetilisi ja vabaajategevuste alaseid riskihoiakuid (Weber *et al.* 2002). Kunsti ja tehnoloogia õppeained hõlmavad endas erinevaid tegevusi, mis kõik sisaldavad mingil määral terviseriske, kuid võimalikud vigastused on erinevad – nõusid pestes võib purunenud klaasiga sisse lõigata, põletada end kuuma veega, kukkuda veest märjal põrandal jne. Kuna vastajatele polnud need võimalikud stsenaariumid välja toodud, hindasid nad tegevuste ohtlikkust vastavalt oma kogemustele. Vanemate poolt märgitud lapse kodus tehtavate tegevuste sagedus on eelkõige seotud lapse koduse keskkonnaga, kus lastel on võimalik teha lihtsamaid meisterdamisi ning aidata vanemaid toidu valmistamisel, kuid mitmeid tegevusi kodudes ei tehta, kuna puudub selleks vajadus või puuduvad vastavad tööriistad. Ohtlikust või lapse liiga noort iga toodi tegevuse mitte tegemise põhjusena välja vähe. Samuti tuleb arvestada sellega, et vanemate hinnangud ohtlikkusele ei pruugi kokku minna nende lapse hoiakutega ning lapsevanem ei saa alati kõikjal oma lapse tegevustesse sekkuda ega pruugi teadlik olla, kui tihti tema laps tegelikult neid tegevusi teeb. Nagu eelnevalt mainitud ei saa ohutuse alaseid hoiakuid pidada samaväärseks inimese tegeliku käitumisega (Rohrmann 2008).

Seevastu on omavahel seotud hinnangud tegevuse ohtlikkusele ja oma lapse võimetele. Ohtlikumaks peetakse neid tegevusi, milles oma lapse oskusi ja teadmisi nõrgemaks hinnatakse. Kuigi lapsevanemad hindasid oma laste oskuseid ja teadmisi valdavalt heaks, peeti kehvemaks samu tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse tegevuste alaseid oskuseid ja teadmisi, mida ka ohtlikumaks peeti ning vastupidi – ohutumaks neid tegevusi, mille alased oskused ja teadmised lastel paremad on. Vanemad ei arva, et ohtlikke ja keerukaid tegevusi peaks laste õpetamisel vältima vaid leiavad, et oluline on tunnis kaasa teha ka hoolimata hirmust ja kehvast lõpptulemusest. See läheb kokku varasemate uuringutega, mille järgi vanemad usuvad, et riske võttes õpivad lapsed vigastusi vältima (Little 2010) ning arenevad erinevad oskused (McFarland & Gull Laird 2017).

4.2 Lapsevanemate strateegiaid oma laste ohutuse tagamiseks ja ohutute töövõtete õpetamiseks

Erinevalt varasematest uuringutest (Morrongiello *et al.* 2006) kasutavad lapsevanemad oma lapse ohutuse tagamise strateegiana kõige enam ohutusnõuete ja ohutute töövõtete õpetamist. Erinevus võib tulla sellest, et Morrongiello *et al.* 2006 aasta uurimus tegeles väikelaste emadega ning väikelaste ohutuse tagamisel sobibki ennetuseks kõige paremini keskkonna kohandamine. Kuid sarnaselt Morrongiello *et al.* (2006) uurimuse tulemusele, kasutatakse ennetusstrateegiana kõige vähem pidevat täiskasvanu poolset järelevalvet, kuigi lapsevanema poolse järelevalve määr on otseses seoses vigastuste määraga (Morrongiello *et al.* 2001). Seega oleks vaja teha lapsevanematele rohkem teavitustööd järelevalve vajalikkuse kohta.

Õpetamisstrateegiatest kasutavad lapsevanemad kõige enam isiklikku eeskuju. Kuna laste käitumist täiskasvanuna ennustab see, millist käitumist nad on oma vanemate pealt näinud, mitte neile vanemate poolt õpetatu (Morrongiello *et al.* 2008), on väga hea, et lapsevanemad ise oma käitumise mõju lapsele teadvustavad ja märgivad, et järgivad enamasti majapidamistöödel ohutusreegleid. Teadlikku eeskuju abil õpetamist peegeldavad ka lapsevanemate vastused koduste majapidamistööde ja meisterdamise kohta – paljute vastanute lapsed näevad kodus erinevate majapidamistööde tegemist ja saavad neis ka ise kaasa lüüa.

Õpetamisstrateegiatest suur selgitamise ja reeglite sõnastamise sagedus ning oluliselt harvem kasutatav käitumise kohandamine läheb kokku varasemate uurimustega (Morrongiello *et al.* 2006). Kuid vastanud lapsevanemad kasutavad ka abimaterjale. Tänapäeval on palju veebimaterjale, kus õpetatakse käsitööd ja muid eluks vajalikke käelisi oskusi.

Lapsevanemate arusaamad, kuidas peaks 3.-4. klassi õpilastele ohtuid töövõtteid õpetama, lähevad kokku nii Mulvaney, Watson & Walsh tulemusliku ohutuse alase õppe põhimõtetega (Mulvaney *et al.* 2012) kui ka kutsekooli õpilaste eelistustega (Andersson *et al.* 2014) ehk lapsevanemad peavad oluliseks erinevate meetodite kombineerimist ning praktilise töö demonstreerimist ja iseseisvat praktilist tööd. Neid arusaamu rakendavad lapsevanemad ka oma igapäevaelus, kui lapsi majapidamistöösse kaasavad ja neile jõukohaseid ülesandeid jagavad. Samuti on varasemate uuringutega kooskõlas lastevanemate poolt välja toodud erinevate osapoolte koostöö õpetamisel. Selline lähenemine toetab erinevate õpistiilidega õpilasi.

Kuigi üldiselt hindavad lapsevanemad, et kasutavad ennetustrateegiana järelevalvet kõige vähem, selgub tegevuste kaupa järelevalve määra kohta küsides, et lapsevanemad peavad järelevalvet siiski oluliseks, eriti kui tegu on elektriliste seadmete või erinevate terariistade ja kuumade seadmete kasutamisega. Tegevuse ohtlikuks pidamine on tugevalt seotud vanema poolt tehtava järelevalve määraga – mida ohtlikumaks vanemad tegevust oma lapsele peavad, seda rohkem teevad selle juures järelevalvet. Selline lähenemine on kooskõlas varasema uurimusega, mille järgi kogevad lapsed, kelle vanemad rohkem järelevalvega tegelevad, vähem vigastusi (Morrongiello *et al.* 2001).

Samuti on järelevalve määr tugevalt seotud hinnanguga oma lapse oskustele ja teadmistele – mida paremaks peetakse oma lapse oskusi ja teadmisi, seda vähem tehakse selle tegevuse juures järelevalvet ja vastupidi – mida kehvemaks peetakse oma lapse oskusi ja teadmisi, seda rohkem tehakse selle tegevuse juures järelevalvet. Ka varasemad uuringud toovad välja, et järelevalve määr peaks eelkõige olenema lapse individuaalsetest erinevustest (Schwebel & Bounds 2003).

Lapsevanemad on õpetanud oma lastele paljusid kunsti ja tehnoloogia ainete tegevusi ja ohutuid töövõtteid. Kuid vanemate hinnang tegevuse ohtlikkusele ei ole seotud lapsevanema poolse tegevuse õpetamise määraga ehk ohtlikuks peetud tegevusi ei õpetata rohkem ning rohkem õpetatud tegevusi ei peeta ohutumateks. Tegevuse ohtlikkus ei ole lapsevanemate arvates põhjuseks tegevust mitte õppida ja selle tegemist täielikult keelata. Mitte ükski vanem ei vastanud, et kui tema laps teeb mingit tegevust esimest korda, siis laseb tal järelevalveta katsetada või keelab oma lapsel seda tegevust teha. Seda hoiakut näitavad ka lapsevanemate vastused, et 4. klassi lapsel võiks olla suurem osa tegevuste loetelus kirjas olevatest oskustest ja teadmistest, ka kõige madalama skooriga tegevus oli 50% vastajate arvates oluline. Seevastu on lapsevanema poolne õpetamise määr seotud sellega, kui kasulikuks vanem vastava tegevuse oskamist ja õppimist peab – mida olulisemaks vanem oskust peab, seda enam on ta seda ka oma lapsele õpetanud.

4.3 Lapsevanema hinnang enda rollile ja vastutusele ohutuse tagamisel ning ohutute töövõtete õpetamisel

Lapsevanemad tõid välja, et kunsti ja tehnoloogia õppeaineteks vajalikud teadmised ja oskused peaks tulema kodust ning lapsevanem on peamine vastutaja selle eest, et nende laps omandaks põhikooli lõpuks piisavad käelised oskused ja ohutud töövõtted. Lapsevanemate kesket rolli oma lapse ohutuse tagamisel võib järeldada ka nende hinnangust vajaliku järelevalve määra kohta kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste juures ning sellest, et on paljusid neist oskustest oma lastele õpetanud. Selline lapsevanemate hinnang on kooskõlas varasemate uurimustega, mille järgi peavad nii kooli ja koolieelsete lasteasutuste medõed (Orasmaa 2007) kui ka lapsevanemad ise (Morrongiello *et al.* 2010) peamiseks vigastuste ennetamise eest vastutajaks lapsevanemat. Kuigi seadusandluse järgi tagab koolis õpilase füüsilise turvalisuse kool (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010, Tervisekaitseinspektoratuuri kooli päevakavale ja õppekorraldusele 2015), vastutavad õpilase arengu eest lapsevanemad, õpetajad ja õpilased ühiselt (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010). Kooli näevad lapsevanemad kui kodust saadud oskuste ja teadmiste süvendamise ja kinnistamise kohta ning hindavad kooli rolli suuremaks nende tegevuste juures, mida lapsevanem ise ei oska või mille tegemiseks puuduvad kodus tehnilised vahendid. Seega ühtlustab kool laste kodusest taustast tulenevat ebavõrdsust.

4.4 Lapsevanemate ja õpilaste taustaandmete seos ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega

Kuigi varasemate uurimuste põhjal võiks eeldada, et laste ja lapsevanemate taustaandmed on seotud ohutuse ja ohutute töövõtete õpetamise alaste hoiakute ja praktikatega, ei joonistu see käesolevas uurimuses nii selgelt välja. Varasemas kirjanduses on välja toodud, et tütarde vanemad rõhutavad rohkem ohutust (Morrongiello *et al.* 2010), peavad tütarde puhul järelevalvet olulisemaks (Morrongiello *et al.* 2009) ning tütarde vanemad alahindavad rohkem oma laste võimeid (Schwebel & Bounds 2003), kuid käesolevas uuringus osalenud poiste ja tüdrukute vanemate hinnangud kunsti ja tehnoloogiainetes tehtavate tegevuste ohtlikkusele ei erine üksteisest.

Samuti on ühesugused erineva kogemusega (erinev laste arv ja vanemate laste olemasolu) lapsevanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele. Pooled vanemad, kellel oli lisaks 3.-4. klassis käivale lapsele vanemaid lapsi, vastasid, et nende arvamus ohutusest oli eelmiste lastega sama, vaid kolmandik vastas, et kartsid eelmiste lastega rohkem. Vanemate varasema kogemuse seosest ohutuse alaste hoiakutega pole varasemaid uurimusi. Seega võib öelda, et lapsevanemate hoiakuid ohutusse ei ole otseselt seotud käesolevas uurimuses väljatoodud taustaandmetega. Edaspidi võiks uurida, kas ja mil määral on seotud vanemate ohutuse alased hoiakud lapse iseloomuga ja varasema vigastuste ajalooga.

Vastupidiselt varasemas kirjanduse välja toodust (Neufeld *et al.* 2002) ja uurija algsele eeldusele, pidasid maal talus elavad lapsevanemad kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi veidi ohtlikumateks ning nende lapsed tegid neid tegevusi veidi vähem kui linnas korteris elavate lapsevanemate lapsed. Samas olid maal elavad lapsevanemad neid tegevusi oma lastele rohkem õpetanud, kui linnas elavad lapsevanemad. Kuna käesolevas uurimuses ei võrreldud lapsevanemate enda tegevuse sagedust selle tegevuse ohtlikuks pidamise määraga ega uuritud lapse vigastuste ajalugu, siis pole siinkohal võimalik välja tuua, millest sellised erinevused tulevad. Võibolla on maal elavatel lapsevanematel endal nende tegevustega suurem kokkupuude ning seeläbi on nad näinud ka rohkem nende tegevuste võimalikke ohte. Teine võimalik põhjus on, et lapsevanemad nägid neid oskusi oma lapsele õpetades lähemalt oma lapse võimeid ja

mõistsid, et tegevus on nende lastele ohtlikum, kui algselt arvasid. Võrreldavad grupid olid käesolevas uurimuses liiga väikesed, et nende erinevuste põhjal kaugemale ulatuvaid järeldusi teha. Vaja oleks kordusuuringut suurema valimiga, et neid erinevusi lähemalt uurida.

4.5 Järeldused

Kuna küsitluse tulemusena selgus, et lapsed ei tee kodus paljusid loetelus olnud tegevusi, kuna neid tegevusi ei tehta ka kodus (triikimine, tööd traadi ja akutrelliga), siis võiks õpetajad neid tegevusi ainetundides rohkem teha. Käesolev töö on eelkõige abiks alustavale õpetajale, kuna annab ülevaate laste oskustest, kodusest tegevusest ja nende vanemate ohutuse alastest hoiakutest ja praktikatest. Samuti võib uurimus olla toeks lapsevanemale, kes kahtleb, mil määral peaks võimaldama lapsel kodus erinevate tööriistade ja seadmetega kokku puutuda ning kui palju oma last majapidamistöösse kaasata.

4.6 Töö piirangud

Käesoleva töö tulemuste põhjal ei saa teha üldistusi kõigile Eesti 3. ja 4. klassi õpilaste vanematele, kuna valim oli selleks liiga väike. Kuigi küsitlus saadeti paljudesse koolidesse, võis vanematele hirmutavalt mõjuda küsitluse pikkus, mille tõttu ka paljud vastamise pooleli jätsid ning vastajateks võisid jääda kohusetundlikumad ja rohkem oma lapse arenguga tegelevad lapsevanemad. Kuna ülekaalukalt olid vastajate hulgas naised, võis see mõjutada keskmisi hinnanguid – käsitöö ja kodunduse tegevuste kasulikumaks ning tehnoloogia tegevuste ohtlikumaks hindamist. Teisest küljest määravadki emade hoiakud vigastuste vältimisel suuremat rolli ning nad suudavad isadest paremini vigastuste riski ette ennustada ja vigastusi ennetada (Morrongiello *et al.* 2009). Küsitluse pikkuse tõttu võis juhtuda, et vastajad ei jaksanud kogu küsimustiku jooksul süveneda ja vastasid väidetele juhuslikult. Kuna ei leidunud varasemaid uuringuid täpselt samal teemal ja varasemad uuringud on üldisemalt ohutuse tagamise ja riskikäitumise kohta, ei pruugi selles töös kasutatud küsimustik olla asjakohane ning vajaks veel testimist erineva valimiga, sealhulgas oleks vaja uurida kas ja mil määral

erinevad isade ohutuse alased hoiakud ja praktikad emade hoiakutest. Avatud küsimuste ja kinniste küsimuste analüüsist ei tulnud välja vastuolusid, seega võiks küsimustikust avatud küsimused välja jätta.

Praeguse uurimuse käigus kogutud andmed ei anna vastust selle kohta, kuidas need lapsevanemate hoiakuid ja praktikad on seotud nende laste vigastuste ajalooga. Seega võiks järgnevatessse uuringutesse lisada ka küsimusei laste varasemate vigastuste kohta. Samuti oleks vaja uurida, mil määral lapsed koduseid reegleid järgivad ning hea oleks võrrelda lapsevanemate ja aineõpetajate hinnanguid lapse võimetele.

4.7 Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärk oli selgitada välja 3.-4. klassi õpilaste lapsevanemate kunsti ja tehnoloogia õppeainete ohutuse alaseid hoiakuid ja praktikaid. Uurimuse tulemusena selgus, et 3.-4. klassi õpilaste lapsevanemad peavad oma laste ohutust ja neile ohutute töövõtete õpetamist oluliseks. Kuigi lapsevanemad peavad paljusid kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavaid tegevusi ohtlikeks, leiavad nad ka, et neist oskustest on kasu nii lapse kui ka täiskasvanuna ning võimaldavad oma lastel kodus erinevaid tegevusi teha ja tööriistu kasutada. Lapsevanemad õpetavad kodus oma lastele ohutuid töövõtteid ning ohtlikumate tegevuste juures teevad ka pidevat järelevalvet. Samuti õpivad lapsed kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevusi läbi lapsevanemate eeskuju ja majapidamistöösse kaasamise. Lapsevanemate ohutuse alased hoiakud ja ohutute töövõtete alased praktikad ei olene nende lapse soost, varasemast kogemusest lapsevanemana ega elukohast.

KASUTATUD KIRJANDUS

Alert, R. 2011. Lapsevanemate teadlikkus laste turvalisuse tagamisel. [Lõputöö]. Tartu Ülikool.

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/18000/alert_reelika_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y (03.11.2018)

Andersson, I.-M., Gunnarsson, K., Rosen, G., Moström Åberg, M. 2014. Knowledge and Experiences of Risks among Pupils in Vocational Education. Safety and Health at Work, No 5, p. 140-146.

Beilmann, M. 2020. Küsitlusuuringud. Tartu Ülikooli Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja Metodologia Õpibaas. <http://samm.ut.ee/k%C3%BCsitlusuuringud>, (25.02.2020).

Eesti Vabariigi haridusseadus. RT 1992, 12, 192; RT 2019, 84.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/968165?leiaKehitiv>, (20.08.2019).

EHIS. 2019. Eesti Hariduse Infosüsteem. Koolid.
<https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppeasutus/OppeasutusOtsi.faces>, (02.10.2019).

Grytnes, R., Grill, M., Pousette, A., Törner, M., Nielsen, K. J. 2018. Apprentice or Student? The Structures of Construction Industry Vocational Education and Training in Denmark and Sweden and their Possible Consequences for Safety Learning. Vocations and Learning, No 11, p. 65–87. DOI: 10.1007/s12186-017-9180-0

HM. 2019. Haridus- ja Teadusministeerium. 2018/2019 õppeaasta arvudes.
https://www.hm.ee/sites/default/files/2018-2019_oppeaasta_arvudes.pdf, (02.10.2019).

HaridusSilm. 2020. Haridus. Statistika. Alus- ja üldharidus. Üldharidus. Õpilaste arv kooliastmete lõikes <https://www.haridussilm.ee/>, (04.01.2020).

Koolikaart. 2019. Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu kaart. Üldharidus.
<https://koolikaart.hm.ee>, (02.10.2019).

Little, H. 2010. Relationship between parents' beliefs and their responses to children's risk-taking behaviour during outdoor play. *Journal of Early Childhood Research*, No 8, p. 315-330. DOI: 10.1007/s12186-017-9180-0.

Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis. II osa. 2010. Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus.

https://www.hm.ee/sites/default/files/labivad_teemad_oppekavas_ii.pdf, (15.10.2018).

Läti Riigi hariduskeskus. 2011. Tervelt ja ohutult. Abimaterjal lapsevanemale ja õpetajale. Tervise ja ohutuse teemad lasteaia- ja algkooliealistele. Eesti keelde tõlkinud ja kohandanud Sotsiaalministeerium https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Ministeerium_kontaktid/Valjaanded/tervelt_ohutult.pdf, (2019.10.23).

McFarland, L., Gull Laird, S. 2017. Parents' and Early Childhood Educators' Attitudes and Practices in Relation to Children's Outdoor Risky Play. *Early Childhood Education Journal*, No 46, p. 159-168.

Morrongiello, B. A., Corbett, M., & Bellissimo, A. 2008. "Do as I say, not as I do": Family influences on children's safety and risk behaviors. *Health Psychology*, No 27, p. 498–503.

Morrongiello, B. A., Corbett, M., Lasenby, J., Johnston, N. & McCourt, M. 2006. Factors influencing young children's risk of unintentional injury: Parenting style and strategies for teaching about home safety. *Journal of Applied Developmental Psychology*, No 27, p. 560–570. DOI: 10.1016/j.appdev.2006.08.004

Morrongiello, B. A., & Dawber, T. 2004. Identifying factors that relate to children's risk-taking decisions. *Canadian Journal of Behavioural Science*, No 36, p. 255–266.

Morrongiello, B. A., Kane, A., McArthur, B., A. & Bell, M. 2012. Physical risk taking in elementary-school children: Measurement and emotion regulation issues. *Personality and Individual Differences*, No 52, p. 492–496. DOI: 10.1016/j.paid.2011.11.003.

Morrongiello, B. A. & Lasenby, J. 2006. Finding the daredevils: Development of a sensation seeking scale for children that is relevant to physical risk taking. *Accident Analysis and Prevention*, No 38, p. 1101–1106. DOI: 10.1016/j.aap.2006.04.018.

Morrongiello, B. A., Midgett, C. & Shields, R. 2001. Don't run with scissors: Young children's knowledge of home safety rules. *Journal of Pediatric Psychology*, No 26, p. 105–115.

Morrongiello, B. A., Zdzieborski, D. & Normand, J. 2010. Understanding gender differences in children's risk taking and injury: A comparison of mothers' and fathers' reactions to sons and daughters misbehaving in ways that lead to injury. *Journal of Applied Developmental Psychology*, No 31, p. 322–329. DOI: 10.1016/j.appdev.2010.05.004.

Morrongiello, B. A., Walpole, B., & McArthur, B. A. 2009. Brief Report: Young children's risk of unintentional injury: A comparison of mothers' and fathers' supervision beliefs and reported practices. *Journal of Pediatric Psychology*, Vol. 34, No 10, p. 1063–1068, DOI: 10.1093/jpepsy/jsp011p.

Mulvaney, C. A., Watson, M. C. & Walsh, P. 2012. Practical child safety education in England: A national survey of the Child Safety Education Coalition. *Health Education Journal*, No 72(4), p. 450–459. DOI: 10.1177/0017896912450241

Neufeld, S., Wright, S. M. & Gaut, J. 2002. Not Raising a "Bubble Kid": Farm Parents' Attitudes and Practices Regarding the Employment, Training and Supervision of Their Children. *The Journal of Rural Health*, Vol 18, No 1, p. 57-66.

Orasmaa, M. 2007. Kooli- ja lasteaiaõdede tegevus vigastuste ennetamiseks lastel ja ennetustegevust mõjutavad tegurid Eestis. [Magistritöö]. Tartu Ülikool.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/34519/mirgeorasmaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (10.11.2018)

Panov, L. 2018. Vigastused Eestis 2017. Tallinn: Tervise Arengu Instituut.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, RT I 2010, 41, 240; RT I 2019, 120.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410?leiaKehtiv>, (20.08.2019).

Põhikooli riiklik õppekava. RT 2011, I, RT I 2018, 8.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018008?leiaKehtiv>, (20.08.2019).

Põhikooli riikliku õppekava Lisa 6 Ainevaldkond „Kunstiained”. RT I, 2014, 18.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1290/8201/4020/1m%20lisa6.pdf#>, (20.08.2019).

Põhikooli riikliku õppekava Lisa 7 Ainevaldkond „Tehnoloogia”. RT I, 2014, 18.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1290/8201/4020/1m%20lisa7.pdf#>, (20.08.2019)

Rohrmann, B. 2008. Risk perception, risk attitude, risk communication, risk management: a conceptual appraisal. TIEMS. The International Emergency Management Society.

http://tiems.info/dmdocuments/events/TIEMS_2008_Bernd_Rohrmann_Keynote.pdf, (03.07.2019).

Rohrmann, B. 2011. Risk attitude scales: Concepts, questionnaires, utilizations.

Information about crafted instruments. Research Report 'RAS'. Roman Research Road venture, Melbourne/Australia - May 2011, <http://www.rohrmannresearch.net/pdfs/ras-report.pdf>, (04.07.2019).

Rämmer, A. 2014. Valimid. Tartu Ülikooli Sotsiaalse Analüüsi Meetodite ja

Metodologia Õpibaas. <http://samm.ut.ee/valimid>, (24.10.2018).

Schwebel, D. C. & Bounds, M. L. 2003. The role of parents and temperament on children's estimation of physical ability: links to unintentional injury prevention.

Journal of Pediatric Psychology, Vol. 28, No 7, p. 505–516.

STAT. 2019. Statistikaamet. Üldharidus, aasta. <https://www.stat.ee/58084>,

(02.10.2019).

Šarin, I. 2013. Eesti üldhariduskoolide kolmanda kooliastme ja gümnaasiumi õpilaste ohutusosalased teadmised ning nende teadmiste allikad. [Magistritöö]. Tartu Ülikool.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/31753/sharin_igor.pdf?sequence=1&isAlloved=y, (15.10.2018).

Tervisekaitsenõuded koolidele. RT I, 2013, 10; RT I, 2013, 12.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/131052013012?leiaKehtiv>, (20.08.2019).

Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele. RTL 2001, 43, 602; RT I, 2015, 8. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351102?leiaKehtiv>, (20.08.2019).

Vigastuste tõttu vajas arstiabi 12% Eesti elanikest 02.10.2019, Toim Trisberg, A.
Virtuaalkliinik <https://www.virtuaalkliinik.ee/uudised/2019/10/01/vigastuste-tottu-vajas-arstiabi-12-eesti-elanikest>, (06.01.2020).

Weber, E., U., Blais, A.-R. & Betz, N., E. 2002. A Domain-specific Risk-attitude Scale: Measuring Risk Perceptions and Risk Behaviors. Journal of Behavioral Decision Making No15, p. 263–290. DOI: 10.1002/bdm.414

Wells, M., Morrongiello, B. A. & Kane, A. 2012. Unintentional injury risk in school-age children: Examining interrelations between parent and child factors. Journal of Applied Developmental Psychology, No 33, p. 189–196.
DOI:10.1016/j.appdev.2012.05.003.

Lisa 1. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katri Kuusk (sünnikuupäev: 22.04.1985)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose “3.-4. klassi õpilaste lapsevanemate kunsti ja tehnoloogia õppeainete tegevuste ohutuse alased hoiakud ja praktikad“, mille juhendaja on Liina Adov,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 18.05.2020

Lisa 2. Valimi moodustamine

Tabel 10. Koolide arv maakondade ja maakonnakeskuste kaupa (EHIS 2019)

Maakond / maakonnakeskus	Koolid ilma puhaste gümnaasiumiteta	Keskool põhikooli osaga	Sh era keskkool	Põhikool	Sh era põhikool	Lasteaed- põhikool	Sh era lasteaed- põhikool	Algkool	Lasteaed- algkool	Erakoolid kokku
Harjumaa	167	86	10	53	20	14	3	9	5	33
sh Tallinn	99	66	10	27	17	2	1	4		28
Hiiumaa	8	0		7		1				0
sh Kärkla	2	0		2						0
Ida-Virumaa	35	12	1	19	1	3			1	2
sh Jõhvi	2	0		2						0
Jõgevamaa	22	5		4		7			6	0
sh Jõgeva	1	0		1						0
Järvamaa	24	3		13	1	7			1	1
sh Paide	3	0		3						0
Läänemaa	15	1		8		4		1	1	0
sh Haapsalu	4	0		3				1		0
Lääne-Virumaa	38	11	1	13	2	10			4	3
sh Rakvere	8	4	1	3	2	1				3
Põlvamaa	19	2		13	1	4	1			2
sh Põlva	5	0		3	1	2				1
Pärnumaa	42	7	1	19	2	9		1	6	3
sh Pärnu	11	1	1	10	2					3
Raplamaa	20	3		10	1	5			2	1
sh Rapla	2	0		2						0
Saaremaa	21	3		12		2		1	3	0
sh Kuressaare	5	2		2				1		0
Tartumaa	66	15	1	33	4	9	2	4	5	7
sh Tartu	33	8	1	19	3	4	2	2		6
Valgamaa	17	2		6		7			2	0
sh Valga	4	0		4						0
Viljandimaa	30	4		15		10	2	1		2
sh Viljandi	6	1		5			1			1
Võrumaa	24	4		10	3	8		1	1	3
sh Võru	4	0		3	1			1		1
KOKKU	548	158	14	235	35	100	8	18	37	57

Tabel 2. Koolide arv kihtvalimis

Maakond / maakonnakeskus	Koolid ilma puhaste gümnaasiumiteta	Keskikool põhikooli osaga	Sh era keskkool	Põhikool	Sh era põhikool	Lasteaed- põhikool	Sh era lasteaed- põhikool	Algkool	Lasteaed- algkool	Erakoolid kokku
Harjumaa	17	9	1	5	2	1	1	1	1	4
sh Tallinn	11	7	1	3	2			1		3
Hiiumaa	1			1						
sh Kärkla										
Ida-Virumaa	4	1		2		1				
sh Jõhvi										
Jõgevamaa	4	1		1		1			1	
sh Jõgeva										
Järvamaa	3	1		1		1				
sh Paide	1			1						
Läänemaa	2			1		1				
sh Haapsalu	1			1						
Lääne-Virumaa	4	1		1	1	1			1	1
sh Rakvere	2	1		1	1					1
Põlvamaa	2			1		1				
sh Põlva	1			1						
Pärnumaa	5	1		2	1	1			1	1
sh Pärnu	1			1	1					1
Raplamaa	3	1		1		1				
sh Rapla										
Saaremaa	3	1		1					1	
sh Kuressaare	1			1						
Tartumaa	8	2		3	1	1		1	1	1
sh Tartu	4	1		2	1	1				1
Valgamaa	2			1		1				
sh Valga	1			1						
Viljandimaa	4	1		2		1				
sh Viljandi	1			1						
Võrumaa	3	1		1	1	1				1
sh Võru	1			1						
KOKKU	65	20	1	24	6	13	1	2	6	8

Tabel 3. Koolide ja õpilaste arv valimis

	koole valimis	valimi koolide 3.-4. klassi õpilaste arv 2019/2020 õ.a	keeldunud koole	kooli osalemine teadmata	osalevaid koole	osalevate koolide 3.- 4. klassi õpilaste arv 2019/2020 õ.a	küsitlusele vastanud vanemaid	osalenud koolide õpilaste vastanud vanemate %
Harjumaa	50	5512	6	35	9	1070	23	2,15
Hiiumaa	3	75	0	1	2	58	1	1,72
Ida-Viru	12	733	2	8	2	66	3	4,55
Jõgevamaa	12	360	0	11	1	17	1	5,88
Järvamaa	17	617	0	16	1	27	1	3,70
Läänemaa	12	384	1	9	2	18	1	5,56
Lääne-Viru	12	580	1	6	5	308	2	0,65
Põlvamaa	10	355	2	8	0	0	5	-
Pärnumaa	14	726	0	10	4	85	3	3,53
Raplamaa	13	310	2	8	3	64	2	3,13
Saaremaa	9	376	0	4	5	187	4	2,14
Tartumaa	24	1762	2	14	8	581	12	2,07
Valgamaa	14	389	3	9	2	41	3	7,32
Viljandimaa	14	680	0	7	7	523	6	1,15
Võrumaa	21	639	0	18	3	102	6	5,88
KOKKU	237	13498	19	164	54	3147	73	2,32 %

Lisa 3. Küsitlusele vastanud lapsevanemate taustaandmed

Tabel 4. Lapsevanemate haridus

Kõrgem lõpetatud haridus	Sagedus	Protsent
Algharidus	0	0
Põhiharidus	3	4,11
Kutseharidus	2	2,74
Keskharidus	10	13,7
Kutsekeskharidus	13	17,81
Kõrgharidus	45	61,64
Kokku	73	100

Tabel 5. Lapsevanemate elukoht - eluruum

Eluruum	Sagedus	Protsent
Keskküttega korter	18	24,66
Ahjuküttega korter	2	2,74
Eramu	36	49,31
Talu	14	19,18
Muu	3	4,11
Kokku	73	100

Tabel 6. Vastanud lapsevanemad, kellel on suvila, aed, põld või mets

	Sagedus	Protsent
Suvila	17	23,29
Aed	61	83,56
Põld	25	34,25
Mets	30	41,1
Kokku	73	100

Ohutuse ja ohutute töövõtete alaste hoiakute ja praktikate küsimustik

Käesoleva küsimustiku eesmärk on uurida:

- * 3. ja 4. klassis käivate õpilaste lapsevanemate hoiakuid ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse kunsti, tööõpetuse, tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse tundides;
- * ohutuse alaseid hoiakuid ja praktikaid koduseid majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes.

Ohutuse all mõeldakse käesolevas uuringus eelkõige laste füüsiliste vigastuste ja tervisekahjustuste vältimist.

Vigastuse all peetakse silmas -

Tervisekahjustuste all peetakse silmas - ...

Lapsevanemate all mõeldakse käesoleva uurimuses lapse peamisi igapäevaseid hooldajaid ja kasvatajaid, st lisaks bioloogilistele lapsevanematele ka bioloogiliste vanemate uusi elukaaslaseid, vanavanemaid või teisi lähisugulasi, hoolduspere vanemaid või asenduskodu vanemaid, kellega laps koos elab.

Kuna küsimustikuga uuritakse lapsevanemaid, mitte lapsi, siis oodatud on, et küsimustiku täidavad eraldi kõik lapsevanemad.

Küsimustiku täitmine võtab aega ... minutit.

* Required

1. Millised on teie arvates 5 suurimat ohtu (mis võib põhjustada füüsilisi vigastusi või tervisekahjustust) teie lapsele koolis kunsti, tööõpetuse, tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse tundides? *

2. Millised on teie arvates 5 suurimat ohtu (mis võib põhjustada füüsilisi vigastusi või tervisekahjustust) teie lapsele kodus majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes? *

3. Kui sageli mõtlete järgmiste tegevuste puhul ohutusele? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole kunagi mõelnud	2 – harva	3 – mõnikord	4 – sageli	5 – pidevalt
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
möödulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kui ohtlikuks järgnevaid tegevusi peate (endale, inimestele üldse)? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – natuke ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
möödulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

5. Kui suurt kasu näete nende tegevuste oskamises (endale, inimestele üldse)? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole mingit kasu	2 – natuke kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kui ohtlikuks peate neid tegevusi oma lapsele? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – natuke ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
möödulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kui suurt kasu näete nende tegevuste õppimises ja oskamises lapsele? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole üldse kasu	2 – natuke kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

8. Milliseks hindate oma lapse oskusi ja teadmisi järgnevates tegevustest? **Mark only one oval per row.*

	1 – ei ole kokku puutunud	2 – on mingil määral kokku puutunud	3 – olen rääkinud-ette näidanud	4 – oskab järelvalve all- täiskasvanu abil teha	5 – oskab iseseisvalt
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist võltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – ei ole kokku puutunud	2 – on mingil määral kokku puutunud	3 – olen rääkinud-ette näidanud	4 – oskab järelvalve all-täiskasvanu abil teha	5 – oskab iseseisvalt
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

9. Kuidas suhtute õppimise käigus saadud vigastustesse? *

Mark only one oval.

- ☐ vigastused kuuluvad õppimise juurde, läbi nende õpivad lapsed kiiremini
- ☐ vigastusi peab kindlasti vältima
- ☐ vigastused on paratamatud
- ☐ vigastusi on võimalik õige ennetustegevusega vältida
- ☐ Other: _____

10. Lugege järgmisi väiteid tehnoloogia ja käsitöö-kodunduse tundides tehtavate tegevuste kohta ja märkige, mil määral nendega nõustute *

Mark only one oval per row.

	1 - ei ole üldse nõus	2 - natuke nõus	3 - osaliselt nõus	4 - nõus	5 - täiesti nõus
laps peaks alati tunnis kaasa tegema, isegi kui kardab	☐	☐	☐	☐	☐
pigem tehku kaua ja halvasti, kui jätab pooleli	☐	☐	☐	☐	☐
kui mingi asi on vaja valmis saada, ei tasu liigselt ohutusnõuete täitmisele aega raisata	☐	☐	☐	☐	☐
usun, et vanemana on turvalisem tööriistu ja masinaid käsitleda hakata, praegu on ta veel liiga väike	☐	☐	☐	☐	☐
lastel läheb liiga palju aega, lihtsam on täiskasvanuna ise tema eest ära teha	☐	☐	☐	☐	☐
parem ärgu osaku, kui riskib vigastustega	☐	☐	☐	☐	☐
tänapäeval pole enam vaja osata kõike ise teha	☐	☐	☐	☐	☐

11. Palun lõpetage järgmine lause ainult juhul kui praegu 3. või 4. klassis käiv laps pole teie esimene laps. Eelmiste lastega...

Mark only one oval.

- ☐ ...mõtlesin vähem võimalike õnnetuste peale
- ☐ ...kartsin rohkem, mis võib juhtuda
- ☐ ...oli minu arvamus ohutusest sama
- ☐ Other: _____

12. Milliseks hindate 3.-4. klassi õpilaste ohutuse tagamisel järgmiste strateegiate tõhusust *

Mark only one oval per row.

	1 - ei ole üldse tõhus	2 - mingil määral tõhus	3 - keskmiselt tõhus	4 - tõhus	5 - väga tõhus
pidev täiskasvanute poolne järelevalve	☐	☐	☐	☐	☐
keskkonna kohandamine (n: ohtude ruumist eemaldamine, isikukaitsevahendite kasutamine)	☐	☐	☐	☐	☐
lastele ohutusnõuete ja ohutute tövõtete õpetamine	☐	☐	☐	☐	☐

13. Kui tihti kasutate oma lapse ohutuse tagamiseks järgmisi strateegiaid? *

Mark only one oval per row.

	1 - ei kasuta üldse	2 - harva	3 - aeg-ajalt	4 - sageli	5 - igapäevaselt
pidev täiskasvanute poolne järelevalve	☐	☐	☐	☐	☐
keskkonna kohandamine (n: ohtude ruumist eemaldamine, isikukaitsevahendite kasutamine)	☐	☐	☐	☐	☐
lapsele ohutusnõuete ja ohutute tövõtete õpetamine	☐	☐	☐	☐	☐

14. Kui tõhusaks hindate järgmisi ohutuse õpetamise viise 3.-4. klassi laste puhul? *

Mark only one oval per row.

	1 - ei ole üldse tõhus	2 - mingil määral tõhus	3 - keskmiselt tõhus	4 - tõhus	5 - väga tõhus
selgitamine	☐	☐	☐	☐	☐
reeglite sõnastamine	☐	☐	☐	☐	☐
preemiad ja karistused	☐	☐	☐	☐	☐
abimaterjalide kasutamine (ohutuse teemalised filmid, trükised, veebilehed jms)	☐	☐	☐	☐	☐
isiklik eesküju	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kuidas peaks 3. ja 4. klassi õpilastele ohutuid tövõteteid õpetama? *

Check all that apply.

- ☐ teoreetilise loengu käigus
- ☐ praktilise töö demonstreerimisel
- ☐ iseseisva praktilise töö käigus
- ☐ Other: _____

16. Märkige enda tavapärase käitumise kõige paremini kirjeldav väide. Kui teie laps teeb mingit tegevust esimest korda, siis: *

Mark only one oval.

- ☐ julgustan, kui ta kahtleb ja kardab
- ☐ lasen tal järelvalveta katsetada
- ☐ lasen tal ise katsetada, kuid jälgin eemalt ning sekkun alles siis, kui tekib ohtlik olukord
- ☐ selgitan eelnevalt, kuidas teha ja näitan ette
- ☐ teen tema eest ära keerulisemad ja ohtlikumad osad
- ☐ aitan teda kogu tegevuse jooksul
- ☐ keelan tal seda teha, vajadusel teen ise ära
- ☐ Other: _____

17. Märkige iga järgneva koduse tegevuse juurde teie tavapärase käitumise kõige paremini kirjeldav väide. *

Mark only one oval per row.

	1 - ei ole vajadust teha	2 - ei tee üldse	3 - teen, aga mitte lapse nähes	4 - teen lapse nähes	5 - teeme lapsega koos
söögi valmistamine	☐	☐	☐	☐	☐
koristamine	☐	☐	☐	☐	☐
remondi- ja ehitustööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste õmblemine, kudumine, heegeldamine	☐	☐	☐	☐	☐
elektritööd	☐	☐	☐	☐	☐
puidutööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste ja jalanõude korrashoid (pesemine, triikimine, parandamine)	☐	☐	☐	☐	☐
aia-, põllu- või metsatööd	☐	☐	☐	☐	☐
meisterdamine, joonistamine vms	☐	☐	☐	☐	☐

18. Kui suurel määral peate vajalikuks pidevat vanema poolset järelevalvet, kui teie laps teeb alljärgnevaid tegevusi? *

Mark only one oval per row.

	1 – järelevalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – järelvalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

19. Kui sagedasti teie laps neid tegevusi kodus teeb? **Mark only one oval per row.*

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg-ajalt	4 – sageli	5 – iga päev
Row 1	☐	☐	☐	☐	☐
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

20. Kui vastasite eelnevas loetelus mõne tegevuse kohta "mitte kunagi", kirjutage, miks ta neid tegevusi ei tee.

21. Kuidas olete õpetanud oma last järgmisi tegevusi tegema? **Mark only one oval per row.*

	1 – pole mõelnud selle lapsele õpetamisele	2 – ei ole lapsele õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – pole mõelnud selle lapsele õpetamisele	2 – ei ole lapsele õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

22. Millised järgmistest oskustest ja teadmistest võiks 4. klassi lapsel olla? **Check all that apply.*

- ☐ noaga kartulitempli lõikamine
- ☐ sirkli kasutamine
- ☐ värvidega värvimine
- ☐ paberi liimimine
- ☐ kuuma liimpüstoli abil kleepimine
- ☐ lima tegemine ja sellega mängimine
- ☐ kipsist kujukeste või seebi valamine
- ☐ plastiliinist voolimine
- ☐ paberist voltimine
- ☐ naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine
- ☐ muna või makaronide keetmine
- ☐ toiduainete noaga hakkimine
- ☐ akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine
- ☐ nõude pesemine (käsitsi)
- ☐ triikimine
- ☐ õmblemine niidi ja nõelaga
- ☐ käsisaega saagimine
- ☐ haamriga naela löömine
- ☐ näpitsatega traadi painutamine
- ☐ mõõdulindi kasutamine
- ☐ lõiketangidega traadi lõikamine
- ☐ akutrelliga kruvi keeramine
- ☐ teravate tööriistadega ringi liikumine
- ☐ töölaua ääres ohutult istumine või seismine
- ☐ töökoha ja selle ümbruse korrashoid
- ☐ ohutu käitumine töötamise ajal
- ☐ elektriliste seadmete kasutamine
- ☐ asjade kõrgelt võtmine

23. Märkige enda tavapärast käitumist kõige paremini kirjeldav väide. Koduste majapidamistöõde tegemisel: **Mark only one oval.*

- ☐ ei pea ma ohutust eriti oluliseks
- ☐ pean ohutust oluliseks, kuid ei enamasti ohutusreegleid ei järgi
- ☐ järgin enamasti ohutusreegleid
- ☐ Other: _____

24. Märkige, milline väide teie puhul kõige rohkem sobib. Koduste majapidamistööde tegemisel: **Mark only one oval.*

- ☐ Ei ole ma mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele
- ☐ Olen mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele aga ei ole sellega veel alustanud
- ☐ Laps sooviks majapidamistöösdes osaleda aga mina/teine vanem ei luba
- ☐ Aegajalt kaasan lapse majapidamistöösdesse
- ☐ Lapsel on oma kindlad jõukohased ülesanded
- ☐ Soovin, et laps osaleks majapidamistöösdes aga ta on keeldunud
- ☐ Other: _____

25. Kas olete tutvustanud oma lapsele mõnda isikukaitse vahendit (n: kõrvatropid, respiraator, kummikindad, ohutu riietus, jms)? **Mark only one oval.*

- ☐ jah
- ☐ ei

26. Märkige, millised väited elementaarsete esmaabi vahendite ja nende kasutamise kohta teie pere puhul tõele vastavad. Elementaarsete esmaabivahendid on näiteks plaastrid, side, haavade desinfitseerimise vahend, külmakott, põletuste vastane salv, jms. **Mark only one oval per row.*

	jah	ei
kodus on elementaarsed esmaabivahendid olemas	☐	☐
laps teab, kus esmaabivahendid asuvad	☐	☐
laps saab vajadusel ise esmaabivahendid kätte	☐	☐
laps oskab esmaabivahendeid iseseisvalt kasutada	☐	☐

27. Kust võiks saada 4. klassi õpilane järgmisteks tegevuste ohutuks sooritamiseks vajalikud oskused ja teadmised? *

Check all that apply.

	1 - koolist	2 - kodust	3 - iseseisvalt katsetades	4 - internetist, televisioonist, ajakirjadest	5- muu
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberi liimimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
kipsist kujukeste või seebi valamine	☐	☐	☐	☐	☐
plastiliinist voolimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
akende, peeglite või muude klaaspindade pesemine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
mõõdulindi kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelliga kruvi keeramine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

28. Kes on peamine vastutaja selle eest, et teie lapsel oleks 4. klassiks kunsti ja tehnoloogia ainetes ohutuks kaasa tegemiseks piisavad oskused ja õiged töövõtted? *

Mark only one oval.

- ☐ lapsevanemad
- ☐ laps
- ☐ klassiõpetaja
- ☐ Other: _____

29. Kes on peamine vastutaja selle eest, et teie laps omandaks põhikooli lõpuks piisavad käelised oskused ja ohutud töövõtted? *

Mark only one oval.

- ☐ lapsevanemad
- ☐ laps
- ☐ aineõpetajad
- ☐ Other: _____

30. Kes vastutab kui teie laps saab kodus vigastada? (meisterdades, kunsti tehes, majapidamistöid tehes) *

31. Kes vastutab kui teie laps saab koolis vigastada? (tehnoloogia, kunsti, käsitöö ja kodunduse tundide tegevuste käigus) *

32. Vanus *

33. Kõrgem lõpetatud haridus *

Mark only one oval.

- ☐ algharidus
- ☐ põhiharidus
- ☐ keskharidus
- ☐ kesk-eriharidus
- ☐ kõrgharidus

34. Sugu **Mark only one oval.*

- ☐ naine
- ☐ mees
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Other: _____

35. Elukoht - maakond **Mark only one oval.*

- ☐ Harjumaa
- ☐ Hiiumaa
- ☐ Ida-Virumaa
- ☐ Järvamaa
- ☐ Jõgevamaa
- ☐ Läänemaa
- ☐ Lääne-Virumaa
- ☐ Põlvamaa
- ☐ Pärnumaa
- ☐ Raplamaa
- ☐ Saaremaa
- ☐ Tartumaa
- ☐ Valgamaa
- ☐ Viljandimaa
- ☐ Võrumaa

36. Elukoht - asula tüüp **Mark only one oval.*

- ☐ maakonnakeskus
- ☐ muu linn
- ☐ alev / alevik
- ☐ küla

37. Elukoht - eluruum **Mark only one oval.*

- ☐ keskküttega korteris
- ☐ ahjuküttega korteris
- ☐ eramus
- ☐ talus
- ☐ Other: _____

38. Meie perel on **Check all that apply.*

- ☐ suvila
- ☐ aed
- ☐ põld
- ☐ mets

39. Kasvatan last/lapsi **Mark only one oval.*

- ☐ teise täiskasvanuga
- ☐ üksi
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Other: _____

40. Laste arv peres *

Järgnevad küsimused on ainult teie 3.-4. klassis käiva lapse kohta

41. Mitmes laps peres on teie 3.-4. klassis käiv laps? *

42. Teie 3.-4. klassis käiva lapse sugu **Mark only one oval.*

- ☐ naine
- ☐ mees
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Other: _____

43. Laps käib **Mark only one oval.*

- ☐ 3. klassis
- ☐ 4. klassis

44. Laps käib **Mark only one oval.*

- ☐ maakoolis
- ☐ linnakoolis

45. Ligikaudne õpilaste arv teie lapse koolis **Mark only one oval.*

- ☐ alla 30
- ☐ 31-50
- ☐ 51-100
- ☐ 101-300
- ☐ 301-700
- ☐ 701-1500

Vastake järgmistele küsimustele, kui teie laps käib praegu 3. klassis

46. Järgmisel õppeaastal hakkab laps õppima*Mark only one oval.*

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Other: _____

47. Õppeaine valiku teeb tõenäoliselt*Mark only one oval.*

- ☐ laps ise
- ☐ lapsevanemad
- ☐ kool
- ☐ Other: _____

Vastake järgmistele küsimustele, kui teie laps käib praegu 4. klassis

48. Laps õpib*Mark only one oval.*

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Other: _____

49. Õppeaine valiku tegi*Mark only one oval.*

- ☐ laps ise
- ☐ lapsevanemad
- ☐ kool
- ☐ Other: _____

50. Mille põhjal toimus õppeaine (tehnoloogia või käsitöö ja kodundus) valik?

51. Mõtted ja ettepanekud seoses kunsti ja tehnoloogia ainete ning ohutusega.

Powered by

Lisa 5. Pilootuuringus osalejate taustaandmed

Tabel 7. Kognitiivsetes intervjuudes osalenud testijate taustaandmed

Testija	Vanus	Kõrgem lõpetatud haridus	Elukoht ja eluruum	Laste arv peres
Testija 1	34	kõrgharidus	küla, talu	1
Testija 2	64	keskharidus	linn, keskküttega korter	2 last ja 4 lapselast
Testija 3	33	kutsekeskharidus	linn, ahjuküttega korter	1

Tabel 8. Veebiküsitluse testijate taustaandmed

Testija	Vanus	Kõrgem lõpetatud haridus	Elukoht ja eluruum	Laste arv	Vastamiseks kulunud aeg (min)
Testija 1	35	kõrgharidus	linn, keskküttega korter	1	33 min
Testija 2	48	põhiharidus	linn, eramu	2	50 – 60 min
Testija 3	67	kutsekeskharidus	alevik, eramu	3 last ja 4 lapselast	74 min

Hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse

Käesoleva küsimustiku eesmärk on uurida 3. ja 4. klassis käivate õpilaste lapsevanemate¹:

- hoiakuid ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse kunsti ja tehnoloogia õppeainetes;
- hoiakuid ohutusse ja ohutuse tagamise praktikaid koduseid majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes.

Palume võimalusel küsimustikku täita kõikidel lapse põhilistel kasvatajatel.

Küsitluses on kokku 47 küsimust, millest suurem osa on valikvastustega. Küsimustele ei ole õigeid ja valesid vastuseid. Küsimustiku täitmine võtab aega ligikaudu 35 minutit. Küsimustikku saab täitmise jooksul salvestada ja hiljem vastamist jätkata.

Kõiki kogutud andmeid kajastatakse ainult üldistatud kujul ning tagades iga osaleja anonüümsuse.

Vastajate poolt täidetud ankeete ei avaldata. Üldistatud tulemusi kasutatakse teadus- ja arendustöös.

Mõistete täpsustused

Lapsevanemate all mõeldakse käesolevas uurimuses lapse peamisi igapäevaseid hooldajaid ja kasvatajaid. Ehk lisaks bioloogilistele lapsevanematele ka bioloogiliste vanemate uusi elukaaslaseid, vanavanemaid või teisi lähisugulasi, hoolduspere vanemaid või asenduskodu vanemaid, kellega laps koos elab.

Kunsti ja tehnoloogia õppeained on kunst, 1.-3. klassis tööõpetus, alates 4. klassist tehnoloogia (vana nimega poiste tööõpetus) ning käsitöö ja kodundus.

Ohutuse all mõeldakse käesolevas uurimuses eelkõige laste tervise hoidmist ja vigastuste vältimist.

Vigastuse all peetakse silmas väliste tegurite mõjul tekkinud kehalist kahjustust.

Küsimustikus on 47 küsimust

Lapsevanemate hoiakud ohtudesse

1 [] Millised on teie arvates suurimad ohud koolis kunsti ja tehnoloogia tundides (mis võivad lapsele ja tema tervisele viga teha)? *

Kirjutage vastus siia:

Tooge välja kuni 5 ohtu.

2 [] Millised on teie arvates suurimad ohud lapsele kodus majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes (mis võivad lapsele ja tema tervisele viga teha)? *

Kirjutage vastus siia:

Tooge välja kuni 5 ohtu.

3 [] Kui sageli mõtlete järgmiste tegevuste juures oma lapse ohutusele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole kunagi mõelnud	2 – harva	3 – mõnikord	4 – sageli	5 – pidevalt
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

4 [] Kui ohtlikuks peate järgnevaid tegevusi täiskasvanutele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – natuke ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

5 []Kui suurt kasu näete nende tegevuste oskamises täiskasvanuna? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole mingit kasu	2 – natuke kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

6 []Kui ohtlikuks peate neid tegevusi oma lapsele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – natuke ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

7 []Kui kasulikuks peate nende tegevuste õppimist ja oskamist lapsele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole mingit kasu	2 – natuke kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

8 [] Millisteks hindate oma lapse oskusi ja teadmisi järgnevates tegevustes? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	0 – ei oska öelda	1 – laps ei ole tegevusega kokku puutunud	2 – laps on tegevusega mingil määral kokku puutunud	3 – oskab täiskasvanu abil teha	4 – oskab järelvalve all teha	5 – oskab iseseisvalt teha
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9 [] Märkige, mil määral nõustute järgmiste väidetega kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavate tegevuste kohta. *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - ei ole üldse nõus	2 - natuke nõus	3 - osaliselt nõus	4 - nõus	5 - täiesti nõus
laps peaks alati tunnis kaasa tegema, isegi kui kardab	☐	☐	☐	☐	☐

	1 - ei ole üldse nõus	2 - natuke nõus	3 - osaliselt nõus	4 - nõus	5 - täiesti nõus
pigem tehku kaua ja halvasti, kui jätab pooleli	☐	☐	☐	☐	☐
kui mingi asi on vaja valmis saada, ei tasu liigselt ohutusnõuete täitmisele aega raisata	☐	☐	☐	☐	☐
usun, et vanemana on turvalisem tööriistu ja masinaid käsitsema hakata, praegu on ta veel liiga väike	☐	☐	☐	☐	☐
lastel läheb liiga palju aega, lihtsam on täiskasvanuna ise tema eest ära teha	☐	☐	☐	☐	☐
parem ärgu osaku, kui riskib vigastustega	☐	☐	☐	☐	☐
tänapäeval pole enam vaja osata kõike ise teha	☐	☐	☐	☐	☐

10 []Vastake järgmisele küsimusele ainult siis, kui teil on ka vanemaid lapsi. Lõpetage lause, valige enda kohta kõige sobivam lõpp: "Eelmiste lastega..."

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ "...mõtlesin võimalike õnnetuste peale vähem."
- ☐ "...oli minu arvamus ohutusest sama."
- ☐ "...kartsin rohkem, mis võib juhtuda."
- ☐ Muu

Strateegiad laste ohutuse tagamiseks ja ohutute tövõtete õpetamiseks

11 [] Kui tihti kasutate oma lapse ohutuse tagamisel järgmisi ennetustegevusi? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - ei kasuta üldse	2 - harva	3 - aegajalt	4 - sageli	5 - igapäevaselt
pidev täiskasvanu poolne järelevalve	☐	☐	☐	☐	☐
keskkonna kohandamine (n: ohtude ruumist eemaldamine, isikukaitsevahendite* kasutamine)	☐	☐	☐	☐	☐
lapsele ohutusnõuete ja ohutute tövõtete õpetamine	☐	☐	☐	☐	☐

* Isikukaitse vahendid on näiteks kindad, kaitseprillid, respiraator.

12 [] Kui tihti kasutate oma lapsele ohutuse õpetamiseks järgmisi ohutuse õpetamise viise? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - ei kasuta üldse	2 - harva	3 - aeg-ajalt	4 - sageli	5 - igapäevaselt
selgitamine	☐	☐	☐	☐	☐
reeglite sõnastamine	☐	☐	☐	☐	☐
premeerimine või karistamine (nn piitsa ja prääniku meetod)	☐	☐	☐	☐	☐
abimaterjalide kasutamine (ohutuse teemalised filmid, trükised, veebilehed jms)	☐	☐	☐	☐	☐
isiklik eeskuju	☐	☐	☐	☐	☐

13 [] Kuidas peaks teie arvates 3. ja 4. klassi õpilastele ohutuid tövõtteid õpetama? *

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ teoreetilise loengu käigus
- ☐ praktilise töö demonstreerimisel
- ☐ iseseisva praktilise töö käigus
- ☐ Muu:

Valige kõik sobivad variandid

14 []Lõpetage lause, valige enda tavapärasest käitumist kõige paremini kirjeldav lõpp: "Kui minu laps teeb mingit tegevust esimest korda, siis...". *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ "...julgustan teda, kui ta kahtleb ja kardab."
- ☐ "...lasen tal järelvalveta katsetada."
- ☐ "...lasen tal ise katsetada, kuid jälgin eemalt ning sekkun alles siis, kui tekib ohtlik olukord."
- ☐ "...selgitan eelnevalt, kuidas teha ja näitan ette."
- ☐ "...teen tema eest ära keerulisemad ja ohtlikumad osad."
- ☐ "...aitan teda kogu tegevuse jooksul."
- ☐ "...keelan tal seda teha, vajadusel teen ise ära."
- ☐ Muu

Kui ei leia sobivat lõppu, kirjutage see ise.

15 []Märkige tegevuste kaupa, millised väited teie enda kodust tegevust kõige paremini kirjeldavad. *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - meie kodus ei tehta	2 - mina isiklikult ei tee	3 - teen, aga mitte lapse nähes	4 - teen lapse nähes	5 - teeme lapsega koos
söögi valmistamine	☐	☐	☐	☐	☐
koristamine	☐	☐	☐	☐	☐
remondi- ja ehitustööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste õmblemine, kudumine, vms	☐	☐	☐	☐	☐
elektritööd	☐	☐	☐	☐	☐
puidutööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste ja jalanõude korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
aia-, põllu- või metsatööd	☐	☐	☐	☐	☐
meisterdamine, joonistamine vms	☐	☐	☐	☐	☐

16 []Kui suurel määral peate vajalikuks vanema poolset järelevalvet, kui teie laps teeb alljärgnevaid tegevusi? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – järelevalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – järelvalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

17 [] Kui tihti teie laps neid tegevusi kodus teeb? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg-ajalt	4 – sageli	5 – igapäevaselt
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg-ajalt	4 – sageli	5 – igapäevaselt
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

18 [] Kui vastasite eelnevas loetelus mõne tegevuse kohta "mitte kunagi", kirjutage, miks ta neid tegevusi ei tee.

Kirjutage vastus siia:

Erinevate põhjuste puhul tooge välja kolm olulisemat.

19 [] Mil määral olete õpetanud oma last järgmisi tegevusi tegema? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – pole mõelnud õpetamisele	2 – ei ole õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – pole mõelnud õpetamisele	2 – ei ole õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

20 [] Millised järgmistest oskustest ja teadmistest võiks 4. klassi lapsel olla? *

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ paberist kaunistuste lõikamine
- ☐ noaga kartulitempli lõikamine
- ☐ sirkli kasutamine
- ☐ värvidega värvimine
- ☐ kuuma liimipüstoli abil kleepimine
- ☐ lima tegemine ja sellega mängimine
- ☐ paberist voltimine
- ☐ naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine
- ☐ muna või makaronide keetmine
- ☐ toiduainete noaga hakkimine
- ☐ nõude pesemine (käsitsi)
- ☐ triikimine
- ☐ õmblemine niidi ja nõelaga
- ☐ käsisaega saagimine
- ☐ haamriga naela löömine
- ☐ näpitsatega traadi painutamine
- ☐ lõiketangidega traadi lõikamine
- ☐ akutrelli kasutamine
- ☐ teravate tööriistadega ringi liikumine
- ☐ töölaua ääres ohutult istumine või seismine
- ☐ töökoha ja selle ümbruse korrashoid
- ☐ ohutu käitumine töötamise ajal
- ☐ elektriliste seadmete kasutamine
- ☐ asjade kõrgelt võtmine

21 [] Märkige, milline väide kirjeldab kõige paremini teie tavapärase käitumist koduste majapidamistööde tegemisel. *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Ma ei pea ohutust eriti oluliseks.
- ☐ Pean ohutust oluliseks, kuid enamasti ei järgi ohutusreegleid.
- ☐ Järgin enamasti ohutusreegleid.
- ☐ Muu

22 []Märkige, milline väide koduste majapidamistööde tegemisest teie pere kohta kõige rohkem sobib. *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Ma pole mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele.
- ☐ Olen mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele aga ei ole sellega veel alustanud.
- ☐ Laps sooviks majapidamistöös osaleda aga mina/teine vanem ei luba.
- ☐ Aeg-ajalt kaasan lapse majapidamistöösse.
- ☐ Lapsel on oma kindlad jõukohased ülesanded.
- ☐ Soovin, et laps osaleks majapidamistöös aga ta on keeldunud.
- ☐ Muu

Rollid ja vastutus ohutuse tagamisel ja ohutute töövõtete õpetamisel

23 []Kust võiks saada 4. klassi õpilane järgmiste tegevuste ohutuks sooritamiseks vajalikud oskused ja teadmised? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - iseseisvalt katsetades	2 - internetist, televisioonist, ajakirjadest	3 - eakaaslastelt	4 - koolist	5 - kodust
	☐	☐	☐	☐	☐
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
sirkli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
lima tegemine ja sellega mängimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

Märkige iga tegevuse kohta kõik sobivad variandid.

24 []Kes on peamine vastutaja selle eest, et teie laps omandaks põhikooli lõpuks piisavad käelised oskused ja ohutud töövõtted? *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ lapsevanemad

☐ laps

☐ aineõpetajad

☐ Muu

Valige üks.

25 []Kes teie arvates vastutab kui teie laps saab kodus vigastada? (meisterdades, kunsti tehes, majapidamistöid tehes) *

Kirjutage vastus siia:

26 []Kes teie arvates vastutab kui teie laps saab koolis vigastada? (tehnoloogia, kunsti, käsitöö ja kodunduse tundide tegevuste käigus)
* *

Kirjutage vastus siia:

Lapsevanema ja lapse taustaandmed

27 []Teie vanus *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

28 []Kõrgem lõpetatud haridustase *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ algharidus
- ☐ põhiharidus
- ☐ kutseharidus
- ☐ keskharidus
- ☐ kutsekeskharidus
- ☐ kõrgharidus

29 []Sugu *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ naine
- ☐ mees
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Muu

30 []Elukoht - maakond *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Harjumaa
- ☐ Hiiumaa
- ☐ Ida-Virumaa
- ☐ Järvamaa
- ☐ Jõgevamaa
- ☐ Läänemaa
- ☐ Lääne-Virumaa
- ☐ Põlvamaa
- ☐ Pärnumaa
- ☐ Raplamaa
- ☐ Saaremaa

- ☐ Tartumaa
- ☐ Valgamaa
- ☐ Viljandimaa
- ☐ Võrumaa

31 []Elukoht - asula tüüp *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ linn
- ☐ alev / alevik
- ☐ küla

32 []Elukoht - eluruum *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ keskküttega korter
- ☐ ahjuküttega korter
- ☐ eramu
- ☐ talu
- ☐ Muu

33 []Meie perel on

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ suvila
- ☐ aed
- ☐ põld
- ☐ mets

34 []Kasvatan last/lapsi *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ teise täiskasvanuga
- ☐ üksi
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Muu

35 []Laste arv peres *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

36 [] Mitmes laps peres on teie 3.-4. klassis käiv laps? *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

37 [] Teie lapse sugu *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ naine

☐ mees

☐ ei soovi vastata

☐ Muu

38 [] Laps käib *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ 3. klassis

☐ 4. klassis

39 [] Laps käib *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ maakoolis

☐ linnakoolis

40 [] Ligikaudne õpilaste arv teie lapse koolis *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ alla 30

☐ 31-50

☐ 51-100

☐ 101-300

☐ 301-700

☐ 701-1500

41 [] Kumba õppeainet teie laps järgmisel õppeaastal õppima hakkab? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Muu

42 []Kes tõenäoliselt õppeaine valiku teeb? (tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse vahel) *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ laps ise
- ☐ lapsevanemad
- ☐ kool
- ☐ Muu

43 []Mille põhjal toimub õppeaine (tehnoloogia või käsitöö ja kodundus) valik?

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Kirjutage vastus siia:

44 []Kumba õppeainet teie laps õpib? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Muu

45 []Kes tegi õppeaine valiku? (tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse vahel) *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ laps ise

☐ lapsevanemad

☐ kool

☐ Muu

46 []Mille põhjal toimus õppeaine (tehnoloogia või käsitöö ja kodundus) valik?

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '38 [E3]' (Laps käib)

Kirjutage vastus siia:

47 []Kirjutage siia soovi korral oma ettepanekud ja mõttes seoses kunsti ja tehnoloogia ainete ning ohutuse õpetamisega.

Kirjutage vastus siia:

Esita küsimustik.

Täname teid, et vastasite küsimustikule.

Suur tänu vastamast!

Kui sooviksite tutvuda magistritööga, mille jaoks küsimustikule vastasite, kirjutage mulle aadressil: katrikuusk@gmail.com ja saadan selle teile peale magistritöö kaitsmist.

Lugupidamisega

Katri Kuusk

Lisa 7. Küsitluse kaaskiri koolidele

Pealkiri kooli saates:

Palun abi magistritöö küsimustiku lapsevanematele edastamisega - “Hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse”

Lugupeetud ... kool

Minu nimi on Katri Kuusk. Kirjutan hetkel Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias oma magistritööd, mille eesmärk on välja selgitada lapsevanemate hoiakud ohutusesse, millised on nende kodused praktikad ohutuse tagamisel ja õpetamisel ning millisena tajuvad enda ja kooli rolli laste ohutuse tagamisel. Tervis ja ohutus on üks põhikooli riikliku õppekava läbivatest teemadest ning esimese kooliastme lõpuks peaks õpilane oskama ohtlikke olukordi vältida. Kuigi vigastussurmade arv Eestis on langustrendis, on see protsent siiski kõrgem Euroopa Liidu keskmisest. Vigastuste tõttu vajas 2017. aastal Eestis ravi iga kuues laps. Seega on teema oluline laste tervise hoidmise seisukohalt ning uuringutulemused aitavad õpetajal teha informeeritud otsuseid ohutuse tagamiseks kunsti ja tehnoloogia õpetamisel.

Palun teilt abi lapsevanematele küsimustiku info jagamisega. Palun edastage võimaluse korral allpool olev kiri küsitluse toimumise kohta teie koolis 3. ja 4. klassis käivate õpilaste vanematele.

Samuti andke palun teada, kui te ei soovi oma kooliga küsitluses osaleda. Vastan meeleldi ka teie täpsustavatele küsimustele. Soovi korral olen valmis teiega kaitsmise järgselt oma magistritöö põhitulemusi jagama.

Lugupidamisega

Katri Kuusk

katrikuusk@gmail.com

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrant

Kutse lapsevanematele - magistritöö küsitlus “Hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse”

Minu nimi on Katri Kuusk, õpin Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias kunstide ja tehnoloogia magistriõppes kunsti ja tehnoloogia õpetajaks ning kirjutan hetkel oma magistritööd, milles uurin 3. ja 4. klassis käivate õpilaste vanemate hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse kunsti, tehnoloogia, käsitöö ja kodunduse tundides.

Küsitlus toimub 24. novembrini 2019.a Lime Survey keskkonnas. Küsitlusele saate vastata siin: <https://survey.ut.ee/index.php/169699?newtest=Y&lang=et>

Küsitlusele vastamine on vabatahtlik ja anonüümne. Küsitluses on 45 küsimust, millest suurem osa on valikvastustega. Küsimustiku täitmine võtab aega 35-50 minutit.

Küsimustikku saab täitmise jooksul salvestada ja hiljem vastamist jätkata. Soovitav on täita küsimustikku arvuti mitte nutiseadme abil.

Miks on hoiakud ohutusse olulised?

Kuigi vigastussurmade arv Eestis on langustrendis, on see protsent siiski kõrgem Euroopa Liidu keskmisest. Vigastuste tõttu vajas 2017. aastal Eestis ravi iga kuues laps. Tervis ja ohutus on üks põhikooli riikliku õppekava läbivatest teemadest ning esimese kooliastme lõpuks peaks õpilane oskama ohtlikke olukordi vältida. Põhikooli riikliku õppekava järgi toimub teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena. Ka erinevates uurimustes joonistub välja, et ohutuse õpe on efektiivsem, kui sellesse on kaasatud erinevad osapooled ja kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, mille hulka kuulub ka isiklik eeskuju. Õpilased võtavad omaks ohutud käitumismustrid, kui nende kasutamist igapäevaselt näevad ja saavad kõigilt täiskasvanutelt

oma tegevusele ühtset toetavat tagasisidet. Nii kunsti ja tehnoloogia ainetes kui ka koduste majapidamistööde käigus puutuvad õpilased kokku erinevate ohuteguritega, mis võivad põhjustada vigastusi. Minu magistritöö eesmärgiks on välja selgitada lapsevanemate hoiakud ohtudesse, millised on nende kodused praktikad ohutuse tagamisel ja õpetamisel ning millisena tajuvad enda ja kooli rolli laste ohutuse tagamisel.

Meeldivale koostööle lootes

Katri Kuusk

katrikuusk@gmail.com

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

humanitaarteaduste ja kunstide valdkond

kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrant

Hoiakud ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse

Käesoleva küsimustiku eesmärk on uurida 3. ja 4. klassis käivate õpilaste lapsevanemate:

- hoiakuid ohutusse ja ohutute töövõtete õpetamisse kunsti ja tehnoloogia õppeainetes;
- hoiakuid ohutusse ja ohutuse tagamise praktikaid koduseid majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes.

Palume võimalusel küsimustikku täita kõikidel lapse põhilistel kasvatajatel.

Küsitluses on 45 küsimust, millest suurem osa on valikvastustega. Küsimustiku täitmine võtab aega ligikaudu 35-50 minutit. Küsimustikku saab täitmise jooksul salvestada ja hiljem vastamist jätkata. Soovitav on täita küsimustikku arvutis.

Küsitlusele vastamine on vabatahtlik. Küsimustele ei ole õigeid ja valesid vastuseid.

Kõiki kogutud andmeid kajastatakse ainult üldistatud kujul ning tagades iga osaleja anonüümsuse. Vastajate poolt täidetud ankeete ei avaldata. Üldistatud tulemusi kasutatakse teadus- ja arendustöös.

Mõistete täpsustused

Lapsevanemate all mõeldakse käesolevas uurimuses lapse peamisi igapäevaseid hooldajaid ja kasvatajaid. Ehk lisaks bioloogilistele lapsevanematele ka bioloogiliste vanemate uusi elukaaslaseid, vanavanemaid või teisi lähisugulasi, hoolduspere vanemaid või asenduskodu vanemaid, kellega laps koos elab.

Kunsti ja tehnoloogia õppeained on kunst, 1.-3. klassis tööõpetus, alates 4. klassist tehnoloogia (vana nimega poiste tööõpetus) ning käsitöö ja kodundus.

Ohutuse all mõeldakse käesolevas uurimuses eelkõige laste tervise hoidmist ja vigastuste vältimist.

Vigastuse all peetakse silmas väliste tegurite mõjul tekkinud kehalist kahjustust.

Lapsevanemate hoiakud ohtudesse

1 [] Millised on teie arvates suurimad ohud koolis kunsti ja tehnoloogia tundides (mis võivad lapsele ja tema tervisele viga teha)? *

Kirjutage vastus siia:

Tooge välja kuni 5 ohtu.

2 [] Millised on teie arvates suurimad ohud lapsele kodus majapidamistöid tehes, meisterdades ja kunsti tehes (mis võivad lapsele ja tema tervisele viga teha)? *

Kirjutage vastus siia:

Tooge välja kuni 5 ohtu.

3 [] Kui sageli mõtlete järgmiste tegevuste juures oma lapse ohutusele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole kunagi mõelnud	2 – harva	3 – mõnikord	4 – sageli	5 – iga kord
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

Küsime levinud hoiakute ja praktikate teada saamiseks samade tegevuste kohta erinevaid küsimusi. Seetõttu hakkab siin olev tegevuste tabel edasistes küsimustes korduma.

4 [] Kui ohtlikuks peate järgnevaid tegevusi täiskasvanutele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – väga vähe ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

5 []Kui suurt kasu näete nende tegevuste oskamises täiskasvanuna? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole mingit kasu	2 – väga vähe kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

6 [] Kui ohtlikuks peate neid tegevusi oma lapsele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – väga vähe ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

7 []Kui kasulikuks peate nende tegevuste õppimist ja oskamist lapsele? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – ei ole mingit kasu	2 – väga vähe kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ohutu ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

8 [] Millisteks hindate oma lapse oskusi ja teadmisi järgnevates tegevustes? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	0 – ei oska öelda	1 – laps ei ole tegevusega kokku puutunud	2 – laps on tegevusega mingil määral kokku puutunud	3 – oskab täiskasvanu abil teha	4 – oskab järelvalve all teha	5 – oskab iseseisvalt teha
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ohutult ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ohutult töölaua ääres istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9 [] Märkige, mil määral nõustute järgmiste väidetega kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavate tegevuste kohta. *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

1 - ei ole üldse
nõus

2 - natuke
nõus

3 - osaliselt
nõus

4 - nõus

5 - täiesti nõus

	1 - ei ole üldse nõus	2 - natuke nõus	3 - osaliselt nõus	4 - nõus	5 - täiesti nõus
laps peaks alati tunnis kaasa tegema, isegi kui kardab	☐	☐	☐	☐	☐
pigem tehku kaua ja halvasti, kui jätab pooleli	☐	☐	☐	☐	☐
kui mingi asi on vaja valmis saada, ei tasu liigselt ohutusnõuete täitmisele aega raisata	☐	☐	☐	☐	☐
usun, et vanemana on turvalisem tööriistu ja masinaid käsitsema hakata, praegu on ta veel liiga väike	☐	☐	☐	☐	☐
lastel läheb liiga palju aega, lihtsam on täiskasvanuna ise tema eest ära teha	☐	☐	☐	☐	☐
parem ärgu osaku, kui riskib vigastustega	☐	☐	☐	☐	☐
tänapäeval pole enam vaja kõike ise teha osata	☐	☐	☐	☐	☐

10 []Vastake järgmisele küsimusele ainult siis, kui teil on ka vanemaid lapsi. Lõpetage lause, valige enda kohta kõige sobivam lõpp: "Eelmiste lastega..."

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ "...mõtlesin võimalike õnnetuste peale vähem."
- ☐ "...oli minu arvamus ohutusest sama."
- ☐ "...kartsin rohkem, mis võib juhtuda."
- ☐ Muu

Strateegiad laste ohutuse tagamiseks ja ohutute tövõtete õpetamiseks

11 [] Kui tihti kasutate oma lapse ohutuse tagamisel järgmisi ennetustegevusi? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - ei kasuta üldse	2 - harva	3 - aegajalt	4 - sageli	5 - igapäevaselt
pidev täiskasvanu poolne järelevalve	☐	☐	☐	☐	☐
keskkonna kohandamine (n: ohtude ruumist eemaldamine, isikukaitsevahendite* kasutamine)	☐	☐	☐	☐	☐
lapsele ohutusnõuete ja ohutute tövõtete õpetamine	☐	☐	☐	☐	☐

* Isikukaitse vahendid on näiteks kindad, kaitseprillid, respiraator.

12 [] Kui tihti kasutate oma lapsele ohutuse õpetamiseks järgmisi ohutuse õpetamise viise? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - ei kasuta üldse	2 - harva	3 - aeg-ajalt	4 - sageli	5 - igapäevaselt
selgitamine	☐	☐	☐	☐	☐
reeglite sõnastamine	☐	☐	☐	☐	☐
premeerimine ja/või karistamine (nn piitsa ja prääniku meetod)	☐	☐	☐	☐	☐
abimaterjalide kasutamine (ohutuse teemalised filmid, trükised, veebilehed jms)	☐	☐	☐	☐	☐
isiklik eeskuju	☐	☐	☐	☐	☐

13 [] Kuidas peaks teie arvates 3. ja 4. klassi õpilastele ohutuid tövõteteid õpetama? *

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ teoreetilise loengu käigus
- ☐ praktilise töö demonstreerimisel
- ☐ iseseisva praktilise töö käigus
- ☐ Muu:

14 [] Lõpetage lause, valige enda tavapärase käitumise kõige paremini kirjeldav lõpp: "Kui minu laps teeb mingit tegevust esimest korda, siis...". *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ "...julgustan teda, kui ta kahtleb ja kardab."
- ☐ "...lasen tal järelvalveta katsetada."
- ☐ "...lasen tal ise katsetada, kuid jälgin eemalt ning sekkun alles siis, kui tekib ohtlik olukord."
- ☐ "...selgitan eelnevalt, kuidas teha ja näitan ette."
- ☐ "...teen tema eest ära keerulisemad ja ohtlikumad osad."
- ☐ "...aitan teda kogu tegevuse jooksul."
- ☐ "...keelan tal seda teha, vajadusel teen ise ära."
- ☐ Muu

Kui ei leia sobivat lõppu, kirjutage see ise.

15 []Märkige tegevuste kaupa, millised väited teie enda kodust tegevust kõige paremini kirjeldavad. *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 - meie kodus ei tehta	2 - mina isiklikult ei tee	3 - teen, aga mitte lapse nähes	4 - teen lapse nähes	5 - teeme lapsega koos
söögi valmistamine	☐	☐	☐	☐	☐
koristamine	☐	☐	☐	☐	☐
remondi- ja ehitustööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste õmblemine, kudumine, vms	☐	☐	☐	☐	☐
elektritööd	☐	☐	☐	☐	☐
puidutööd	☐	☐	☐	☐	☐
rõivaste ja jalanõude korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
aia-, põllu- või metsatööd	☐	☐	☐	☐	☐
meisterdamine, joonistamine vms	☐	☐	☐	☐	☐

16 []Kui suurel määral peate vajalikuks vanema poolset järelvalvet, kui teie laps teeb alljärgnevaid tegevusi? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – järelvalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – järelvalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

17 [] Kui tihti teie laps neid tegevusi kodus teeb? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg-ajalt	4 – sageli	5 – igapäevaselt
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg-ajalt	4 – sageli	5 – igapäevaselt
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

18 []Kui vastasite eelnevas loetelus mõne tegevuse kohta "mitte kunagi", kirjutage, miks ta neid tegevusi ei tee.

Kirjutage vastus siia:

Erinevate põhjuste puhul tooge välja kolm olulisemat.

19 []Mil määral olete õpetanud oma last järgmisi tegevusi tegema? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	1 – pole mõelnud õpetamisele	2 – ei ole õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegmine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐

	1 – pole mõelnud õpetamisele	2 – ei ole õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
ohutu käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

20 [] Millised järgmistest oskustest ja teadmistest võiks 4. klassi lapsel olla? *

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ paberist kaunistuste lõikamine
- ☐ noaga kartulitempli lõikamine
- ☐ värvidega värvimine
- ☐ kuuma liimipüstoli abil kleepimine
- ☐ paberist voltimine
- ☐ naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine
- ☐ muna või makaronide keetmine
- ☐ toiduainete noaga hakkimine
- ☐ nõude pesemine (käsitsi)
- ☐ triikimine
- ☐ õmblemine niidi ja nõelaga
- ☐ käsisaega saagimine
- ☐ haamriga naela löömine
- ☐ näpitsatega traadi painutamine
- ☐ lõiketangidega traadi lõikamine
- ☐ akutrelli kasutamine
- ☐ teravate tööriistadega ohutult ringi liikumine
- ☐ töölaua ääres ohutult istumine või seismine
- ☐ töökoha ja selle ümbruse korrashoid
- ☐ ohutu käitumine töötamise ajal
- ☐ elektriliste seadmete kasutamine
- ☐ ohutu asjade kõrgelt võtmine

21 [] Märkige, milline väide kirjeldab kõige paremini teie tavapärase käitumist koduste majapidamistööde tegemisel. *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Ma ei pea ohutust eriti oluliseks.
- ☐ Pean ohutust oluliseks, kuid enamasti ei järgi ohutusreegleid.
- ☐ Järgin enamasti ohutusreegleid.
- ☐ Muu

22 []Märkige, milline väide koduste majapidamistööde tegemisest teie pere kohta kõige rohkem sobib. *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Ma pole mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele.
- ☐ Olen mõelnud lapse kodutöösse kaasamisele aga ei ole sellega veel alustanud.
- ☐ Laps sooviks majapidamistöös osaleda aga mina/teine vanem ei luba.
- ☐ Aeg-ajalt kaasan lapse majapidamistöösse.
- ☐ Lapsel on oma kindlad jõukohased ülesanded.
- ☐ Soovin, et laps osaleks majapidamistöös aga ta on keeldunud.
- ☐ Muu

Rollid ja vastutus ohutuse tagamisel ja ohutute töövõtete õpetamisel

23 []Kust võiks saada 4. klassi õpilane järgmiste tegevuste ohutuks sooritamiseks vajalikud oskused ja teadmised? *

Palun valige kõige sobivaim vastus:

	iseseisvalt katsetades	internetist, televisioonist, ajakirjadest	eakaaslastelt	koolist	kodust
paberist kaunistuste lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
noaga kartulitempli lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
värvidega värvimine	☐	☐	☐	☐	☐
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	☐	☐	☐	☐	☐
paberist voltimine	☐	☐	☐	☐	☐
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	☐	☐	☐	☐	☐
muna või makaronide keetmine	☐	☐	☐	☐	☐
toiduainete noaga hakkimine	☐	☐	☐	☐	☐
nõude pesemine (käsitsi)	☐	☐	☐	☐	☐
triikimine	☐	☐	☐	☐	☐
õmblemine niidi ja nõelaga	☐	☐	☐	☐	☐
käsisaega saagimine	☐	☐	☐	☐	☐
haamriga naela löömine	☐	☐	☐	☐	☐
näpitsatega traadi painutamine	☐	☐	☐	☐	☐
lõiketangidega traadi lõikamine	☐	☐	☐	☐	☐
akutrelli kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
teravate tööriistadega ringi liikumine	☐	☐	☐	☐	☐
töölaua ääres istumine või seismine	☐	☐	☐	☐	☐
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	☐	☐	☐	☐	☐
käitumine töötamise ajal	☐	☐	☐	☐	☐
elektriliste seadmete kasutamine	☐	☐	☐	☐	☐
asjade kõrgelt võtmine	☐	☐	☐	☐	☐

Valige üks, teie arvates kõige olulisem.

24 []Juhul kui soovite eelmisele küsimusele antud vastuseid kommenteerida või midagi lisada, siis saate seda teha siin.

Kirjutage vastus siia:

Kommentaari küsimusele "Kust võiks saada 4. klassi õpilane järgmiste tegevuste ohutuks sooritamiseks vajalikud oskused ja teadmised?"

25 []Kes on peamine vastutaja selle eest, et teie laps omandaks põhikooli lõpuks piisavad käelised oskused ja ohutud töövõtted? *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ lapsevanemad

☐ laps

☐ aineõpetajad

☐ Muu

Lapsevanema ja lapse taustaandmed

26 []Teie vanus *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

27 []Kõrgem lõpetatud haridustase *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ algharidus
- ☐ põhiharidus
- ☐ kutseharidus
- ☐ keskharidus
- ☐ kutsekeskharidus
- ☐ kõrgharidus

28 []Sugu *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ naine
- ☐ mees
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Muu

29 []Elukoht - maakond *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ Harjumaa
- ☐ Hiiumaa
- ☐ Ida-Virumaa
- ☐ Järvamaa
- ☐ Jõgevamaa
- ☐ Läänemaa
- ☐ Lääne-Virumaa
- ☐ Põlvamaa
- ☐ Pärnumaa
- ☐ Raplamaa
- ☐ Saaremaa

- ☐ Tartumaa
- ☐ Valgamaa
- ☐ Viljandimaa
- ☐ Võrumaa

30 []Elukoht - asula tüüp *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ linn
- ☐ alev / alevik
- ☐ küla

31 []Elukoht - eluruum *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ keskküttega korter
- ☐ ahjuküttega korter
- ☐ eramu
- ☐ talu
- ☐ Muu

32 []Meie perel on

Märkige palun kõik, mis sobivad

Palun valige **kõik** mis sobib:

- ☐ suvila
- ☐ aed
- ☐ põld
- ☐ mets

33 []Kasvatan last/lapsi *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ teise täiskasvanuga
- ☐ üksi
- ☐ ei soovi vastata
- ☐ Muu

34 []Laste arv peres *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

35 [] Mitmes laps peres on teie 3.-4. klassis käiv laps? *

Siia väljale võib sisestada ainult numbreid.

Kirjutage vastus siia:

36 [] Teie lapse sugu *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ naine

☐ mees

☐ ei soovi vastata

☐ Muu

37 [] Laps käib *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ 3. klassis

☐ 4. klassis

38 [] Laps käib *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ maakoolis

☐ linnakoolis

39 [] Ligikaudne õpilaste arv teie lapse koolis *

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ alla 30

☐ 31-50

☐ 51-100

☐ 101-300

☐ 301-700

☐ 701-1500

40 [] Kumba õppeainet teie laps järgmisel õppeaastal õppima hakkab? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Muu

41 []Kes tõenäoliselt õppeaine valiku teeb? (tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse vahel) *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ laps ise
- ☐ lapsevanemad
- ☐ kool
- ☐ Muu

42 []Mille põhjal toimub õppeaine (tehnoloogia või käsitöö ja kodundus) valik?

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '3. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Kirjutage vastus siia:

43 []Kumba õppeainet teie laps õpib? *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

- ☐ tehnoloogiat
- ☐ käsitööd ja kodundust
- ☐ Muu

44 []Kes tegi õppeaine valiku? (tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse vahel) *

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Valige üks järgnevatest vastustest

Palun valige **ainult üks** järgnevatest:

☐ laps ise

☐ lapsevanemad

☐ kool

☐ Muu

45 []Mille põhjal toimus õppeaine (tehnoloogia või käsitöö ja kodundus) valik?

Vastake sellele ainult siis, kui järgmised tingimused on täidetud:

Vastus oli '4. klassis' küsimuse juures '37 [E3]' (Laps käib)

Kirjutage vastus siia:

46 []Kirjutage siia soovi korral oma ettepanekuid ja mõtteid seoses kunsti ja tehnoloogia õppeainetes tehtavate tegevustega ning ohutuse õpetamisega.

Kirjutage vastus siia:

Suur tänu vastamast!

Küsimuste ja kommentaaride korral saate mulle kirjutada aadressil katrikuusk@gmail.com.

Soovi korral võin teile peale magistritöö kaitsmist selle kokkuvõtte saata.

Lugupidamisega

Katri Kuusk

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

humanitaarteaduste ja kunstide valdkond

kunstide ja tehnoloogia õpetaja magistrant

Esita küsimustik.

Täname teid, et vastasite küsimustikule.

Lisa 9. Korrelatsioonianalüüsi grupid

Tabel 9. Ohtlikkuse aritmeetilise keskmise põhjal moodustatud grupid

Grupp	Kui ohtlikuks peate neid tegevusi oma lapsele?	1 – ei ole üldse ohtlik	2 – väga vähe ohtlik	3 – mingil määral ohtlik	4 – ohtlik	5 – väga ohtlik	M	Mediaan	Mood
1 – vähe ohtlikuks peetavad tegevused	paberist voltimine	63	27	4	0	0	1,37	1	1
	värvidega värvimine	59	26	7	2	0	1,49	1	1
	nõude pesemine (käsitsi)	35	35	20	4	0	1,92	2	2
	paberist kaunistuste lõikamine	28	39	23	3	1	2,04	2	2
	õmblemine niidi ja nõelaga	13	27	42	10	2	2,59	3	3
	näpitsatega traadi painutamine	17	19	37	14	7	2,73	3	3
2 – keskmiselt ohtlikuks peetavad tegevused	noaga kartulitempli lõikamine	4	25	40	20	5	2,97	3	3
	kuuma liimpüstoli abil kleepimine	5	20	41	15	13	3,12	3	3
	naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	6	19	35	24	10	3,14	3	3
	muna või makaronide keetmine	9	13	38	21	14	3,21	3	3
	lõiketangidega traadi lõikamine	8	17	29	27	13	3,21	3	3
	toiduainete noaga hakkimine	6	17	33	25	13	3,23	3	3
	asjade kõrgelt võtmine	8	9	37	27	13	3,30	3	3
3 – ohtlikuks peetavad tegevused	akutrelli kasutamine	8	15	26	26	19	3,35	3	3
	triikimine	5	11	39	23	16	3,36	3	3
	haamriga naela löömine	5	11	37	27	14	3,36	3	3
	käsisaega saagimine	5	10	26	28	25	3,62	4	4
	elektriliste seadmete kasutamine	2	11	29	25	27	3,68	4	3
	teravate tööriistadega ringi liikumine	1	11	18	27	37	3,94	4	5
Keskmised							2,93	3	3

Tabel 10. Kasulikkuse aritmeetilise keskmise põhjal moodustatud grupid

Grupp	Kui kasulikuks peate nende tegevuste õppimist ja oskamist lapsele?	1 – ei ole mingit kasu	2 – väga vähe kasulik	3 – mingil määral kasulik	4 – kasulik	5 – väga kasulik	M	Mediaan	Mood
1 – vähe kasulikuks peetavad tegevused	noaga kartulitempli lõikamine	1	11	21	34	27	3,80	4	4
	naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	1	7	26	36	24	3,80	4	4
	kuuma liimpüstoli abil kleepimine	0	7	25	36	26	3,86	4	4
	lõiketangidega traadi lõikamine	0	5	24	33	32	3,98	4	4
	näpitsatega traadi painutamine	0	3	23	34	34	4,05	4	4
	paberist kaunistuste lõikamine	0	6	16	36	36	4,09	4	4
2 – keskmiselt kasulikuks peetavad tegevused	paberist voltimine	1	4	12	39	38	4,16	4	4
	asjade kõrgelt võtmine	2	3	11	35	43	4,21	4	5
	värvidega värvimine	1	2	12	38	41	4,23	4	5
	triikimine	0	1	10	36	47	4,37	4,5	5
	akutrelli kasutamine	0	5	9	26	54	4,37	5	5
	käsisaega saagimine	0	1	10	30	53	4,44	5	5
	haamriga naela löömine	0	0	12	26	56	4,47	5	5
3 – kasulikuks peetavad tegevused	teravate tööriistadega ringi liikumine	2	2	4	25	61	4,50	5	5
	nõude pesemine (käsitsi)	0	0	7	26	61	4,57	5	5
	elektriliste seadmete kasutamine	1	1	2	28	62	4,59	5	5
	õmblemine niidi ja nõelaga	0	1	3	27	63	4,62	5	5
	muna või makaronide keetmine	0	0	0	22	72	4,77	5	5
	toiduainete noaga hakkimine	0	0	0	19	75	4,80	5	5
Keskmised							4,30	5	5

Lisa 10. Ohutuse alased hoiakud – kirjeldav statistika

Tabel 11. Lapsevanemate hinnangul suurimad ohud koolis ja kodus

Peakategooria	Kategooria	Suurimad ohud koolis	Suurimad ohud kodus	Kokku
Füüsilised ohutegurid	terariistad	108	82	190
	paberiserv	5	5	10
	kuumad seadmed, pinnad ja vesi	25	53	78
	tuli	-	6	6
	elektrilised masinad ja seadmed	23	21	44
	elekter	-	9	9
	elektroonilised seadmed	1	-	1
	kemikaalid	17	27	44
	löögiriistad	11	3	14
	katkised või valed tööriistad ja masinad	4	1	5
	raskuste tõstmine	-	1	1
	asjade kõrgelt võtmine	-	3	3
Inimestest tulenevad ohud	kohatu käitumine	25	9	34
	puudulikud oskused	19	9	28
	õpetaja	15	-	15
	lapsevanemad	2	13	15
	liiga palju lapsi	3	9	12
	lapse isikuomadused	12	2	14
	teised lapsed	9	1	10
	internet	-	1	1
	kiirustamine	-	1	1
Ruumist tulenevad ohud	ruumipuudus	2	-	2
	sobimatu ruum	-	1	1
	halb valgustus	2	1	3
	töökoha korrashoid	1	1	2
Traumad	silmatrauma	11	8	19
	jäsemete trauma	11	9	20
	kukkumine	3	6	9
	kuulmisvigastus	3	-	3
	enda ära löömine	-	1	1
Muud hinnangud	ei pea ohtlikuks	10	3	13
	ei oska öelda	9	3	12
	kunstitund on ohutu	2	-	2
	hea, et koolis õpivad	2	-	2
	samad ohud, mis koolis	-	4	4
	Kokku	335	293	628

Tabel 12.

Lapsevanema poolt oma lapse ohutusele mõtlemise sagedus

Kui sageli mõtlete järgmiste tegevuste juures oma lapse ohutusele?	1 – ei ole kunagi mõelnud	2 – harva	3 – mõnikord	4 – sageli	5 – iga kord	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	18	33	30	10	3	2,44	1,02	1,04	2	2
noaga kartulitempli lõikamine	7	13	26	25	22	3,45	1,21	1,45	3,5	3
värvidega värvimine	54	26	10	4	0	1,62	0,84	0,71	1	1
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	4	20	22	21	27	3,50	1,23	1,52	4	5
paberist voltimine	69	19	2	3	1	1,38	0,78	0,60	1	1
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	1	16	26	17	34	3,71	1,16	1,35	4	5
muna või makaronide keetmine	6	17	16	30	25	3,54	1,24	1,54	4	4
toiduainete noaga hakkimine	6	14	19	29	26	3,59	1,22	1,49	4	4
nõude pesemine (käsitsi)	43	26	20	5	0	1,86	0,93	0,87	2	1
triikimine	11	14	16	18	35	3,55	1,42	2,01	4	5
õmblemine niidi ja nõelaga	16	27	26	17	8	2,72	1,20	1,43	3	2
käsisaega saagimine	8	12	21	15	38	3,67	1,35	1,81	4	5
haamriga naela löömine	6	20	18	18	32	3,53	1,33	1,76	4	5
näpitsatega traadi painutamine	26	17	23	17	11	2,68	1,36	1,85	3	1
lõiketangidega traadi lõikamine	21	14	18	19	22	3,07	1,48	2,20	3	5
akutrelli kasutamine	13	12	18	17	34	3,50	1,44	2,08	4	5
teravate tööriistadega ringi liikumine	2	10	14	19	49	4,10	1,14	1,29	5	5
töölaua ääres istumine või seismine	34	20	27	10	3	2,23	1,15	1,32	2	1
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	23	13	16	28	14	2,97	1,43	2,03	3	4
ohutu käitumine töötamise ajal	7	7	13	33	34	3,85	1,21	1,46	4	5
elektriliste seadmete kasutamine	2	7	14	26	45	4,12	1,06	1,12	4	5
asjade kõrgelt võtmine	5	14	17	30	28	3,66	1,21	1,45	4	4
küsimuse keskmised						3,12	1,43	2,05	3	5

Tabel 13. **Lapsevanemate hinnangud tegevuste ohtlikkusele (1 – ei ole üldse ohtlik / 5 – väga ohtlik)**

	Ohtlikkus lastele			Ohtlikkus täiskasvanutele		
	M	SD	mood	M	SD	mood
paberist kaunistuste lõikamine	2,04	0,88	2	1,49	0,74	1
noaga kartulitempli lõikamine	2,97	0,93	3	2,35	0,90	3
värvidega värvimine	1,49	0,73	1	1,35	0,67	1
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	3,12	1,07	3	2,65	0,85	3
paberist voltimine	1,37	0,57	1	1,28	0,52	1
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	3,14	1,06	3	2,77	0,92	3
muna või makaronide keetmine	3,21	1,13	3	2,26	1,00	2
toiduainete noaga hakkimine	3,23	1,10	3	2,59	0,98	3
nõude pesemine (käsitsi)	1,93	0,87	2	1,51	0,68	1
triikimine	3,36	1,07	3	2,55	0,97	3
õmblemine niidi ja nõelaga	2,59	0,93	3	1,95	0,87	2
käsisaega saagimine	3,62	1,15	4	2,98	1,15	3
haamriga naela löömine	3,36	1,05	3	2,80	1,00	3
näpitsatega traadi painutamine	2,73	1,15	3	2,22	1,00	3
lõiketangidega traadi lõikamine	3,21	1,15	3	2,50	1,03	3
akutrelli kasutamine	3,35	1,22	3	2,76	1,10	3
teravate tööriistadega ringi liikumine	3,94	1,08	5	3,32	1,17	3
elektriliste seadmete kasutamine	3,68	1,08	3	3,22	1,12	3
asjade kõrgelt võtmine	3,30	1,10	3	2,86	1,09	3
küsimuse keskmised	2,93	1,24	3	2,39	1,12	3

Tabel 14. **Lapsevanemate hinnangud tegevuste oskamise kasulikkusele (1 – ei ole üldse kasulik / 5 – väga kasulik)**

	Kasulikkus lastele			Kasulikkus täiskasvanutele		
	M	SD	mood	M	SD	mood
paberist kaunistuste lõikamine	4,09	0,90	4	3,72	0,94	4
noaga kartulitempli lõikamine	3,80	1,02	4	3,39	1,11	3
värvidega värvimine	4,23	0,84	5	3,96	0,85	4
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	3,86	0,91	4	3,74	0,96	4
paberist voltimine	4,16	0,88	4	3,67	0,92	4
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	3,80	0,95	4	3,44	1,07	3
muna või makaronide keetmine	4,77	0,43	5	4,81	0,40	5
toiduainete noaga hakkimine	4,80	0,40	5	4,86	0,35	5
nõude pesemine (käsitsi)	4,57	0,63	5	4,63	0,62	5
triikimine	4,37	0,72	5	4,53	0,68	5
õmblemine niidi ja nõelaga	4,62	0,61	5	4,68	0,59	5
käsisaega saagimine	4,44	0,73	5	4,46	0,71	5
haamriga naela löömine	4,47	0,71	5	4,52	0,67	5
näpitsatega traadi painutamine	4,05	0,86	4	4,11	0,81	4
lõiketangidega traadi lõikamine	3,98	0,90	4	4,09	0,81	4
akutrelli kasutamine	4,37	0,87	5	4,49	0,81	5
teravate tööriistadega ringi liikumine	4,50	0,85	5	4,16	1,10	5
elektriliste seadmete kasutamine	4,59	0,69	5	4,65	0,56	5
asjade kõrgelt võtmine	4,21	0,93	5	4,29	0,95	5
küsimuse keskmised	4,30	0,85	5	4,22	0,93	5

Tabel 15. Lapsevanemate hinnangul peaks 4. klassi lapsel olema oskused ja teadmised

	1 - Jah	2 - Ei	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	77	1	1,01	0,11	0,01	1	1
noaga kartulitempli lõikamine	56	22	1,28	0,45	0,21	1	1
värvidega värvimine	77	1	1,01	0,11	0,01	1	1
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	61	17	1,22	0,42	0,17	1	1
paberist voltimine	78	0	1,00	0,00	0,00	1	1
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	65	13	1,17	0,38	0,14	1	1
muna või makaronide keetmine	63	15	1,19	0,40	0,16	1	1
toiduainete noaga hakkimine	73	5	1,06	0,25	0,06	1	1
nõude pesemine (käsitsi)	73	5	1,06	0,25	0,06	1	1
triikimine	39	39	1,50	0,50	0,25	1,5	2
õmblemine niidi ja nõelaga	64	14	1,18	0,39	0,15	1	1
käsisaega saagimine	56	22	1,28	0,45	0,21	1	1
haamriga naela löömine	64	14	1,18	0,39	0,15	1	1
näpitsatega traadi painutamine	52	26	1,33	0,47	0,23	1	1
lõiketangidega traadi lõikamine	45	33	1,42	0,50	0,25	1	1
akutrelli kasutamine	45	33	1,42	0,50	0,25	1	1
teravate tööriistadega ohutult ringi liikumine	72	6	1,08	0,27	0,07	1	1
töölaua ääres ohutult istumine või seismine	73	5	1,06	0,25	0,06	1	1
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	75	3	1,04	0,19	0,04	1	1
ohutu käitumine töötamise ajal	76	2	1,03	0,16	0,03	1	1
elektriliste seadmete kasutamine	62	16	1,21	0,41	0,17	1	1
ohutu asjade kõrgelt võtmine	73	5	1,06	0,25	0,06	1	1
küsimuse keskmised			1,17	0,38	0,14	1	1

Tabel 16. Tegevuse lapse poolt kodus tegemise sagedus

	1 – mitte kunagi	2 – harva	3 – aeg- ajalt	4 – sageli	5 – igapäevaselt	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	0	16	33	28	1	3,18	0,77	0,59	3	3
noaga kartulitempli lõikamine	39	30	9	0	0	1,62	0,69	0,47	1,5	1
värvidega värvimine	1	7	27	37	6	3,51	0,82	0,67	4	4
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	19	19	24	15	1	2,49	1,10	1,21	3	3
paberist voltimine	2	15	34	24	3	3,14	0,86	0,75	3	3
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	7	49	21	1	0	2,21	0,61	0,37	2	2
muna või makaronide keetmine	12	20	31	11	4	2,68	1,06	1,13	3	3
toiduainete noaga hakkimine	0	13	31	30	4	3,32	0,81	0,66	3	3
nõude pesemine (käsitsi)	4	29	28	15	2	2,77	0,91	0,83	3	2
triikimine	42	23	13	0	0	1,63	0,76	0,57	1	1
õmblemine niidi ja nõelaga	19	33	21	4	1	2,17	0,90	0,82	2	2
käsisaega saagimine	17	34	19	8	0	2,23	0,91	0,83	2	2
haamriga naela löömine	10	37	23	8	0	2,37	0,84	0,70	2	2
näpitsatega traadi painutamine	28	32	13	5	0	1,94	0,89	0,79	2	2
lõiketangidega traadi lõikamine	33	32	10	3	0	1,78	0,82	0,67	2	1
akutrelli kasutamine	24	28	15	11	0	2,17	1,02	1,05	2	2
teravate tööriistadega ringi liikumine	10	31	29	7	1	2,46	0,88	0,77	2	2
elektriliste seadmete kasutamine	7	25	28	14	4	2,78	1,01	1,03	3	3
asjade kõrgelt võtmine	4	20	34	14	6	2,97	0,98	0,96	3	3
küsimuse keskmised						2,50	1,04	1,08	2	2

Tabel 17. Tegevuste kodus mitte tegemise põhjused

Peakategooria	Kategooria	Sagedus	Protsent
Koduga seotud põhjused	meie kodus tehakse väga harva, lapsel pole vajadust teha	10	9,9
	kodus puudub see tööriist	7	6,9
	meie kodus ei tehta seda tegevust	7	6,9
	tegevust teeb peamiselt lapsevanem	12	11,9
Lapsega seotud põhjused	laps on selleks liiga väike	7	6,9
	laps pole tegevuse tegemiseks veel valmis	1	1
	lapsel pole tegevuse vastu huvi	10	9,9
Sugu	lapsel pole tegevuse vastu huvi - soost tulenevalt	5	5
	põhjuseks lapse sugu	2	2
Muud põhjused	pole olnud vaja teha	29	28,7
	tegevus on ohtlik	7	6,9
	sama tulemuse saab ka teiste tegevuste abil	1	1
	pole selle peale tulnud, et lapsele õpetada	2	2
	ei oska öelda	1	1
	Kokku	101	100

Tabel 18. **Lapsevanemate hinnang oma lapse oskustele ja teadmistele**

	0 – ei oska õelda	1 – laps ei ole tegevusega kokku puutunud	2 – laps on tegevusega mingil määral kokku puutunud	3 – oskab täiskasvanu abil teha	4 – oskab järelvalve all teha	5 – oskab iseseisvalt teha	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	0	0	0	5	8	81	4,81	0,51	0,26	5	5
noaga kartulitempli lõikamine	7	9	8	15	37	18	3,28	1,50	2,25	4	4
värvidega värvimine	0	0	1	1	3	89	4,91	0,41	0,16	5	5
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	1	7	8	12	31	35	3,81	1,29	1,66	4	5
paberist voltimine	0	0	0	5	5	84	4,84	0,49	0,24	5	5
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	1	4	3	10	45	31	3,99	1,06	1,13	4	4
muna või makaronide keetmine	0	7	6	24	35	22	3,63	1,14	1,29	4	4
toiduainete noaga hakkimine	0	0	5	10	40	39	4,20	0,84	0,70	4	4
nõude pesemine (käsitsi)	0	1	5	7	10	71	4,54	0,92	0,85	5	5
triikimine	2	27	10	23	21	11	2,71	1,44	2,08	3	1
õmblemine niidi ja nõelaga	2	10	15	19	21	27	3,36	1,43	2,04	4	5
käsisaega saagimine	2	16	9	18	36	13	3,16	1,38	1,90	4	4
haamriga naela löömine	1	6	13	11	35	28	3,67	1,27	1,62	4	4
näpitsatega traadi painutamine	5	22	7	13	24	23	3,04	1,66	2,75	3,5	4
lõiketangidega traadi lõikamine	5	24	5	13	28	19	2,98	1,64	2,69	3,5	4
akutrelli kasutamine	4	19	13	16	31	11	2,89	1,46	2,14	3	4
teravate tööriistadega ringi liikumine	2	8	4	28	30	22	3,51	1,26	1,59	4	4
töölaua ääres istumine või seismine	5	0	1	10	31	47	4,16	1,22	1,49	4,5	5
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	1	0	1	18	33	41	4,18	0,90	0,82	4	5
ohutu käitumine töötamise ajal	2	0	1	17	44	30	4,03	0,94	0,89	4	4
elektriliste seadmete kasutamine	3	1	8	22	48	12	3,56	1,06	1,13	4	4
asjade kõrgelt võtmine	4	2	7	21	26	34	3,76	1,31	1,71	4	5
küsimuse keskmised							3,77	1,35	1,81	4	5

Lisa 11. Lapsevanemate strateegiad – kirjeldav statistika

Tabel 19. Lapsevanemate hinnang järelevalve määra vajalikkusele, kui laps teeb alljärgnevaid tegevusi

	1 – järelevalvet pole vaja	2 – piisab kui olla läheduses	3 – peaks aeg ajalt kontrollima	4 – peaks kogu aeg kõrval olema	5 – peaks tegema lapsega koos	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	41	24	12	0	1	1,67	0,83	0,69	1	1
noaga kartulitempli lõikamine	3	29	20	18	8	2,99	1,09	1,18	3	2
värvidega värvimine	53	21	2	1	1	1,41	0,73	0,53	1	1
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	6	26	18	13	15	3,06	1,26	1,59	3	2
paberist voltimine	66	10	1	0	1	1,21	0,59	0,35	1	1
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	3	30	16	16	13	3,08	1,19	1,42	3	2
muna või makaronide keetmine	4	21	18	14	21	3,35	1,28	1,63	3	5
toiduainete noaga hakkimine	5	29	17	17	10	2,97	1,17	1,38	3	2
nõude pesemine (käsitsi)	37	24	13	2	2	1,82	0,98	0,95	2	1
triikimine	3	20	14	18	23	3,49	1,27	1,60	4	5
õmblemine niidi ja nõelaga	14	26	18	10	10	2,69	1,27	1,62	2	2
käsisaega saagimine	2	15	14	31	16	3,56	1,10	1,21	4	4
haamriga naela löömine	6	23	17	22	10	3,09	1,19	1,41	3	2
näpitsatega traadi painutamine	12	18	22	19	7	2,88	1,21	1,45	3	3
lõiketangidega traadi lõikamine	7	18	19	25	9	3,14	1,17	1,37	3	4
akutrelli kasutamine	4	14	8	26	26	3,72	1,25	1,56	4	5
teravate tööriistadega ringi liikumine	5	14	17	26	16	3,44	1,19	1,42	4	4
elektriliste seadmete kasutamine	3	13	11	21	30	3,79	1,23	1,52	4	5
asjade kõrgelt võtmine	10	23	18	18	9	2,91	1,23	1,51	3	2
keskmised						2,86	1,35	1,83	3	2

Tabel 20. Lapsevanemate poolt oma lastele oskuste õpetamise määr

	1 – pole mõelnud õpetamisele	2 – ei ole õpetanud	3 – olen õpetanud	4 – olen õpetanud, kuidas ohutult teha	5 – laps oskab ise ohutuid töövõtteid	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	1	7	34	28	8	3,45	0,85	0,72	3	3
noaga kartulitempli lõikamine	15	26	11	26	0	2,62	1,14	1,30	2	4
värvidega värvimine	1	6	36	16	19	3,59	0,99	0,97	3	3
kuuma liimipüstoli abil kleepimine	7	13	12	42	4	3,29	1,09	1,20	4	4
paberist voltimine	2	4	44	10	18	3,49	0,99	0,98	3	3
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	2	13	21	42	0	3,32	0,85	0,71	4	4
muna või makaronide keetmine	2	9	13	53	1	3,54	0,82	0,67	4	4
toiduainete noaga hakkimine	0	0	13	63	2	3,86	0,42	0,17	4	4
nõude pesemine (käsitsi)	1	9	32	28	8	3,42	0,88	0,77	3	3
triikimine	15	25	8	30	0	2,68	1,18	1,39	2	4
õmblemine niidi ja nõelaga	3	15	23	34	3	3,24	0,94	0,89	3	4
käsisaega saagimine	7	9	16	46	0	3,29	0,99	0,99	4	4
haamriga naela löömine	3	5	16	53	1	3,56	0,80	0,64	4	4
näpitsatega traadi painutamine	16	24	8	30	0	2,67	1,19	1,42	2	4
lõiketangidega traadi lõikamine	17	24	7	30	0	2,64	1,21	1,45	2	4
akutrelli kasutamine	11	15	11	40	1	3,06	1,15	1,33	4	4
teravate tööriistadega ringi liikumine	1	4	16	56	1	3,67	0,66	0,43	4	4
töölaua ääres istumine või seismine	3	10	21	38	6	3,44	0,95	0,90	4	4
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	0	2	34	38	4	3,56	0,64	0,40	4	4
ohutu käitumine töötamise ajal	2	1	26	46	3	3,60	0,71	0,50	4	4
elektriliste seadmete kasutamine	3	5	17	51	2	3,56	0,82	0,66	4	4
asjade kõrgelt võtmine	3	10	22	42	1	3,36	0,87	0,75	4	4
keskmised						3,31	0,99	0,99	4	4

Tabel 21. Koduste majapidamistööde tegemine – lapsevanema eeskuju

	1 - meie kodus ei tehta	2 - mina isiklikult ei tee	3 - teen, aga mitte lapse nähes	4 - teen lapse nähes	5 - teeme lapsega koos	M	SD	dispersioon	Md	mood
meisterdamine, joonistamine vms	1	7	0	3	67	4,64	0,97	0,93	5	5
söögi valmistamine	0	0	0	40	38	4,49	0,50	0,25	4	4
rõivaste õmblemine, kudumine, vms	3	11	0	43	21	3,87	1,09	1,18	4	4
rõivaste ja jalanõude korrashoid	0	0	2	40	36	4,44	0,55	0,30	4	4
puidutööd	4	26	0	24	24	3,49	1,37	1,86	4	2
elektritööd	3	37	9	33	2	2,92	1,08	1,16	2	2
remondi- ja ehitustööd	1	11	0	42	24	3,99	1,00	1,00	4	4
koristamine	0	0	0	16	62	4,79	0,41	0,17	5	5
aia-, põllu- või metsatööd	3	1	0	14	60	4,63	0,88	0,78	5	5
keskmised						4,14	1,09	1,19	4	5

Lisa 12. Lapsevanemate roll ja vastutus ohutuse tagamisel ja õpetamisel

Tabel 22. 4. klassi õpilaste ohutuse alaste oskuste ja teadmiste peamised allikad lapsevanemate hinnangul

	1 - iseseisvalt katsetades	2 - internetist, televisioonist, ajakirjadest	3 - eakaaslastelt	4 - koolist	5 - kodust	M	SD	dispersioon	Md	mood
paberist kaunistuste lõikamine	9	3	0	29	32	3,99	1,32	1,74	4	5
noaga kartulitempli lõikamine	1	1	1	46	24	4,25	0,68	0,47	4	4
värvidega värvimine	10	0	0	25	38	4,11	1,33	1,77	5	5
kuuma liimpüstoli abil kleepimine	1	0	0	32	40	4,51	0,65	0,42	5	5
paberist voltimine	11	2	0	25	35	3,97	1,40	1,97	4	5
naaskliga kastanisse või tammetõrusse augu tegemine	2	0	0	32	39	4,45	0,76	0,58	5	5
muna või makaronide keetmine	1	0	0	1	71	4,93	0,48	0,23	5	5
toiduainete noaga hakkimine	1	0	0	2	70	4,92	0,49	0,24	5	5
nõude pesemine (käsitsi)	3	0	0	1	69	4,82	0,81	0,65	5	5
triikimine	2	0	0	4	67	4,84	0,69	0,47	5	5
õmblemine niidi ja nõelaga	2	0	0	10	61	4,75	0,72	0,52	5	5
käsisaega saagimine	1	0	0	14	58	4,75	0,60	0,36	5	5
haamriga naela löömine	2	0	0	12	59	4,73	0,73	0,54	5	5
näpitsatega traadi painutamine	1	0	0	24	48	4,62	0,64	0,41	5	5
lõiketangidega traadi lõikamine	1	0	0	23	49	4,63	0,63	0,40	5	5
akutrelli kasutamine	1	0	0	10	62	4,81	0,57	0,32	5	5
teravate tööriistadega ringi liikumine	1	0	0	7	65	4,85	0,54	0,30	5	5
töölaua ääres istumine või seismine	1	0	0	25	47	4,60	0,64	0,41	5	5
töökoha ja selle ümbruse korrashoid	1	0	0	11	61	4,79	0,58	0,33	5	5
ohutu käitumine töötamise ajal	0	1	0	13	59	4,78	0,51	0,26	5	5
elektriliste seadmete kasutamine	1	0	0	13	59	4,77	0,59	0,35	5	5
asjade kõrgelt võtmine	2	0	0	2	69	4,86	0,67	0,45	5	5
keskmised						4,62	0,82	0,67	5	5

Tabel 23. Lapsevanemate kommentaarid 4. klassi õpilaste ohutuse alaste oskuste ja teadmiste peamistele allikatele

Peakategooria	Kategooria	Sagedus	Protsent
Peamine roll kodul	algteadmised peaks tulema kodust, koolist põhjalikumad	9	23,7
	ohutus saab alguse vanemate eeskujust	8	21,1
Peamine roll koolil ja lasteaial	peamised oskused peaks olema juba lasteaiast	1	2,6
	kodus pole kõiki tööriistu ja seadmeid, seepärast on hea, et koolis saab õppida	4	10,5
	kooli eeliseks on suurem kokkupuude lapsega	1	2,6
Erinevad teadmiste allikad	ohutuse alased teadmised peaks tulema nii kodust kui ka koolist	8	21,1
	teadmised peaks tulema nii lasteaiast, koolist kui ka kodust	2	5,3
	teadmised-oskused tulevad mitmest allikast - kool, kodu, eakaaslased, internett	4	10,5
Muud vastused	oleneb lapse soost	1	2,6
Kokku		38	100